

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 060-09-21/2023/10
Ljubljana, 23. 2. 2024

Predlog

Z A P I S N I K

21. seje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide (v nadaljevanju: komisija), ki je bila v četrtek, 11. 1. 2024, v sobi 212/II, Šubičeva 4, 1000 Ljubljana.

Seja se je začela ob 13.00 in zaključila ob 15.20 uri.

Prisotni člani komisije:

- predsednik komisije: Danijel Kastelic,
- člani komisije: Mitja Gorenšček, Lidija Jerkič, Jasmina Opec Vöröš, Jože Smole, mag. Elena Zavadlav Ušaj, Drago Žura in
- nadomestna člana: Oskar Komac (nadomeščal Saško Kiara Kumer) ter Gregor Korene (nadomeščal Moniko Ažman).

Opravičeno odsotni člani komisije:

- podpredsednica komisije: Monika Ažman,
- člana komisije: Matjaž Švagan, Saška Kiara Kumer.

Prisotni vabljeni:

- Miha Lobnik, Majda Hostnik, Jelena Aleksić, Zagovornik načela enakosti,
- Tanja Dular, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Robert Cajhen, Ministrstvo za kulturo,
- Matjaž Vrčko, Suzana Tajnik, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo,
- mag. Mateja Toman, Svet za invalide Republike Slovenije,
- Mojca Vaupotič, Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije.

* * *

S sklicem seje so članice in člani komisije prejeli naslednji predlog dnevnega reda:

- 1. Potrditev zapisnikov 17., 18. in 19. seje ter 8. izredne seje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide**
- 2. Posebno poročilo Zagovornika načela enakosti »Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi«, EPA 1104-IX**

3. Posebno poročilo Zagovornika načela enakosti »Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane«, EPA 1192-IX

4. Razno.

Naknadno so prejeli še predlog za razširitev predlaganega dnevnega reda s točko:

3.A Poročilo o delu Komisije Državnega sveta Republike Slovenije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide v 2023.

Komisija je v skladu s petim odstavkom 35. člena Poslovnika Državnega sveta brez razprave **sprejela** (PRISOTNIH 7, ZA 7, PROTI 0) predlagano razširitev dnevnega reda.

Na podlagi sprejete razširitve je komisija odločala o naslednjem **PREČIŠČENEM PREDLOGU DNEVNEGA REDA:**

1. Potrditev zapisnikov 17., 18. in 19. seje ter 8. izredne seje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

2. Posebno poročilo Zagovornika načela enakosti »Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi«, EPA 1104-IX

3. Posebno poročilo Zagovornika načela enakosti »Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane«, EPA 1192-IX.

3.A Poročilo o delu Komisije Državnega sveta Republike Slovenije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide v 2023

4. Razno.

Komisija je predlog prečiščenega predloga dnevnega reda 21. seje **sprejela** (PRISOTNIH 8, ZA 8, PROTI 0).

Ad 1.)

Komisija je zapisnike 17., 18. in 19. seje ter 8. izredne seje **potrdila** (PRISOTNIH 9, ZA 9, PROTI 0) brez pripomb.

Ad 2.)

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je obravnavala Posebno poročilo Zagovornika načela enakosti »Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi« (v nadaljevanju: posebno poročilo), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložil Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik).

Komisija **se je seznanila**¹ s posebnim poročilom.

---

¹ Ugotovitveni sklep, brez glasovanja.

Komisija ugotavlja, da je Zagovornik posebno poročilo pripravil v skladu s prvim odstavkom 22. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg; v nadaljevanju: ZVarD).

Zagovornik v poročilu opozarja na položaj ljudi z invalidnostmi, ki jim morajo biti zagotovljene enake možnosti pri dostopu do objektov v javni rabi, saj nedostopnost navedenih objektov zanje pomeni, da jim je odvzeta možnost do izobraževanja, zaposlitve, dostopa do zdravstvenih storitev, pristočasnih aktivnosti in splošne vključenosti v družbo. Pravice invalidov izhajajo iz Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17; v nadaljevanju: ZIMI); ZVarD; Mednarodne konvencije o pravicah invalidov (Slovenija jo je ratificirala 2008); Pogodbe o delovanju Evropske unije in Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki določata podlago za preprečevanje vseh oblik diskriminacije na podlagi načela enakosti; Evropskega akta o dostopnosti (gre za direktivo iz leta 2019, ki določa skupne zahteve glede dostopnosti do nekaterih ključnih proizvodov in storitev); Akcijskega programa za invalide 2022–2030; Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 199/21, 105/22 – ZZNŠPP in 133/23; v nadaljevanju: GZ-1), in ne-nazadnje tudi Ustave Republike Slovenije, ki zagotavlja enakost pred zakonom in prepoveduje omejevanje človekovih pravic, ki izhajajo iz pravnih aktov, veljavnih v Sloveniji.

Kot opozarja Zagovornik, je v skladu z ZIMI treba za ljudi z invalidnostmi zagotoviti prilagoditve objektov v javni rabi najpozneje do 11. decembra 2025. Zagovornik je zato v okviru priprave posebnega poročila želel na podlagi spletne ankete zbrati informacije o tem, kakšna je ocena predstavnikov javnih organov in ustanov, za katere so neposredno pristojne država in lokalne skupnosti, glede dostopnosti objektov v javni rabi.

Posebno poročilo tako predstavlja okvirno oceno stanja (ne)dostopnosti določenih vrst objektov v javni rabi, opisuje ključne ovire pri zagotavljanju dostopnosti objektov v javni rabi, kot izhaja iz ocen sodelujočih v poizvedbi, in vsebuje priporočila pristojnim organom, z namenom izboljšanja dostopnosti objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi in s tem izboljšanja njihovega položaja glede dostopa do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti.

Zagovornik poroča o dobrem odzivu naslovnikov poizvedbe in se zahvaljuje za sodelovanje vsem 2217 anketirancem, od katerih jih je čez 1600 odgovorilo na vprašalnik v celoti. Po oceni Zagovornika velik odziv na anketo kaže zavedanje o pomenu enakega dostopa do javno dostopnih prostorov osebam z invalidnostmi in s tem omogočanja njihovega enakopravnega sodelovanja v družbi.

Rezultati ankete kažejo, da razmeroma velik del objektov v javni rabi še vedno ni dostopen ljudem z invalidnostmi. Vsak četrti anketiranec namreč ocenjuje, da do zakonsko določenega roka (11. decembra 2025) ne bo možno zagotoviti gradbenih prilagoditev objektov iz njihove pristojnosti, še večji delež objektov pa naj ne bi bil prilagojen niti na podlagi tehničnih prilagoditev.

Kot posebej problematično se kaže stanje prilagoditev objektov v javni rabi z zvočnimi in svetlobnimi indikatorji ter pisnimi informacijami, saj anketiranci ocenjujejo, da do 11.

decembra 2025 ne bodo mogli zagotoviti teh treh vrst prilagoditev v več kot polovici objektov iz njihove pristojnosti.

Kar se tiče gradbenih in tehničnih prilagoditev objektov, po oceni anketirancev slednje zagotavlja razmeroma velik delež ustanov in organov, obenem pa le majhen delež tistih, ki teh prilagoditev trenutno ne zagotavljajo, ocenjuje, da se jih bo lahko zagotovilo do izteka zakonskega roka. Bistvenega napredka na tem področju do 11. decembra 2025 torej ni pričakovati.

Kot ključne razloge za slabo stanje v zvezi z zagotavljanjem dostopnosti objektov v javni rabi se prepoznava: pomanjkanje finančnih sredstev oziroma financiranja s strani lokalnih skupnosti, države ali drugih pristojnih deležnikov; izzive, povezane z nujnostjo spoštovanja predpisov s področja varstva kulturne dediščine; razmeroma slabo poznavanje ZIMI in druge področne zakonodaje ter s tem povezanih zakonskih obveznosti; nepoznavanje dolžnosti pristojnih glede zagotavljanja dostopnosti objektov za ljudi z invalidnostmi ter težave s pridobivanjem ustreznih informacij, svetovanja in podpore, kako pristopiti k izboljšanju dostopnosti objektov za invalide (npr. s strani manjših državnih in lokalnih organov ter ustanov, ki imajo na voljo manj finančnih in drugih virov ter kompetenc).

Zagovornik je ob pripravi poročila prepoznal več pomanjkljivosti, predvsem glede nadzora nad izvajanjem ZIMI. Slednji namreč določa skrajne roke za prilagoditev obstoječih objektov v javni rabi, ne pa tudi inšpekcijske pristojnosti, zato bi bilo treba to zakonsko pomanjkljivost odpraviti.

Zagovornik prav tako opozarja, da se določbe GZ-1 glede presoje univerzalne graditve in uporabe objekta, ki jo izvaja Inšpektorat RS za okolje in prostor, nanašajo le na gradnjo oziroma rekonstrukcijo objektov, ne pa tudi na prilagoditev obstoječih objektov, kar ureja ZIMI. Nadzor je zato v tem primeru omejen in pomanjkljiv že na ravni predpisov, kar bo postalo posebej problematično po letu 2025 – po izteku skrajnega roka za prilagoditev vseh objektov v javni rabi, tako v javnem kot zasebnem sektorju.

Zagovornik poudarja, da je za izvajanje ZIMI pristojno Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve (v nadaljevanju: MDDSZ), ki je pristojno za invalidsko varstvo, za ukrepanje in vodenje politik po posameznih področjih ZIMI pa sta poleg MDDSZ in Urbanističnega inštituta Republike Slovenije (v nadaljevanju: Urbanistični inštitut) med drugim pristojna tudi Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (v nadaljevanju: MVI) ter Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (v nadaljevanju: MOPE) oziroma Ministrstvo za naravne vire in prostor (v nadaljevanju: MNVP). Odgovornost nosijo tudi Vlada Republike Slovenije in ministrstva, ki na svojih delovnih področjih uresničujejo cilje nacionalnega akcijskega programa za invalide.

Zagovornik je v zvezi z obravnavano problematiko opravil tudi posebno poizvedbo pri Urbanističnem inštitutu Republike Slovenije, ki poroča, da je v preteklih letih izvedel vrsto strokovnih in raziskovalnih projektov s področja zagotavljanja dostopnosti objektov v javni rabi in zunanjih javnih prostorov. Gre za časovno zamejene projekte, ki jih MDDSZ financira iz javnih sredstev, vključno s sredstvi EU, na podlagi razpisov. Zagovornik ob tem ugotavlja, da ni vzpostavljenega stalnega sodelovanja med

Urbanističnim inštitutom in MDDSZ na tem področju, prav tako Urbanistični inštitut ne opravlja informiranja zavezancev po ZIMI.

Zagovornik je na podlagi svojih ugotovitev oblikoval več priporočil pristojnim državnim organom. MDDSZ je predlagal, da zagotovi metodološko in strokovno celovito analizo stanja prostorske dostopnosti vseh objektov v javni rabi, ki naj se jo izvede v sodelovanju z Urbanističnim inštitutom Republike Slovenije in javno objavi. Predlagal je tudi vzpostavitev nacionalne svetovalno-informacijske točke, pri čemer naj se posebno pozornost nameni vsebinam o prilagoditvi v obliki zvočnih in svetlobnih indikatorjev ter pisnih informacij, prav tako pa sprejme minimalne zahteve za dostopnost do vsega blaga in storitev za izvajanje petega odstavka 8. člena ZIMI.

Predstavnica MDDSZ je na seji komisije pojasnila, da je v pripravi obširen odgovor na zagovornikova priporočila, ki je še v fazi medresorskega usklajevanja, nato pa bo predložen v obravnavo Vladi Republike Slovenije. Odgovor naj bi se nanašal na vsa zagovornikova priporočila. MDDSZ pa v zvezi s podanimi priporočili, ki se nanašajo na njegovo pristojnost, poroča, da je že vzpostavilo stik z Urbanističnim inštitutom, ki je že pristopil k pripravi metodologije, ki bi služila za analizo obstoječega stanja in potrebnih ukrepov. MDDSZ pri tem meni, da bi bilo treba točno opredeliti vprašanja, ki bi morala biti zajeta v metodologiji, da bi oceno dostopnosti vseh objektov v javni rabi lahko zavezanci za izpolnitev navedene zaveze izvajali samostojno. MDDSZ prav tako podpira idejo vzpostavitve nacionalne svetovalno-informacijske točke, kot glavni izvajalec svetovanja in informiranja pa bi bil lahko eden od zaposlenih na Urbanističnem inštitutu Republike Slovenije (slednje sicer še ni dorečeno). Glede 8. člena ZIMI pa MDDSZ pojasnjuje, da je od leta 2010 tako na nacionalni ravni kot ravni EU bilo storjenega kar nekaj napredka na področju zagotavljanja dostopnosti invalidov do različnih družbenih področij in dobrin, med drugim je bil februarja 2023 na podlagi evropske direktive sprejet Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (Uradni list RS, št. 14/23), ki se ga bo začelo uporabljati 28. junija 2025. Posledično MDDSZ ocenjuje, da 8. člen ZIMI nima več takšne teže, kot jo je imel ob sprejemu ZIMI, ko prej navedeni zakon še ni bil sprejet.

Zagovornik je v odzivu na pojasnila MDDSZ ocenil, da bi minister, pristojen za delo, družino, socialne zadeve in invalide, moral biti tisti, ki bi moral odgovorne osebe javno opozarjati na to, da je treba zaveze iz ZIMI uresničiti v roku. V zvezi z 8. členom ZIMI pa Zagovornik meni, da se zgolj z sprejemom Zakona o dostopnosti proizvodov in storitev za invalide problematike ni rešilo, saj ZIMI v petem odstavku 8. člena jasno predvideva, da minister, pristojen za invalidsko varstvo, predpiše minimalne zahteve za dostopnost blaga in storitev, dostopne javnosti, kar v zadnjih 13 letih, po sprejemu ZIMI, ni izvedel še nobeden od ministrov, pristojnih za navedeno področje, kljub temu da navedeno spada pod normativne zaveze MDDSZ in bi lahko v veliki meri vplivalo na boljše življenje invalidov.

Komisija ugotavlja, da je Zagovornik Ministrstvu za kulturo (MK) v okviru posebnega poročila predlagal, da pripravi smernice za odločanje v postopkih pridobitve kulturno-varstvenih soglasij, tako da bodo prilagoditve lahko izvedene učinkovito in finančno vzdržno, pri tem pa naj sodeluje z Zavodom za varstvo kulturne dediščine in Ministrstvom za naravne vire in prostor. Kot poroča Zagovornik, se je MK na priporočila že odzval in se strinja, da je priprava smernic, ki jo predlaga Zagovornik, ustrezen ukrep.

Na Zavodu za varstvo kulturne dediščine naj bi že pripravljali smernice, nato naj bi sledila še uskladitev na Ministrstvu za kulturo in na Ministrstvu za naravne vire in prostor. Zagovornik ob tem poudarja, da je bistveno, da se zagotovi dostopnost za ljudi z invalidnostmi in da vprašanja varstva kulturne dediščine ne bi smela posegati v pravico do enake obravnave. Zagovornik je pridobil tudi informacijo o načinu urejanja tovrstnih vprašanj v Nemčiji, kjer so v praksi vgradnje v objektih, ki so opredeljeni kot del kulturne dediščine, izvedene tako, da se jih da v vsakem trenutku odstraniti in da ne posegajo v kulturno dediščino.

Predstavnik MK je na seji komisije še dodatno pritrdil Zagovorniku, da se je MK na priporočila Zagovornika odzval hitro in pozitivno. Imenovana je bila tudi že odgovorna oseba za pripravo smernic in njihov osnutek je že pripravljen, a bodo slednje zaradi dodatnih usklajevanj zelo verjetno lahko izdane šele v drugi polovici leta 2024, njihov izdajatelj pa še ni dorečen (Zavod za varstvo kulturne dediščine ali kateri drug nosilec). MK prav tako poudarja, da smernice predstavljajo dobro rešitev, ker bi bili posegi v obstoječe predpise precej zahtevni z vidika iskanja ravnotežja med ustavno danimi pravicami in vsemi odprtimi, precej težkimi strokovnimi vprašanji z vidika zaščite kulturne dediščine.

MNVP je Zagovornik predlagal pripravo spremembe GZ-1, tako da bo vključeval končni rok za obvezno primerno prilagoditev obstoječih objektov v javni rabi, kot je to urejeno že za gradnjo novih objektov, in glede nedvoumne določitve pristojnosti inšpekcijskih organov in glob v primeru kršitev. MNVP v zvezi z navedenim meni, da je pravno nesprejemljivo, da bi rok za izvedbo istega cilja določala dva različna zakona in meni, da rok, določen v ZIMI, zadošča za dosego zadanega cilja. Poleg tega tudi Inšpektorat RS za naravne vire in prostor ocenjuje, da je 38. člen ZIMI zadostna podlaga, da bodo po v njem določenem roku lahko nadzorovali, ali objekti v javni rabi izpolnjujejo bistveno zahtevo "univerzalna graditev in uporaba objektov" ter v skladu z Gradbenim zakonom kršitelje ustrezno sankcionirali.

Komisija ugotavlja, da Zagovornik navkljub danim pojasnilom vztraja pri stališču, da je GZ-1 treba dopolniti tako, da bo gradbeni inšpekciji omogočil izvajati nadzor tudi na obstoječih objektih v javni rabi, za katere se rekonstrukcija ne načrtuje in bodo torej zelo verjetno po izteku roka iz ZIMI (11. decembra 2025) še vedno nedostopni. Ponovno opozarja, da 38. člen ZIMI ne določa tovrstne pristojnosti gradbene inšpekcije.

Vladi Republike Slovenije pa je Zagovornik priporočil, da pripravi oceno potrebnih proračunskih sredstev in posebnega investicijskega načrta za prilagoditev objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi ter izvede analizo možnosti črpanja evropskih sredstev za namene prilagoditve objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi in jih vključi v investicijski načrt.

Komisija je bila seznanjena tudi s stališčem MOPE, ki že nekaj let financira in izvaja projekt z Geodetskim inštitutom Slovenije na temo omogočanja multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi. Navedeni inštitut na podlagi navedenega projekta po občinah izvede popis zunanje infrastrukture in poda priporočila občinam za njeno izboljšanje, tako da lahko občine pri investicijah upoštevajo tudi navedene potrebe. Kljub temu, da so za ureditev dostopnosti avtobusnih postaj in postajališč zadolžene lokalne skupnosti oz. Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo, je MOPE ob pripravi

ustrezne rešitve za dostopnost javnega potniškega prometa za invalide opravil popis 94 avtobusnih postaj in postajališč in ocenil, katera so primerna za uporabo javnega potniškega prometa s strani invalidov, na podlagi ugotovitev iz navedenega popisa pa bodo izdali določena priporočila lokalnim skupnostim in ostalim pristojnim glede primernih ukrepov na tem področju.

Komisija je na sejo povabila tudi Urbanistični inštitut, ki pa se na povabilo ni odzval, čeprav komisija ugotavlja, da predstavlja eno od ključnih institucij v državi, ki bi lahko ponudila pomembne odgovore na določena še odprta vprašanja v zvezi z dostopnostjo objektov v javni rabi za invalide.

Komisija je bila v nadaljevanju seje seznanjena s stališčem Sveta za invalide Republike Slovenije (v nadaljevanju: Svet za invalide), ki redno spremlja implementacijo Konvencije o pravicah invalidov (v nadaljevanju: KOPI). Slednja za Slovenijo, ki je njegova podpisnica, predstavlja zavezujoč mednarodni pravni akt. Že sama KOPI določa obveznost dostopnosti do vseh dobrin, storitev in okoliščin, ki omogočajo enakopravno vključevanje invalidov v družbo in sodelovanje v vseh aktivnostih v zasebnem in javnem življenju. KOPI je bila med drugim tudi podlaga za sprejem ZIMI, ki podrobneje določa obveznosti za zagotavljanje dostopnosti do grajenega okolja. ZIMI določa tudi jasne roke za izpolnitev te obveznosti.

Svet za invalide poudarja, da je bil ZIMI sprejet 2010 in že takrat so se pojavljali določeni pomisleki, da so roki za uresničitev zakonskih določb, povezanih z dostopnostjo objektov v javni rabi ter javnega potniškega prometa (za zagotovitev dostopnosti za avtobuse 10 let, za železniški promet 15 let, za grajeno okolje konec 2025), predolgi. A se zdaj z nezadovoljstvom ugotavlja, da so bili eni od njih že preseženi, drugi pa očitno še bodo. Aktualna namreč ostaja bojazen, da vse javne stavbe do konca 2025 zagotovo ne bodo omogočale dostopa za invalide.

Svet za invalide zato poročila, kot je zagovornikovo, prepoznava kot enega od načinov za ozaveščanje in izvajanje pritiska na zavezance za izpolnitev zakonskih zavez. Četudi se kot glavni vzrok za neizpolnjevanje slednjih pogosto omenja pomanjkanje finančnih sredstev, Svet za invalide ocenjuje, da bi bilo treba vzroke iskati tudi kje drugje, v prvi vrsti pri (ne)zavedanju zavezancev, da se mora zagotoviti dostopnost za invalide tako glede grajenega okolja kot na vseh drugih področjih. Svet za invalide opozarja tudi na to, da ne terjajo vse prilagoditve objektov velikih finančnih sredstev, zato je ključno poznavanje posameznih zahtev in njihovih finančnih posledic. Ugotavlja tudi, da se zavezanci pogosto v veliko večji meri posvečajo zagotavljanju (zgolj) fizičnega dostopa, medtem ko bi lahko brez večjih težav in v kratkem času poskrbeli (tudi) za ostale, manj zahtevne prilagoditve (npr. namestitve taktilnih črt, kontrastnih trakov itd.). Pri tem je zaskrbljujoče, da nekateri zavezanci ocenjujejo, da do zakonsko postavljenih rokov ne bodo mogli izpolniti niti zakonskih zavez glede zagotavljanja pisnih informacij, za kar je sicer treba primerjalno gledano nameniti najmanj sredstev.

Svet za invalide opozarja, da je treba imeti pri zagotavljanju dostopa od objektov v javni rabi v mislih vse skupine invalidov, ne zgolj gibalno ovirane, torej tudi gluhe, naglušne, ljudi z gluhoslepoto ... Pri tem je sodelovanje s civilno družbo in invalidskimi organizacijami pri iskanju in izvajanju rešitev ključnega pomena, saj ravno invalidi sami najbolj vedo, kakšne prilagoditve potrebujejo, da bodo res učinkovite.

Svet za invalide izraža željo, da bi priporočila Zagovornika vendarle pripomogla k temu, da bi se pravicam invalidov sledilo bolj striktno, pri čemer ni zanemarljivo dejstvo, da se z zagotavljanjem dostopnosti objektov v javni rabi za invalide hkrati izboljšuje dostopnost tudi za druge družbene skupine (starejše, družine, ki uporabljajo otroške vozičke, začasno gibalno ali drugače ovirane osebe itd.).

Komisija je bila seznanjena tudi s stališčem Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS), ki se Zagovorniku zahvaljuje za opravljeno delo in podpira vsa priporočila Zagovornika, ki bodo omogočila invalidom lažje socialno vključevanje in lažje vključevanje v vsakdanje življenje (v izobraževanje, delo in prosti čas). V okviru NSIOS deluje tudi posebna Skupina za dostopnost, v okviru delujejo predstavniki različnih invalidskih organizacij oziroma različnih vrst in oblik invalidnosti, ki spremljajo splošno stanje glede dostopnosti invalidov, med drugim tudi do objektov v javni rabi.

NSIOS sodeluje v dveh zelo pomembnih projektih. Prvi je projekt, ki ga izvaja Geodetski inštitut Slovenije in je poimenovan »Space for all«, v katerega je vključenih osem evropskih držav in katerega cilj je vzpostavitev posebne aplikacije, ki jo bo pripravil Geodetski inštitut in bo služila invalidom, da bodo lahko predhodno preverili, katere turistične destinacije so jim dejansko dostopne. Projekt se v praksi izvaja tako, da se v izbranih mestih na terenu preveri dejansko dostopnost turističnih destinacij za invalide (hotelske nastanitve, rekreativni prostori, prevoz itd.). Pri tem NSIOS poudarja, da zgolj vzpostavitev posameznih aplikacij (kot npr. napoveduje MDDSZ), ki jih imajo sicer invalidi na voljo že kar nekaj, še ne pomeni tudi dejansko preverjene in zagotovljene dostopnosti v praksi.

Drug projekt, v katerem sodeluje NSIOS, pa se uradno še ni začel, a priprave nanj že intenzivno potekajo. Gre za projekt, povezan z Evropsko kartico ugodnosti za invalide, v okviru katerega bodo v sodelovanju z Urbanističnim inštitutom skušali v obdobju dveh let zagotoviti 100 novih ponudnikov iz naslova ugodnosti za invalide, pri čemer bo Urbanistični inštitut pregledoval dejansko dostopnost ponudnikov za invalide. Tudi na tak način se bo spodbujalo večjo stopnjo dostopnosti za invalide, ob zavedanju, da dostopnost ni pomembna zgolj za invalide, ampak tudi za ostale družbene skupine, ki potrebujejo lažji dostop do storitev in grajenega okolja.

NSIOS kot primer dobre prakse prilagoditve objektov, ki so predmet zaščite z vidika kulturne dediščine, navaja primer iz Republike Hrvaške, kjer so v Meždimurju znotraj gradu, ki je del hrvaške kulturne dediščine, nameščeni dvigalo, klančine, dvižne ploščadi itd., kar je dokaz, da je z dovolj volje, kljub zahtevam za zaščito kulturne dediščine, izvedljivo marsikaj.

* * *

Komisija ugotavlja, da se 11. decembra 2025 izteče kar 15-letno prehodno obdobje, v katerem so imeli pristojni možnost prilagoditi objekte v javni rabi zahtevami iz ZIMI in s tem zagotoviti pravice do dostopa do objektov v javni rabi vsem invalidom.

Komisija se je sicer že takoj na začetku VII. mandata Državnega sveta, na svoji 1. seji 26. 1. 2023 seznanila s Posebnim poročilom Varuha človekovih pravic "Dostopnost

Centrov za socialno delo za gibalno in senzorno ovirane invalide", pri čemer je v enem od sprejetih sklepov pozvala Vlado Republike Slovenije, da v sodelovanju z vsemi ključnimi deležniki pripravi celovito strategijo za odpravo ovir za dostop do vseh objektov v javni rabi za vse družbene skupine, torej ne samo invalidov, tudi starejših, mladih družin, ki potrebujejo dostop za otroške vozičke, itd. Obenem je pozvala, da naj se posebno pozornost nameni implementaciji zastavljenih ciljev in spoštovanju že sprejetih rokov iz obstoječe zakonodaje, pa tudi, da naj se v pripravo konkretnih rešitev aktivno vključi vse ključne deležnike - npr. reprezentativne invalidske organizacije, društva upokoencev in lokalne skupnosti.

Komisija je svoje mnenje k prej omenjenemu posebnemu poročilu Varuha človekovih pravic poslala pristojni Komisiji Državnega zbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti, ki je na 3. seji 2. 2. 2023 prav tako sprejela vsebinsko enak sklep, le da je rok za odziv pristojnih institucij podaljšala na 90 dni. Tudi navedeni rok se je že zdavnaj iztekel, zato je predsednik komisije, tudi na podlagi prejetega dopisa Varuha človekovih pravic, ki je komisijo spraševal o odzivih pristojnih na njen poziv, vsem odgovornim 4. januarja 2024 še enkrat poslal urgenco, da naj odgovorijo na poziv komisije. Komisija odgovora do seje komisije še ni prejela.

Komisija v zvezi z aktualnim posebnim poročilom Zagovornika ugotavlja, da so podatki, ki kažejo na trenutno stanje z dostopnostjo objektov v javni rabi za invalide, zaskrbljujoči, saj iz zagovornikove ankete izhaja, da zavezanci za izpolnitev zavez iz ZIMI ocenjujejo, da tudi ob izteku skrajnega zakonskega roka, stanje povečini ne bo drugačno, niti pri tistih prilagoditvah, ki bi se jih lahko izvedlo brez manjših finančnih vložkov, kot je opozorila že predstavnica Sveta za invalide (pisne informacije, različne svetlobne oznake itd.). Slednje po oceni komisije kaže na premalo volje in razumevanja pomena zagotavljanja dostopnosti grajenega in drugega okolja za invalide.

Komisija meni, da bi pristojne institucije morale na tem področju prevzeti bolj aktivno vlogo in ne zgolj čakati na pozive Varuha človekovih pravic in Zagovornika. Tudi na področju vzgoje in izobraževanja ostaja aktualnih veliko stavb, ki niso ustrezno prilagojene za dostop invalidom, in dejstvo je, da se pogosto rešitve išče šele takrat, ko so posamezne ustanove soočene z učencem ali dijakom, ki potrebuje prilagojen dostop. Posledično se išče rešitve ad hoc (s klančinami, dvigali) in ne preiščljeno oz. že vnaprej. Še bolj nerazumljivo je, da po podatkih Zagovornika popolne dostopnosti za invalide ni bilo možno zagotoviti niti v zdravstvu, ki bi moralo biti prvo, ki bi skrbelo za to, da vsak pacient lahko dostopa do zdravstvenih storitev, ker so večinoma nujnega značaja za njegovo zdravje. Kot zaskrbljujoča se kaže tudi omejena dostopnost centrov za socialno celo ter sodišč, ki bi po svoji naravi morala v prvi vrsti skrbeti za zagotavljanje pravic posameznikom, namesto da jim jih kršijo.

Komisija izraža bojazen, da se bo zaradi velikega števila objektov v javni rabi, ki ob izteku roka iz ZIMI še vedno ne bodo dostopni za invalide, država odločila za ukrep podaljšanja roka za izpolnitev zavez, kar bi bilo popolnoma nesprejemljivo. Čudi se tudi, da se že v preteklih letih ni namenilo več pozornosti zagotavljanju možnih dodatnih evropskih sredstev za izpolnitev danih zavez, vsaj za večje investicije, ki terjajo večje finančne vloške.

Komisija podpira tudi predloge in pomisleke Zagovornika glede ureditve inšpekcijske pristojnosti, saj zakonske določbe, katerih neizpolnitev nima posledic, sploh ne morejo imeti dejanskega učinka. Ob tem se sprašuje, kako je mogoče, da se je ob sprejemu tako pomembnega zakona pozabilo na nadzorstveni del, povezan z njegovo implementacijo. Komisija zato poziva pristojne, da se navedeno sivo zakonsko liso čim prej odpravi, saj je možno tovrstno zakonsko spremembo sprejeti v relativno kratkem času.

Komisija še posebej opozarja na to, kar je izpostavil tudi Svet za invalide – da je velik del neuresničenih zakonskih zavez možno pripisati splošnemu odnosu družbe do vprašanj, povezanih s pravicami invalidov, nezaveščenosti in slabi informiranosti o pravicah posameznikov. Marsikdaj se namreč izkaže, da se ljudje dejansko ne zavedajo, kaj vse bi se lahko in kaj se mora postoriti, da bi se izpolnilo zakonske ali kakšne druge zaveze, ki bi bile v korist posamezni družbeni skupini s specifičnimi potrebami. Tudi v tem oziru so pristojni državni organi tisti, ki lahko in morajo skrbeti za čim boljše seznanjenost posameznikov o njihovih pravicah, pa tudi dolžnostih, vključno z informiranjem vseh zavezance za izpolnitev zakonskih zahtev.

Komisija ugotavlja, da se v okviru državnih organov in lokalnih skupnosti, v katerih delujejo bolj ozaveščeni in informirani posamezniki, pravice posameznikov hitreje in bolj učinkovito uresničuje. Poziva tudi, da naj se pristojni v državi intenzivno pripravljajo na to, da se bodo potrebe po dostopnosti v družbi spričo dolgožive družbe zgolj še stopnjevale, zato bo odlašanje z rešitvami lahko na dolgi rok prineslo samo še večje težave.

Strategija dolgožive družbe, ki jo je država sprejela 2017, že sama po sebi daje določene usmeritve glede prilagoditve prostora starajoči se družbi (npr. zagotavljanje dostopa do vseh vrst objektov z dobro zasnovano javnih površin in grajenega okolja...), pri čemer bi se zaveze morale že zdavnaj izpolniti z akcijskimi načrti, ki še vedno niso pripravljene in sprejeti. Tudi na tem področju bi se lahko izkoristilo za to posebej namenjena EU sredstva (npr. za prilagoditev bivalnega okolja starejšim; sredstva iz ESS plus sklada), ki jih bo najbrž v prihodnje za tovrstne potrebe na voljo še več.

Komisija se strinja tudi z oceno, da je v primeru resnično izkazane volje možno uskladiti zahteve spomeniškega varstva oz. varstva kulturne dediščine in pravice invalidov, na kar kaže več primerov v lokalnih skupnosti (npr. obnove dvorcev), kjer se je po dolgih pogajanjih in z veliko vložene energije vendarle našlo ustrezne rešitve. Ob upoštevanju trenutnega napredka na različnih področjih (boljši materiali, lažje izvedbe načrtovanih prilagoditev itd.) so izgovori, da se nekaj ne da izvesti, še toliko manj utemeljeni.

Komisija je po seznanitvi s posebnim poročilom in opravljeni razpravi **sprejela** (PRISOTNIH 9, ZA 9, PROTI 0) naslednji sklep:

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide predlaga Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide, da ob obravnavi Posebnega poročila Zagovornika načela enakosti »Nedostopnost objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi«, EPA 1104-IX, Vlado Republike Slovenije in vse pristojne organe v državi pozove, da naj se v najkrajšem možnem času odzovejo na priporočila Zagovornika načela enakosti in jih na podlagi intenzivnejšega medresorskega

sodelovanja in vključevanja ključnih deležnikov (različnih inštitutov, strokovnjakov s posameznih področij, nevladnih organizacij, lokalnih skupnosti itd.) čim prej implementirajo. V najkrajšem možnem roku (še do konca 2024) naj se izvede vsaj manjše prilagoditve, ki jih je možno izvesti z manjšimi finančnimi vložki in brez večjih težav. Uredi naj se tudi vprašanje inšpekcijskega nadzora nad morebitnim ne-uresničevanjem zakonskih določb (vezano na Zakon o izenačevanju možnosti invalidov v povezavi z Gradbenim zakonom) glede zagotavljanja dostopa do grajenega okolja.

* * *

Za poročevalca je bil določen (PRISOTNIH 9, ZA 9, PROTI 0) predsednik komisije državni svetnik Danijel Kastelic.

Ad 3.)

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je obravnavala Posebno poročilo Zagovornika načela enakosti »Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane« (v nadaljevanju: posebno poročilo), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložil Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik).

Komisija **se je seznanila**² s posebnim poročilom.

Komisija ugotavlja, da je namen posebnega poročila, ki ga je Zagovornik pripravil na podlagi 21. in 22. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNORG; v nadaljevanju: ZVarD), povečati dostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane, opozoriti na pomen oblikovanja, sprejetja in doslednega izvajanja predpisov, ki preprečujejo diskriminatorno obravnavo ljudi z invalidnostmi, in pospešiti izvajanje ukrepov za uresničevanje njihove pravice do zagotovljene dostopnosti javnega prevoza v cestnem prometu.

Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17; v nadaljevanju: ZIMI) nalaga državi obveznost, da pri upravljanju gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v cestnem prometu zagotovi na način, da izvajalci opravljajo prevoz v okviru javnih služb z avtobusi, ki so dostopni gibalno in senzorno oviranim. Po ZIMI se je rok za primerno prilagoditev avtobusov na način, da se ljudem z invalidnostmi zagotovi dostopnost do javnega prevoza, iztekel 11. decembra 2020. Kot opozarja Zagovornik, navkljub poteku tega roka, prevoz osebam z invalidnostmi še vedno ni ustrezno prilagojen.

Zagovornik prav tako opozarja, da ZVarD v 2. členu zavezuje državne organe, lokalne skupnosti, nosilce javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe, da pri drugem svojem ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljajo varstvo pred diskriminacijo, tudi na področju dostopa do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti. Posledično morajo biti ljudem z invalidnostmi zagotovljene enake možnosti pri dostopu do prevoza v cestnem prometu. Slaba dostopnost ali nedostopnost javnega prevoza za ljudi z invalidnostmi

---

² Ugotovitveni sklep, brez glasovanja.

namreč pomeni, da jim je odvzeta možnost do izobraževanja, zaposlitve, dostopa do zdravstvenih storitev, prostočasnih aktivnosti in splošne vključenosti v družbo.

Pri pripravi posebnega poročila je Zagovornik opravil pregled nacionalne in mednarodne zakonodaje (ZIMI, Zakon o prevozih v cestnem prometu (Uradni list RS, št. 6/16 – uradno prečiščeno besedilo, 67/19, 94/21, 54/22 – ZUJPP, 105/22 – ZZNŠPP in 18/23 – ZDU-1O; v nadaljevanju: ZPCP-2), Mednarodna konvencija o pravicah invalidov, ZvarD) in o dostopnosti avtobusnega prevoza posredoval poizvedbe pristojnemu Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo (MOPE), ter področnim nevladnim organizacijam, nato pa opravil analizo odgovorov.

Zagovornik na podlagi zbranih informacij ugotavlja, da je javni medkrajevni avtobusni prevoz senzorno oviranim večinoma nedostopen.

Kot izhaja iz odgovorov nevladnih organizacij na zagovornikove poizvedbe, so informacije, spletne strani in aplikacije, namenjene javnemu avtobusnemu prevozu, nedostopne, kar invalidom povzroča težave že pri samem načrtovanju in organizaciji poti, nedostopna je tudi sama infrastruktura, saj ni na voljo taktilnih sistemov, označbe so premajhne in neberljive, zvočnih najav časovnih prihodov in odhodov prevoza ni ali so zagotovljene le v manjši meri, prav tako ni ustrezno prilagojeno grajeno okolje. Nevladne organizacije poročajo tudi o slabših povezavah izven mestnih središč, kjer so prevozi manj pogosti ali pa se jih celo ne zagotavlja.

Dodatno težavo povzročajo nedostopni avtobusi, ki še niso bili prilagojeni za dostop invalidov. Slednje se srečujejo s fizičnimi ovirami pri vstopu in vožnji z avtobusom, z odsotnostjo zvočnih najav postajališč in drugih informacij. Več nevladnih organizacij je poročalo tudi o oteženi komunikaciji z osebjem in drugimi potniki, nepravočasnem obveščanju potnikov o voznih spremembah, o odklanjanju vožnje senzorno oviranim v spremstvu psov vodnikov ali o poskusu zaračunavanja dodatnega plačila za prevoz psa vodnika.

Zagovornik opozarja tudi na to, da po spremembi ZPCP osebni spremljevalci med spremljanjem ljudi z invalidnostmi niso več upravičeni do brezplačne vožnje, kar za ljudi z invalidnostmi predstavlja dodatno finančno breme.

Na podlagi navedenih ugotovitev je Zagovornik MOPE priporočil, da naj v javne razpise kot pogoj za podelitev koncesije izvajalcem za izvajanje gospodarske javne službe javnega linijskega prevoza potnikov doda obvezno skladnost njihovih digitalnih platform za iskanje informacij o avtobusnih prevozih z zahtevami iz prvega odstavka 5. člena Zakona o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij in jih s tem naredi dostopne ljudem z invalidnostmi. Slednje je bilo le delno uresničeno, saj je MOPE vse svoje izvajalce na tem področju pozvalo, da je treba pripraviti dostopne spletne in druge mobilne aplikacije. Prevoznike v medkrajevnem linijskem potniškem prometu pa bodo na to še dodatno opozorili. Zagovornik sicer meni, da je zgolj pozivanje izvajalcev prevozov premalo zavezujoče in vztraja pri priporočilu, da naj bo skladnost njihovih digitalnih platform eden od pogojev v razpisu za podelitev koncesij.

Zagovornik je MOPE predlagal tudi sodelovanje z Direkcijo Republike Slovenije za infrastrukturo in s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi z namenom zagotovitve

dostopnosti avtobusnih postajališč in drugih infrastrukturnih objektov ljudem z invalidnostmi, kot to predvidevata 112. in 112.a člen ZPCP-2. Navedeno priporočilo ostaja neuresničeno, ob tem pa MOPE pojasnjuje, da izvaja projekt, ki bo podlaga za uvedbo prevoza na klic. Ponekod potekajo tudi prenove železniških postaj, ki vključujejo in upoštevajo tehnične smernice za omogočanje dostopnosti.

Zagovornik v zvezi s pojasnilom MOPE ocenjuje, da pilotni projekt s pričetkom izvajanja v letu 2024 ne more biti rešitev za prekoračitev zakonsko določenega roka, prav tako ZIMI in ZPCP-2 pa nalagata državi in drugim pristojnim institucijam obveznost, da zagotovijo dostopnost avtobusnih postajališč in primerno prilagojene avtobuse. Prevoz na klic pa Zagovornik kot možno rešitev prepozna le za območja, na katerih ni organiziranega javnega prevoza potnikov oziroma je zanj manjše povpraševanje.

Tretje priporočilo Zagovornika, namenjeno MOPE, pa se nanaša na vključitev obvezne usposobljenosti voznikov o pravici ljudi z invalidnostmi do vstopa s psom vodnikom v javne razpise kot pogoja za podelitev koncesije izvajalcem za izvajanje gospodarske javne službe javnega linijskega prevoza potnikov, pri čemer vozniki invalidom ne bi smeli zaračunati dodatnih stroškov (slednje določajo peti in šesti odstavek 16. člena ZIMI ter 13. člen Zakona o zaščiti živali). Tudi to priporočilo ostaja neuresničeno, MOPE pa pojasnjuje, da je pravica do vstopa v avtobus s psom vodnikom zagotovljena že v 45. členu ZPCP-2, zato meni, da te pravice ni treba posebej določati kot pogoj za podelitev koncesije. Zagovornik navkljub navedeni zakonsko določeni pravici opozarja, da praksa kaže na to, da prevozniki navedene pravice senzorno oviranih invalidov bodisi ne poznajo bodisi je ne upoštevajo.

Zagovornik je MOPE predlagal tudi pripravo spremembe 114.b člena ZPCP-2 tako, da bodo do brezplačnega prevoza poleg uporabnikov Evropske kartice ugodnosti za invalide upravičeni tudi njihovi spremljevalci, ki jih spremljajo med prevozom z javnim potniškim prometom. MOPE pojasnjuje, da je novela ZPCP-2, ki naj bi upoštevala navedeno priporočilo, že v pripravi, a priporočilo zaenkrat ostaja neuresničeno.

Kot možen primer dobre prakse Zagovornik navaja Projekt DANOVA (prostostoječi monitorji na postajah za prikaz voznih redov, namestitve peronskih voznih redov v večjem tisku), poudarja tudi pomembno vlogo osebnega asistenta in poziva k zagotovitvi brezplačnega prevoza zanje, veliko bi lahko k rešitvi problematike doprinesle tudi zvočne napovedi na postajališčih in v avtobusih, ki bi omogočile lažjo orientacijo slepih in slabovidnih, omogočile sprotne informacije o morebitnih okvarah ali spremembah v prometu itd. Predlaga tudi kontrastno označitev robov stopnic na postajah, namestitve tipnih zemljevidov na avtobusnih postajah, izobraževanje osebja za uporabo znakovnega jezika ter zagotavljanje sistema za rezervacije sedežev.

Zagovornik v aktualnem posebnem poročilu ponavlja tudi priporočila, ki jih je MOPE podal v okviru Posebnega poročila *Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane* iz junija 2023 (komisija ga je obravnavala na 11. seji 28. 8. 2023) in ki so se nanašala na minimalne standarde oziroma merila, ki bi jih morali izpolnjevati izvajalci koncesije v skladu s 16. členom ZIMI (vezano na zagotavljanje dostopa za gibalno in senzorno ovirane invalide); na določitev načina prilagoditve avtobusov in deleža avtobusov koncesionarja, ki jih mora slednji prilagoditi za gibalno in senzorno ovirane potnike; na vzpostavitev javnega in vsem dostopnega sistema

preglednosti, iz katerega bo razvidna ustrezna prilagojenost za dostop gibalno in senzorno oviranim osebam, vključno z nadzorom, ter na zagotovitev dodatnih finančnih sredstev za namen prilagoditve avtobusov za gibalno in senzorno ovirane invalide.

Kot navaja Zagovornik, je MOPE v odzivu na posebno poročilo pojasnil, da je bila leta 2022 ustanovljena posebna Družba za upravljanje javnega potniškega prometa, ki naj bi izvajala nadzor nad izvajalci javnega potniškega prometa, tako da se bo preverjalo, če slednji delujejo v skladu z veljavno zakonodajo in uresničujejo pravice potnikov in potnikov z zmanjšano mobilnostjo. Med drugim MOPE načrtuje tudi prenovu osrednjega informacijskega sistema za podporo integriranemu javnemu potniškemu prometu, pri čemer naj bi se našlo odgovore tudi za tehnične rešitve za različne vrste invalidnosti, med drugim tudi za senzorno ovirane osebe. Prenovljen informacijski sistem naj bi bil vzpostavljen v začetku 2025. Podatki o dostopnosti avtobusnih postajališč po Sloveniji pa naj bi bili znani ob zaključku projekta »Prostorska podatkovna podpora upravljanju javnega potniškega prometa – Invalidi v javnem potniškem prometu – leto 2023«, ki se ga je v času priprave posebnega poročila še izvajalo.

Komisija je bila na seji seznanjena še z dodatnimi pojasnili MOPE. Njegov predstavnik je pritrdil oceni Zagovornika, da medkrajevni avtobusni promet res ni prilagojen invalidom. Da bi se slednje uresničilo, bi bilo treba namreč celovito prenoviti avtobusna in železniška postajališča ter vozila, kar trenutno predstavlja prevelik finančni vložek za izvedbo v doglednem času, saj imamo v Sloveniji 170 železniških postaj in 1700 avtobusnih postaj in postajališč. Tudi če bi prenovili vse postaje in postajališča, bi se po oceni MOPE še vedno soočali s težavami z dostopom do samih postaj in postajališč (brez pločnika, označb itd.). Posledično se je MOPE odločil za izvajanje pilotnega projekta t. i. »prevozov na klic«, ki temelji na vzpostavitvi klicnega centra in zagotovitvi prilagojenih vozil za invalide, ki ne morejo dostopati do javnega potniškega prometa. Na tak način se invalidu zagotovi bodisi prevoz do postaje ali postajališča, ki sta mu dostopna, ali pa prevoz na celotni poti od točke »a« do točke »b« (z zgornjo mejo omejitve prevoženih km).

Za takšen način reševanja problematike se je MOPE odločil zato, ker so za to že dane podlage v ZPCP-2, pilotni projekt pa bo omogočil testiranje ideje v praksi. V lanskem letu je zato MOPE že pregledal 94 avtobusnih postaj in skušal ugotoviti, kakšna je koncentracija oseb, ki bi potrebovale tovrsten prevoz, in katere invalidske organizacije so na voljo v bližini, da bi se jih lahko vključilo v izvajanje navedenih prevozov kot del izvajalske mreže. V 2024 naj bi Družba za upravljanje javnega potniškega prometa vzpostavila dva takšna pilotna projekta. Na podlagi ugotovitev iz pilotnih projektov naj bi se nato projekt razširil na celotno državo, pri čemer se ne bi zagotavljalo tovrstnega prevoza samo invalidom, ampak tudi vsem tistim, ki nimajo zagotovljene druge možnosti (javnega) prevoza.

Kot poroča MOPE, je bil 2023 zaključen razpis za podelitev novih koncesij v javnem avtobusnem prometu, oktobra 2023 pa so bile slednje tudi že podeljene. Zahtev v zvezi z zagotavljanjem dostopnosti prevoza za invalide pri tem MOPE v razpisu ni posebej izpostavljal, ker je, kot je MOPE pojasnil že Zagovorniku v svojem odzivu, slednje že predvideno v zakonodaji, drugi razlog pa je tudi že omenjeni projekt prevozov na klic.

Glede zagovornikovega priporočila o vzpostavitvi digitalnih platform s strani prevoznikov pa MOPE dodatno pojasnjuje, da je že zagotovljen enoten portal javnih prevozov v okviru Nacionalnega centra za upravljanje prometa, ki bo v kratkem prilagojen tudi invalidom, dostop do slednjega bo možen tudi prek mobilnih telefonov. MOPE je načrtoval tudi opremljanje avtobusov z avdio-vizualnimi pripomočki, ampak ni uspel pridobiti EU sredstev za izvedbo projekta v okviru Načrta za okrevanje in odpornost.

MOPE dodatno pojasnjuje tudi to, da je od zadnje delitve pristojnosti med MOPE in Ministrstvo za infrastrukturo slednje tisto, ki je pristojno za zagotovitev dostopnosti postaj in postajališč, pri čemer je predstavnik MOPE komisijo seznanil, da se v primeru prenove cestišč skrbi tudi za hkratno prenovo in zagotovitev dostopnosti postaj in postajališč.

Z morebitnimi primeri zavračanja prevoza osebam v spremstvu psov vodnikov MOPE ni bil neposredno seznanjen, je pa predstavnik MOPE napovedal, da bodo na podlagi opozoril Zagovornika prevoznike posebej opozorili na to, da naj bodo pozorni na pravice navedenih oseb.

Glede predloga Zagovornika, da se omogoči brezplačen prevoz tudi za spremljevalce invalidov, pa MOPE pojasnjuje, da do 1. 7. 2020 ugodnosti za invalide in njihove spremljevalce niso bile urejene na zakonski ravni, ampak so jih v okviru svoje ponudbe nudili posamezni prevozniki, po tem datumu pa je za imetnike evropske kartice ugodnosti za invalide podlaga za brezplačen prevoz zapisana v ZPCP-2, njegova novela (ZPCP-2I), ki je bila vložena v zakonodajno proceduro konec decembra (EPA 1249–IX), pa že vključuje rešitev, v skladu s katero bo brezplačen prevoz zagotovljen tudi za spremljevalce imetnikov evropske kartice ugodnosti za invalide. V prihodnje se pričakuje tudi še nadgradnjo pravic iz tega naslova na ravni EU, tako da se bo lahko pravice invalidov po potrebi še širilo.

Glede predlagane vzpostavitve možnosti za rezervacijo sedežev pa MOPE ocenjuje, da se s tem dostopnost invalidov do javnega prevoza ne bi izboljšala, saj bi npr. tisti, ki kupijo mesečno vozovnico, morali še vedno vzporedno izvesti tudi rezervacijo sedeža, kar bi lahko predstavljalo še dodatno oviro za dostop do prevoza. Takšen pristop bi bil tudi v nasprotju s siceršnjo namero MOPE, da se potnikom zagotovi lažji dostop do javnega prevoza (npr. z možnostjo plačila prevoza s kreditno kartico).

MOPE hkrati pojasnjuje, da se bodo z vzpostavitvijo Družbe za upravljanje javnega potniškega prometa, ki naj bi zaposlovala cca 40 ljudi, kar je v primerjavi z dosedanjo kadrovsko strukturo (cca 8 ljudi) velik napredek, odprle tudi dodatne možnosti za bolj poglobljeno in načrtno urejanje področja javnega prevoza. Želja je, da bi vsaki regiji v državi zagotovili pristojnega prometnika, ki bi na podlagi dobrega poznavanja značilnosti posamezne regije lahko podajal predloge za boljšo ureditev javnega prometa (npr. lažje določanje časovnih oken za okrepljeno izvajanje prevoza, prilagojene vrste prevoza itd.). Načrtuje se tudi prehod na t. i. bruto model financiranja izvajalcev potniškega prometa na podlagi plačila polne stroškovne cene (ne glede na število prepeljanih potnikov), pri čemer bo prevozniku termine za prevoz določala država. Do sedaj se je uporabljalo t. i. neto model financiranja, pri čemer so prevozniki svoje prevoze prilagajali dejstvu, da so morali z dovolj velikim številom prepeljanih potnikov pokriti nastale stroške. Tudi na

podlagi tovrstnih ukrepov MOPE predvideva, da se bosta kakovost in dostopnost javnega potniškega prometa bistveno izboljšala, med drugim tudi za invalide.

Komisija se je seznanila tudi s stališčem Sveta za invalide Republike Slovenije, ki ocenjuje, da je prednost posebnega poročila Zagovornika v tem, da jasno prikaže, kje se dejansko prične vprašanje nedostopnosti javnega potniškega prevoza za invalide. Torej ne v trenutku, ko nekdo pride pred vrata avtobusa, ampak že veliko prej – že pri načrtovanju poti. Zato je zelo pomembno, da lahko potnik, tudi invalid, pride do informacij o voznem redu, da mu je dostopno postajališče itd. Svet za invalide prav tako opazuje, da je v primerjavi z zaskrbljujočim stanjem dostopnosti grajenega okolja v povezavi z zagotavljanjem dostopnosti javnega potniškega prometa v teku že kar nekaj konkretnih aktivnosti, kar je pohvalno. Glede pilotnega projekta prevoza na klic pa Svet za invalide ocenjuje, da sicer ne gre za idealno rešitev, saj bo v prvi fazi dostopen le na določenih področjih Slovenije, lahko pa predstavlja dobro podlago za pospešitev zagotavljanja ustreznega dostopnega prevoza na območju celotne Slovenije. Svet za invalide podpira tudi priporočila Zagovornika glede uvajanja dodatnih pogojev v javne razpise za podelitev koncesij na področju javnega potniškega prometa, saj slednje lahko po njegovi oceni v veliki meri pripomore k temu, da bodo zavezanci dejansko izpolnili zakonske pogoje.

Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije pa dodatno opozarja, da se ljudje, ki niso invalidi, ne zavedajo, s kakšnimi ovirami se soočajo invalidi v vsakodnevnem življenju, tudi pri dostopu do javnega prevoza, zato bi bilo treba njihovim potrebam še posebej prisluhniti. Poroča tudi o konkretnih primerih, ko je bil invalidu na invalidskem vozičku zavržen prevoz in ko invalidu ni bila ponujena pomoč pri vstopu v vozilo ali za izstop iz vozila.

Komisija v zvezi z navedenim prepoznava pomembno vlogo voznikov na javnih prevoznih sredstvih, ki z ustrezno pomočjo (npr. napoved bližajoče se postaje, ustno podana informacija slepemu ali slabovidnemu potniku o številki avtobusa, ko se slednji ustavi na postaji itd.) invalidom lahko bistveno olajšajo dostop do prevoza in sam prevoz. Ocenjuje tudi, da bi se lahko že z manjšimi finančnimi vložki (različne označbe) zagotovilo določeno mero pomoči invalidom, ki potrebujejo pomoč pri javnih prevozih.

Komisija se zaveda, da zgolj priporočila Zagovornika, brez ustreznih ukrepov, ki bodo sledili navedenim priporočilom in bili tudi dejansko izvedljivi v praksi, večjega napredka pri reševanju obravnavane problematike ni pričakovati. Pričakuje tudi, da se bo v najkrajšem možnem času zagotovilo ustrezna finančna sredstva za opremo prevoznih sredstev z ustreznimi avdio-vizualnimi pripomočki, v zvezi s projektom prevozov na klic pa ocenjuje, da bo slednje izvedljivo vse do tedaj, ko bo število potreb po takšnih prevozih še obvladljivo. Zaradi demografske slike in dolgožive družbe je namreč pričakovati, da se bodo te potrebe v prihodnje povečevale do te mere, da bo začelo primanjkovati izvajalcev tovrstne storitve. Sicer pa poskus konkretne rešitve za težave z dostopnostjo invalidov do javnega prevoza v obliki prevoza na klic ocenjuje kot prvi konkreten in pozitiven premik. Ob tem izraža upanje, da se bo vse nadaljnje ukrepe oblikovalo hitreje in bolj učinkovito.

Komisija je po opravljeni razpravi **sprejela** (PRISOTNIH 9, ZA 9, PROTI 0) naslednji sklep:

Komisija predlaga Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide, da ob obravnavi *Posebnega poročila Zagovornika načela enakosti »Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za senzorno ovirane«* Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo pozove, da nadaljuje z že začetimi aktivnostmi za zagotovitev dostopnosti javnega potniškega prometa za gibalno in senzorno ovirane invalide in v najkrajšem možnem roku pristopi k uresničevanju še preostalih neizvedenih priporočil Zagovornika načela enakosti iz tega poročila, pa tudi vseh še neizvedenih priporočil Zagovornika iz *»Posebnega poročila Zagovornika načela enakosti glede nedostopnosti javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane«* iz junija 2023. Ministrstvo naj najkasneje v treh mesecih po zaključeni seji odbora poroča o napredku tako Komisiji Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide kot matičnemu Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide.

* * *

Za poročevalca je bil določen (PRISOTNIH 9, ZA 9, PROTI 0) predsednik komisije državni svetnik Danijel Kastelic.

Ad 3.A)

Komisija je **sprejela** (PRISOTNIH 9, ZA 9, PROTI 0) Poročilo o delu Komisije Državnega sveta Republike Slovenije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide v 2023 z naslednjo vsebino:

»Sestava Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide (v nadaljevanju: komisija)³:

- predsednik: Danijel Kastelic,
- podpredsednica: Monika Ažman,
- člani: Mitja Gorenšček, Lidija Jerkič, Saška Kiara Kumer, Jasmina Opec Vöröš, Jože Smole, Matjaž Švagan, mag. Elena Zavavlav Ušaj in Drago Žura⁴.

Sekretarka komisije: mag. Nuša Zupanec.

Komisija v skladu s Sklepom o ustanovitvi in nalogah Komisij Državnega sveta Republike Slovenije v VII. mandatu Državnega sveta (št. 020-09-10/2022/16 z dne 18. 1. 2023) in Sklepa o spremembi in dopolnitvah Sklepa o ustanovitvi in nalogah komisij Državnega sveta Republike Slovenije v VII. mandatu (št. 020-09-10/2022/26 z dne 15. 3. 2023) obravnava predloge zakonov in druge akte, ki se nanašajo na področja delovnih razmerij in pravic iz dela, vključno s pokojninskim in invalidskim zavarovanjem; trga dela, zaposlovanja in poklicnega usposabljanja; socialnega sporazumevanja in

³ V sestavi 9 članov je bila izvoljena na 2. seji Državnega sveta 18. 1. 2023 (Izvolitev predsednikov, podpredsednikov in članov Komisij Državnega sveta v VII. mandatu; št. 020-09-10/2022/17).

⁴ Član komisije od 5. 7. 2023 dalje, na podlagi Izvolitve predsednikov, podpredsednikov in članov Komisije Državnega sveta Republike Slovenije za gospodarstvo, obrt, turizem in finance, Komisije Državnega sveta Republike Slovenije za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino, Komisije Državnega sveta Republike Slovenije za mednarodne odnose in evropske zadeve ter Komisije Državnega sveta Republike Slovenije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide v VII. mandatu na 8. seji Državnega sveta 5. 7. 2023 (št. 020-09-10/2022/33).

kolektivnega dogovarjanja; varstva otrok in družine; socialnih zadev; varstva invalidov; varstva starejših; dolgotrajne oskrbe in deinstitucionalizacije; enakih možnosti; varnosti in zdravja pri delu; zdravstvenega varstva, zdravstvenega zavarovanja in zdravstvene dejavnosti; zdravstvene nege; javnega zdravja; zdravil in medicinskih pripomočkov; digitalizacije v zdravstvu in politik ekonomske demokracije.

Komisija obravnava pobude in vprašanja članov Državnega sveta v zvezi z zadevami, ki jih slednji obravnava, ter druge zadeve, za katere jo pooblasti Državni svet. Komisija pripravlja tudi predloge zahtev in mnenj v zvezi z zakoni in drugimi akti, ki se nanašajo na zadeve, ki jih obravnava.

Komisija je v času od 18. 1. 2023 do 31. 12. 2023 zasedala na sedemindvajsetih **(27) sejah (devetnajstih (19) rednih in osmih (8) izrednih sejah)**. Vse navedene seje komisije so bile sklepčne.

Komisija je v času od 18. 1. 2023 do 31. 12. 2023 obravnavala **petinštirideset (45) zadev (petintrideset (35) na rednih sejah, deset (10) na izrednih sejah)**, od tega **štiriindvajset (24) predlogov zakonov, tri (3) predloge odločilnih vetov, devet (9) drugih aktov, predloženih v obravnavo Državnemu zboru, in devet (9) ostalih zadev iz pristojnosti komisije**.

Komisija je do vključno 31. 12. 2023 na podlagi obravnavanih zadev sprejela **dogovor o načinu dela komisije v VII. mandatu Državnega sveta**, oblikovala **trinajst (13) poročil in sedemindvajset (27) mnenj (od tega je petindvajset (25) mnenj posredovala matičnim delovnim telesom Državnega zbora, preostali dve (2) pa pristojnim državnim organom)**. Predsednik komisije je na podlagi posvetovanja s člani komisije sprejel **štiri (4) odločitve v zvezi s podanimi pobudami za so-organizacijo posveta**.

Komisija je na podlagi dogovora na 4. seji 21. 3. 2023 na predsednika Državnega sveta in Kolegij Državnega sveta naslovila **dopis, v katerem je povzela predloge, pripombe oziroma pomisleke komisije v zvezi s so-organizacijo posvetov**. Predsednik Državnega sveta se je na dopis komisije odzval z ustnim pojasnilom v okviru točke Razno na 5. seji Kolegija Državnega sveta v razširjeni sestavi 5. 4. 2023.

Komisija je 2. 6. 2023 na Ministrstvo za finance in Nacionalni inštitut za javno zdravje še pred obravnavo zaključkov Strateškega posveta o sodobnih zdravstvenih politikah (več v *nadaljevanju*) v vednost posredovala **kratek povzetek posveta z zaključnimi ugotovitvami**, 7. 6. 2023 pa je na Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za javno upravo poslala **Ponovni poziv k odgovoru in predložitvi poročila o napredku pri aktivnostih za razrešitev problematike zagotavljanja preskrbe z zdravili (več v nadaljevanju)**.

Obravnavane zadeve

Predlogi zakonov:

1. Predlog zakona o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmIS-1) – druga obravnava, EPA 532-IX (2. seja 31. 1. 2023)

Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla, prav tako ga je podprl Državni svet na 3. seji 15. 2. 2023 in svoje mnenje posredoval Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (10. seja 2. 3. 2023). Državni zbor je zakon sprejel na 8. seji 22. 3. 2023.

2. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti (ZEPDSV-A) – druga obravnava, EPA 553-IX (3. seja 22. 2. 2023)

Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (10. seja 2. 3. 2023). Državni svet se do predloga zakona ni opredelil. Državni zbor je zakon sprejel na 8. seji 22. 3. 2023.

3. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o štipendiranju (ZŠtip-1C) – skrajšani postopek, EPA 658-IX (4. seja 21. 3. 2023)

Komisija je predlog zakona (predlagatelj skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Andrejem Hoivikom) podprla in svoje poročilo predložila Državnemu svetu (5. seja 12. 4. 2023). Državni svet je predlog zakona podprl in svoje mnenje posredoval Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (12. seja 9. 5. 2023), ki ni sprejel nobenega od členov predloga zakona. S tem je bila obravnava predloga zakona na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 10. seji 23. 5. 2023 ugotovil, da je zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.

4. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (ZZSDT-D) – nujni postopek, EPA 682-IX (4. seja 21. 3. 2023)

Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (15. nujna seja 24. 3. 2023). Državni svet se do predloga zakona ni opredelil. Državni zbor je zakon sprejel na 34. izredni seji 28. 3. 2023.

5. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o postopku priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev (ZPPPK-C) - skrajšani postopek, EPA 722-IX (7. seja 25. 5. 2023)

Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (15. seja 6. 6. 2023). Državni svet se do predloga zakona ni opredelil. Državni zbor je zakon sprejel na 11. seji 28. 6. 2023.

6. Predlog zakona o spremembi Zakona o nujnih ukrepih za zagotovitev stabilnosti zdravstvenega sistema (ZNUZSZS-A) – nujni postopek, EPA 867-IX (9. seja 20. 6. 2023)

Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za zdravstvo (19. nujna seja 21. 6. 2023). Državni svet se do predloga zakona ni opredelil. Državni zbor je zakon sprejel na 11. seji 30. 6. 2023.

7. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-T) – druga obravnava, EPA 741-IX (1. izredna seja 12. 6. 2023)

Komisija je predlog zakona (predlagatelj skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim mag. Borutom Sajovicem) podprla in svoje mnenje k predlogu zakona poslala Odboru Državnega zbora za zdravstvo (17. nujna seja 14. 6. 2023). Državni svet je dopolnjen predlog zakona obravnaval na 7. seji 21. 6. 2023 in svoje

- mnenje posredoval Državnemu zboru. Državni zbor je zakon sprejel na 41. izredni seji 6. 7. 2023.*
8. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o duševnem zdravju (ZDZdr-A) – druga obravnava, EPA 819-IX (10. seja 29. 6. 2023)
Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki je predlog zakona obravnaval na 8. seji 5. 7. 2023 in svoje mnenje k predlogu zakona poslal Odboru Državnega zbora za zdravstvo (6. seja 5. 9. 2023). Državni zbor je zakon sprejel na 13. seji 18. 10. 2023.
9. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu (ZSV-J) – nujni postopek, EPA 903-IX (2. izredna seja 3. 7. 2023)
Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (22. nujna seja 12. 7. 2023 in nadaljevanje seje 13. 7. 2023). Državni svet se do predloga zakona ni opredelil. Državni zbor je zakon sprejel na 42. izredni seji 17. 7. 2023.
10. Predlog zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1) – nujni postopek, EPA 902-IX (2. izredna seja 3. 7. 2023)
Komisija predloga zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) ni podprla. Svoje mnenje je posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (22. nujna seja 12. 7. 2023). Državni svet se do predloga zakona v fazi druge obravnave ni opredelil. Državni zbor je zakon sprejel na 42. izredni seji 17. 7. 2023. Interesna skupina delodajalcev, Interesna skupina kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev ter Interesna skupina lokalnih interesov so 19. 7. 2023 vložile pobudo za sprejem odločilnega veta na zakon. Komisija je predlog odločilnega veta obravnavala na 4. izredni seji 20. 7. 2023 in ga podprla, predlog odločilnega veta je podprl tudi Državni svet na 5. izredni seji 20. 7. 2023. Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide je o zakonu ponovno odločal na 23. nujni seji 21. 7. 2023 in pri tem sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je ob ponovnem odločanju na 43. izredni seji 21. 7. 2023 zakon sprejel.
11. Predlog zakona o digitalizaciji zdravstva (ZDigZ) – druga obravnava, EPA 872–IX (3. izredna seja 11. 7. 2023 in 12. seja 31. 8. 2023 (zgolj odločanje))
Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za zdravstvo (7. seja 4. 10. 2023), ki ni sprejel nobenega od členov predloga zakona, s čimer je bila obravnava predloga zakona na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 13. seji 17. 10. 2023 ugotovil, da je zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.
12. Predlog zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje nemotene preskrbe z zdravili (ZNUZNPZ) – nujni postopek, EPA 915-IX (3. izredna seja 11. 7. 2023)
Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za zdravstvo (21. nujna seja 13. 7. 2023), ki je na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 42. izredni seji 17. 7. 2023.
13. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o štipendiranju (ZŠtip-1D) – skrajšani postopek, EPA 790-IX (12. seja 31. 8. 2023)
Predlog zakona je obravnavala zainteresirana Komisija Državnega sveta za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino (6. seja 28. 8. 2023), ga podprla in svoje poročilo predložila komisiji, ki je predlog zakona (predlagatelj skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim dr. Matejem T. Vatovcem) podprla in svoje mnenje

- posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki te različice predloga zakona ni obravnaval, saj je predlagatelj 1. 9. 2023 v zakonodajno proceduro vložil novo različico predloga zakona (za več glej točko 18.).*
14. Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-H) – druga obravnava, EPA 956-IX (14. seja 27. 9. 2023)
Predlog zakona (predlagatelj več kot 5000 volivk in volivcev s prvopodpisanim mag. Gregorjem Macedonijem) sta na skupni seji 25. 9. 2023 obravnavali zainteresirana Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ter Interesna skupina lokalnih interesov, ki sta predlog zakona podprli in komisiji posredovali skupno poročilo. Komisija je predlog zakona podprla in svoje mnenje poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (19. seja 4. 10. 2023), ki ni sprejel nobenega člana predloga zakona, s čimer je bila obravnava predloga zakona na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 13. seji 17. 10. 2023 ugotovil, da je zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.
15. Predlog zakona o dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1G) – druga obravnava, EPA 957-IX (14. seja 27. 9. 2023)
Predlog zakona (predlagatelj več kot 5000 volivk in volivcev s prvopodpisanim mag. Gregorjem Macedonijem) sta na skupni seji 25. 9. 2023 obravnavali zainteresirana Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interesna skupina lokalnih interesov, ki sta predlog zakona podprli in komisiji posredovali skupno poročilo. Komisija je predlog zakona podprla in svoje mnenje poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (19. seja 4. 10. 2023), ki ni sprejel nobenega člana predloga zakona, s čimer je bila obravnava predloga zakona na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 13. seji 17. 10. 2023 ugotovil, da je zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.
16. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-H) – druga obravnava, EPA 959-IX (14. seja 27. 9. 2023)
Predlog zakona (predlagatelj več kot 5000 volivk in volivcev s prvopodpisanim mag. Gregorjem Macedonijem) sta na skupni seji 25. 9. 2023 obravnavali zainteresirana Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interesna skupina lokalnih interesov, ki sta predlog zakona podprli in komisiji posredovali skupno poročilo. Komisija je predlog zakona podprla in svoje mnenje poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (19. seja 4. 10. 2023), ki ni sprejel nobenega člana predloga zakona, s čimer je bila obravnava predloga zakona na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 13. seji 17. 10. 2023 ugotovil, da je zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.
17. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2S) - druga obravnava, EPA 841-IX (15. seja 19. 10. 2023)
Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (20. seja 7. 11. 2023), ki je na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 15. seji 14. 12. 2023.
18. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o štipendiranju (ZŠtip-1D) - skrajšani postopek, EPA 790-IX – NOVO BESEDILO (15. seja 19. 10. 2023)

Komisija je novo različico predloga zakona (predlagatelj skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim dr. Matejem T. Vatovcem) podprla in svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (20. seja 7. 11. 2023), ki je na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 14. seji 24. 11. 2023.

19. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1D) – nujni postopek, EPA 1122-IX (5. izredna seja 24. 10. 2023, skupna seja z zainteresirano Komisijo za gospodarstvo, obrt, turizem in finance (6. izredna seja))
Komisija je predlog zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla, zainteresirana Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance pa ne. Komisija se je seznanila tudi s Stališčem interesne skupine delojemalcev, ki je na 1. izredni seji 24. 10. 2023 predlogu zakona izrekla podporo. Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (25. nujna seja 25. 10. 2023), ki je na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 50. izredni seji 26. 10. 2023. Interesna skupina delodajalcev je 27. 10. 2023 vložila pobudo, da Državni svet na zakon sprejme odločilni veto. Komisija predloga odločilnega veta na 6. izredni seji 2. 11. 2023 ni podprla, Državni svet pa ga je na 9. izredni seji 2. 11. 2023 sprejel. Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide je na 26. nujni seji 6. 11. 2023 sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je zakon ob ponovnem odločanju na 52. izredni seji 7. 11. 2023 ponovno sprejel.
20. Predlog zakona o statusnem preoblikovanju Vzajemne zdravstvene zavarovalnice d. v. z. (ZSPVZZ) – druga obravnava, EPA 932-IX (16. seja 26. 10. 2023, skupna seja s pristojno Komisijo za gospodarstvo, obrt, turizem in finance (12. seja)) – kot zainteresirana komisija
Komisija kot zainteresirana komisija, skupaj s pristojno Komisijo za gospodarstvo, obrt, turizem in finance predloga zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) ni podprla. Komisiji sta bili seznanjeni tudi s stališčem Interesne skupine delojemalcev, ki je na 1. izredni seji 24. 10. 2023 pozvala k dopolnitvi zakona z namenom zaščite zaposlenih v Vzajemni, d. v. z. Komisiji sta svoje skupno mnenje poslali Odboru Državnega zbora za finance (14. seja 8. 11. 2023), ki je na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 15. seji 13. 12. 2023.
21. Predlog zakona o spremembi Zakona o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmIS-1A) - skrajšani postopek, EPA 1067-IX (17. seja 23. 11. 2023, skupna obravnava z zainteresirano Komisijo za gospodarstvo, obrt, turizem in finance)
Komisija kot pristojna predlogu zakona (predlagatelj skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Janezom Ciglerjem Kraljem) ni izrazila podpore, zainteresirana Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance pa je predlog zakona podprla. Komisija je svoje mnenje kot pristojna komisija poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (22. seja 30. 11. 2023), ki ni sprejel nobenega člana predloga zakona, s čimer je bila obravnava predloga zakona na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 15. seji 19. 12. 2023 ugotovil, da je zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.
22. Predlog zakona o spremembah Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti (ZEPDSV-B) – skrajšani postopek, EPA 1171-IX (17. seja 23. 11. 2023, skupna obravnava z zainteresirano Komisijo za gospodarstvo, obrt, turizem in finance)

Komisija je kot pristojna komisija, skupaj z zainteresirano Komisijo za gospodarstvo, obrt, turizem in finance, predlog zakona (predlagatelj skupina poslank in poslancev s prvopodpisano Jelko Godec) podprla. Komisiji sta pripravili skupno poročilo, ki ga nista posredovali Državnemu zboru, saj je slednji na zahtevo skupine poslank in poslancev koalicije na 57. izredni seji 7. 12. 2023 o predlogu zakona opravil splošno razpravo, pri čemer ni sprejel predlaganega sklepa, da je predlog zakona primeren za nadaljnjo obravnavo. S tem je bil zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.

23. Predlog zakona o dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-U) - druga obravnava, EPA 842-IX (18. seja 30. 11. 2023)
Komisija je predlog zakona (predlagatelj skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Janezom Ciglerjem Kraljem) podprla in svoje mnenje poslala Odboru za zdravstvo, ki bo predlog zakona obravnaval 17. 1. 2024.
24. Predlog zakona o nujnih ukrepih na področju zdravstvenega varstva (ZNUPZV) – nujni postopek, EPA 1193-IX (19. seja 7. 12. 2023)
Komisija predloga zakona (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) ni podprla. Svoje mnenje je poslala Odboru Državnega zbora za zdravstvo (25. nujna seja 11. 12. 2023), ki je na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon (s spremenjenim naslovom: Zakon o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in socialne ter z zdravstvom povezanih vsebin) sprejel na 15. seji 14. 12. 2023. Interesna skupina delodajalcev je 18. 12. 2023 vložila pobudo, da Državni svet na zakon sprejeme odločilni veto. Komisija je na 8. izredni seji 19. 12. 2023 predlogu odločilnega veta izrazila podporo, tudi Državni svet je na 10. izredni seji 19. 12. 2023 predlog odločilnega veta sprejel. Odbor Državnega zbora za zdravstvo je na 26. nujni seji 21. 12. 2023 sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je zakon ob ponovnem odločanju na 59. izredni seji 22. 12. 2023 ponovno sprejel.

Predlogi odločilnih vetov:

1. Predlog odločilnega veta na Zakon o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1), EPA 902-IX (4. izredna seja 20. 7. 2023)
Pobudo za sprejem odločilnega veta na zakon, ki ga je Državni zbor sprejel na 42. izredni seji 17. 7. 2023, so vložile Interesna skupina delodajalcev, Interesna skupina kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev ter Interesna skupina lokalnih interesov. Komisija je predlog odločilnega veta podprla, prav tako ga je podprl Državni svet na 5. izredni seji 20. 7. 2023. Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide je o zakonu ponovno odločal na 23. nujni seji 21. 7. 2023 in pri tem sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je ob ponovnem odločanju na 43. izredni seji 21. 7. 2023 zakon sprejel.
2. Predlog odločilnega veta na Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1D), EPA 1122-IX (6. izredna seja 2. 11. 2023)
Pobudo za sprejem odločilnega veta na zakon, ki ga je Državni zbor sprejel na 50. izredni seji 26. 10. 2023, je 27. 10. 2023 vložila Interesna skupina delodajalcev. Komisija predloga odločilnega veta na 6. izredni seji 2. 11. 2023 ni podprla, Državni svet pa je na 9. izredni seji 2. 11. 2023 predlog odločilnega veta sprejel. Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (26. nujna seja 6. 11. 2023) sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je ob ponovnem odločanju na 52. izredni seji 7. 11. 2023 zakon ponovno sprejel.

3. Predlog odločilnega veta na Zakon o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin (ZIUZDS), EPA 1193-IX (8. izredna seja 19. 12. 2023) (v obravnavo predložen z naslovom: *Predlog zakona o nujnih ukrepih na področju zdravstvenega varstva (ZNUPZV)*)
Pobudo za sprejem odločilnega veta na zakon, ki ga je Državni zbor sprejel na 15. seji 14. 12. 2023, je 18. 12. 2023 podala Interesna skupina delodajalcev. Komisija je predlogu odločilnega veta izrazila podporo, tudi Državni svet je na 10. izredni seji 19. 12. 2023 predlog odločilnega veta sprejel. Odbor Državnega zbora za zdravstvo (26. nujna seja 21. 12. 2023) sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je zakon ob ponovnem odločanju na 59. izredni seji 22. 12. 2023 ponovno sprejel.

Drugi akti, predloženi v obravnavo Državnemu zboru:

1. Posebno poročilo Varuha človekovih pravic "Dostopnost Centrov za socialno delo za gibalno in senzorno ovirane invalide", EPA 481-IX (1. seja 26. 1. 2023)
Komisija se je seznanila s posebnim poročilom Varuha, sprejela dva sklepa, ki ju je naslovila na Vlado Republike Slovenije in ostale ključne deležnike, in svoje mnenje poslala Komisiji Državnega zbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti (3. seja 2. 2. 2023), ki je sprejela sklepa, ki ju je povzela po sklepih komisije (podaljšala je zgolj rok za odziv pristojnih institucij na 90 dni). Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora. Komisija je 4. 12. 2023 prejela poizvedbo Varuha o (ne)odzivnosti organov, ki jih je komisija v svojem mnenju pozvala k ukrepanju. Komisija je Varuhu sporočila, da se Vlada Republike Slovenije in v njenem okviru predvsem Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Skupnost centrov za socialno delo Slovenije do konca 2023 niso odzvali na poziv komisije.
2. Predlog resolucije o nacionalnem programu na področju drog za obdobje 2023–2030 (ReNPPD23-30), EPA 736-IX (6. seja 4. 5. 2023)
Komisija je predlog resolucije (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje poročilo predložila Državnemu svetu (6. seja 17. 5. 2023), ki je predlog resolucije prav tako podprl. Državni svet je svoje mnenje predložil Odboru Državnega zbora za zdravstvo (5. seja 13. 6. 2023). Državni zbor je resolucijo sprejel na 11. seji 30. 6. 2023.
3. Letno poročilo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za leto 2022, EPA 748-IX (6. seja 4. 5. 2023)
Komisija se je seznanila s poročilom (predlagatelj Vlada Republike Slovenije, pripravljavec Zavod) in svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki se je s poročilom Zavoda seznanil na 6. seji 15. 7. 2023. Državni svet je svoje mnenje poslal Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (21. seja 14. 11. 2023). Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora.
4. Poročilo o delu in finančnem poslovanju FIHO v letu 2022, EPA 953-IX (7. izredna seja 4. 5. 2023)
Komisija se je seznanila s poročilom, ki ga je v seznanitev Državnemu zboru predložil FIHO in svoje mnenje poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (21. seja 14. 11. 2023). Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora.
5. Redno letno poročilo Zagovornika načela enakosti za leto 2022, EPA 773-IX (7. seja 25. 5. 2023)

Komisija se je seznanila s poročilom Zagovornika in svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki je na 7. seji 21. 6. 2023 na podlagi seznanitve s poročilom pripravil mnenje, ki ga je poslal Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (17. seja 15. 9. 2023). Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora.

6. Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za delo za leto 2022, EPA 894-IX (11. seja 28. 8. 2023)

Komisija se je seznanila s poročilom Inšpektorata Republike Slovenije za delo (IRSD) (predlagatelj Vlada Republike Slovenije, pripravljavec IRSD) in svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki se je s poročilom seznanil na 10. seji 11. 10. 2023 in svoje mnenje poslal Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (21. seja 14. 11. 2023). Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora.

7. Posebno poročilo Zagovornika načela enakosti »Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za gibalno ovirane«, EPA 896-IX (11. seja 28. 8. 2023)

Komisija se je seznanila s posebnim poročilom in svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (17. seja 15. 9. 2023). Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora.

8. Predlog resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023–2030 (ReNPEMŽM23-30), EPA 897-IX (12. seja 31. 8. 2023)

Komisija je predlog resolucije (predlagatelj Vlada Republike Slovenije) podprla in svoje mnenje poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (16. seja 6. 9. 2023). Državni svet se do predlog resolucije ni opredelil. Državni zbor je resolucijo sprejel na 12. seji 22. 9. 2023.

9. Osemindvajseto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2022 s Poročilom Varuha človekovih pravic Republike Slovenije o izvajanju nalog državnega preventivnega mehanizma po Opcijskem protokolu h Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju za leto 2022, EPA 884-IX – *kot zainteresirana komisija* (13. seja 20. 9. 2023, skupna obravnava s pristojno Komisijo za državno ureditev).

Komisija se je kot zainteresirana komisija, skupaj s pristojno Komisijo za državno ureditev, seznanila s poročilom Varuha. Komisiji sta skupno mnenje posredovali Komisiji Državnega zbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti (9. seja 3. 10. 2023). Vsebina skupnega mnenja komisij je bila predhodno predstavljena tudi na 18. seji Odbora Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide 29. 9. 2023. Državni svet se je s poročilom Varuha seznanil na 10. seji 11. 10. 2023 in svoje mnenje poslal Državnemu zboru, ki je poročilo Varuha obravnaval na 13. seji 18. 10. 2023 in pri tem sprejel priporočilo vsem institucijam in funkcionarjem na vseh ravneh, da upoštevajo priporočila Varuha, zapisana v poročilu za leto 2022 in izvedejo vse potrebne ukrepe za uresničevanje priporočil državnega preventivnega mehanizma.

Ostale zadeve:

1. Dogovor o načinu dela komisije (1. seja 26. 1. 2023)

Komisija se je seznanila s področji dela v pristojnosti komisije, načinom sklica sej, uvrščanjem točk na dnevni red sej komisije, pogoji za zagotavljanje sklepčnosti komisije in možnem nadomeščanju članov komisije, z načinom odločanja na seji

komisije, pristojnostih in obveznostih komisije v odnosu do delovnih teles Državnega zbora in ostalih pristojnostih komisije.

2. Problematika zagotavljanja preskrbe z zdravili v Sloveniji zaradi določil Zakona o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US in 100/22 – ZNUZSZS; ZJN-3) in neodzivnosti pristojnih ministrstev (5. seja 13. 4. 2023, skupna seja s Komisijo za lokalno samoupravo in regionalni razvoj (3. seja))

Komisiji sta se na pobudo državnega svetnika Leopolda Pogačarja seznanili s problematiko in na Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za javno upravo naslovili mnenje, v katerem sta ju pozvali, da v sodelovanju s ključnimi deležniki v sistemu preskrbe z zdravili (Lekarniško zbornico Slovenije, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Javno agencijo za zdravila in medicinske pripomočke) nemudoma pristopita k sprejemu ukrepov za zagotovitev nemotene preskrbe z zdravili, med drugim k sprejemu posebnega predpisa glede nabave zdravil, ki bo omogočil učinkovitejšo in predvsem zakonito nabavo zdravil. Ker v roku 30 dni nista prejeli odziva, sta komisiji 7. 6. 2023 na ministrstvu ponovno poslali poziv k odgovoru. 13. 7. 2023 sta prejeli odgovor Ministrstva za zdravje, da je bil v medresorsko usklajevanje predložen predlog Zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje nemotene preskrbe z zdravili (za več glej pod a) Predlogi zakonov).

3. Financiranje osebne asistencije (Št. 555-02-1/2023) (8. seja 15. 6. 2023, skupna obravnava s Komisijo Državnega zbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti (8. seja))

Komisija je na podlagi obravnave problematike sprejela dva sklepa in pripravila mnenje, ki ga je poslala v proučitev Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Ministrstvu za finance, ki ju je pozvala, da se na mnenje komisije odzove do 30. 6. 2023. Komisija od navedenih ministrstev do 31. 12. 2023 še ni prejela odziva.

4. Zaključki Strateškega posveta o sodobnih zdravstvenih politikah (10. seja 29. 6. 2023) (Št. 065-02-8/2023)

Posvet sta 12. 5. 2023 so-organizirala Državni svet Republike Slovenije in Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje (SBRA) iz Bruslja. Komisija se je seznanila z zaključki posveta, pripravila poročilo in jih v seznanitev predložila Državnemu svetu, ki je na predlog komisije na 8. seji 5. 7. 2023 ob seznanitvi z zaključki sprejel sklep, da naj Vlada Republike Slovenije in v njenem okviru Ministrstvo za zdravje na podlagi prvega in drugega odstavka 97. člena Poslovnika Državnega sveta zaključke posveta proučita in se do njih opredelita v roku 30 dni. Državni svet je stališče Vlade Republike Slovenije do zaključkov posveta, ki je vključevalo tudi stališče Ministrstva za zdravje, prejel 12. 10. 2023.

5. Pobuda državljanov za so-organizacijo posveta/javne predstavitve rezultatov analize učinkov cepljenja proti COVID-19 na temo analize ustreznosti ukrepov, sprejetih v času COVID-19, in učinkovitosti cepiv ter njihovega vpliva na zdravje ljudi. (7. seja 25. 5. 2023 in 14. seja 27. 9. 2023)

Pobuda je bila podana v okviru razprave na Strateškem posvetu o sodobnih zdravstvenih politikah 12. 5. 2023, nato pa je bilo Državnemu svetu in komisiji predloženih še več tovrstnih pisnih pobud. Komisija se je na 7. seji 25. 5. 2023 dogovorila, da bo pred sprejemom odločitve o tem, ali bo pristopila k obravnavi prej omenjene tematike oziroma k so-organizaciji posveta, prehodno pridobila stališča in odgovore pristojnih organov, ki bi morali v osnovi biti nosilci takšnih analiz in razprav. Predsednik komisije je 22. 5. 2023 na Ministrstvo za zdravje in Nacionalni inštitut za javno zdravje naslovil dopis z vprašanji, povezanimi z izpostavljenjo problematiko, 20.

9. 2023 pa še na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Komisija je na podlagi prejetih odgovorov na 14. seji 27. 9. 2023 sprejela odločitev, da ne bo so-organizirala posveta ali podrobneje razpravljala o navedeni tematiki, saj so za reševanje izpostavljenih vprašanj pristojne druge institucije v državi.
6. Pobuda Nacionalnega inštituta za javno zdravje za so-organizacijo posveta z naslovom Zdravje danes za jutri (15. seja 19. 10. 2023)
Namen posveta je bil predstavitev novosti v programu ZDAJ – Zdravje danes za jutri in predstavitev dobrih praks s poudarkom na sodelovanju pediatrov in centrov za krepitev zdravja. Poudarek naj bi bil dan tudi potrebi po skupnostnem pristopu in pomembni vlogi lokalnih skupnosti pri doseganju ciljev na področju zdravja in zdravega življenjskega sloga otrok in mladostnikov ter njihovih družin. Predsednik komisije se je v skladu s 5. členom Pravilnika o organizaciji posvetov in drugih dogodkov v Državnem svetu (št. 040-02-5/2020/9 z dne 24. 2. 2021) na podlagi posvetovanja člani komisije odločil, da se so-organizacijo posveta potrdi (za več glej točko 7. in podpoglavje g) zaključki posvetov).
7. Zaključki posveta Zdravje danes za jutri (Št. 065-02-24/2023) (18. seja 30. 11. 2023)
Posvet sta 10. 11. 2023 so-organizirala Komisija Državnega sveta Republike Slovenije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide ter Nacionalni inštitut za javno zdravje, na pobudo prim. Polonce Truden Dobrin, vodje Programa ZDAJ – Zdravje danes za jutri. Komisija se je seznanila z zaključki posveta, pripravila poročilo in jih v seznanitev predložila Državnemu svetu, ki je na predlog komisije na 12. seji 6. 12. 2023 ob seznanitvi z zaključki sprejel sklep, da naj Vlada Republike Slovenije in v njenem okviru Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, na podlagi prvega in drugega odstavka 97. člena Poslovnika Državnega sveta zaključke posveta proučijo in se do njih opredelijo v roku 30 dni. Državni svet do 31. 12. 2023 odziva pristojnih državnih organov še ni prejel.
8. Pobuda Zdravniške zbornice Slovenije za so-organizacijo posveta na temo Predloga zakona o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja (ZPPKŽ), EPA 925-IX (11. seja 28. 8. 2023)
Predsednik komisije se je v skladu s 5. členom Pravilnika o organizaciji posvetov in drugih dogodkov v Državnem svetu (št. 040-02-5/2020/9 z dne 24. 2. 2021) na podlagi posvetovanja s člani komisije odločil, da komisija ne bo pristopila k so-organizaciji posveta. Ocenjeno je namreč bilo, da ni pravi trenutek za razpravo o navedeni tematiki, saj je bil predlog zakona že vložen v zakonodajno proceduro, v okviru katere imata tako Državni svet kot pristojna komisija jasno določeno vlogo. Komisija se je zavezala, da bo ob obravnavi predloga zakona opravila široko posvetovanje in na sejo komisije povabila vse ključne deležnike, vključno z Zdravniško zbornico Slovenije. Dogovorjeno je bilo tudi, da se z obravnavo predloga zakona počaka do odločitve plenuma Državnega zbora, ali je predlog zakona sploh primeren za nadaljnjo obravnavo, glede na to, da je bila vložena zahteva koalicijskih poslanskih skupin za splošno razpravo o predlogu zakona.
9. Pobuda Slovenske krovne zveze za psihoterapijo za so-organizacijo posveta Izzivi psihoterapije v slovenskem prostoru - različni pogledi, skupne rešitve (19. seja 7. 12. 2023)
Pobudniki so ocenili, da gre za pomembno tematiko. Med drugim je v nastajanju zakon o psihoterapiji, za katerega upajo, da bo prinesel celovito ureditev tega področja, ki je prepuščeno samemu sebi že več desetletij, pa tudi poenotenje stališč strokovnjakov glede razumevanja, kaj psihoterapije je. Posvet naj bi bil namenjen

soočenju navedenih različnih stališč s ciljem najti skupne rešitve in tako prispevati k hitrejšemu oblikovanju prej omenjenega zakona. Na posveta bi bili vabljeni različni strokovnjaki; psihoterapevti, psihiatri, klinični psihologi in predstavniki Ministrstva za zdravje.

Predsednik komisije se je v skladu s 5. členom Pravilnika o organizaciji posvetov in drugih dogodkov v Državnem svetu (št. 040-02-5/2020/9 z dne 24. 2. 2021) po posvetovanju s člani komisije odločil, da bo komisija so-organizirala navedeni posvet. Dogovorjeno je bilo, da pri so-vodenju posveta sodeluje podpredsednica komisije Monika Ažman.

Povzetek vsebine obravnavanih zadev

a) Predlogi zakonov

PODROČJE SOCIALNEGA VARSTVA

Komisija je Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu (ZSV-J) – nujni postopek, EPA 903-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, obravnavala na 2. izredni seji 3. 7. 2023. Predlagatelj je želel zagotoviti zakonske podlage za izvajanje ukrepov na področju socialnega varstva (npr. socialno aktivacijo za približevanje trgu dela, posodobitev sistema socialnega varstva, okrepljena mreža večnamenskih romskih centrov, programi socialnega vključevanja, vzpostavitve večgeneracijskih centrov, zagotovitev bivalnih enot, namenjenih začasnemu reševanju stanovanjskih potreb ranljivih ciljnih skupin itd.), ki so skladno z evropsko politiko sofinancirani s sredstvi evropskih skladov. Želelo se je odgovoriti tudi na precejšnje kadrovske stisko na področju socialnega varstva. Uvedlo se je natančnejšo definicijo storitev pomoči družini (ločeno na pomoč družini na domu, pomoč družini na domu in socialni servis) in pravico za osebe v institucionalnem varstvu, da so lahko vključene v program vzgoje in izobraževanja po posebnem zakonu do 26. leta starosti (do sedaj je to veljalo le za otroke in mladostnike). Bolj jasno sta bila opredeljena tudi ureditev dedovanja upravičenca do družinskega pomočnika in rok prenehanja pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek. Veljavni zakon se je uskladilo tudi z vsebino Zakona o dolgotrajni oskrbi. S predlogom zakona se je prav tako želelo ločiti javno službo od tržne dejavnosti socialnovarstvenih zavodov in zagotoviti financiranje iz proračuna v primeru izvajanja storitev institucionalnega varstva za otroke in mladostnike do 18. leta starosti, ki so vključeni v program vzgoje in izobraževanja.

Komisija je predlog zakona podprla, predvsem novo ureditev kadrovske štipendije na področju socialnega varstva, saj se zaveda pomanjkanja kadrov in naraščajočih potreb na tem področju. Komisija je pozvala pristojno ministrstvo k iskanju dodatnih možnih rešitev, saj je bila seznanjena z določenimi pomisleki stroke, predvsem Socialne zbornice Slovenije, ki je bila iz priprave predloga zakona praktično v celoti izključena. Komisija je pozvala tudi k pozitivni promociji poklicev v socialnem varstvu in k čimprejšnjemu pristopu k obsežnejši spremembi Zakona o socialnem varstvu, pri čemer je nujno v pripravo rešitev vključiti stroko in vse ključne deležnike (Socialno zbornico Slovenije, nevladne organizacije in tudi invalidske organizacije), zato da bodo rešitve odsev realnega stanja glede potreb prebivalstva na tem področju.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je na 22. nujni seji 12. 7. 2023 in v nadaljevanju seje 13. 7. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni

svet se do predloga zakona ni opredelil. Državni zbor je zakon sprejel na 42. izredni seji 17. 7. 2023.

PODROČJE DRUŽINE IN SOCIALNIH ZADEV

Komisija je na 14. seji 27. 9. 2023 obravnavala Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-H) – druga obravnava, EPA 956-IX, in Predlog zakona o dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1G) – druga obravnava, EPA 957-IX, ki ju je v zakonodajno proceduro vložilo več kot 5000 volivk in volivcev s prvopodpisanim mag. Gregorjem Macedonijem. Predloga zakonov sta bila del paketa štirih zakonodajnih predlogov, ki so bili pripravljene na pobudo enajstih županov občin z območja JV Slovenije in Posavja in katerih cilj je bil nasloviti vzroke za težave, povezane s problematičnimi socialnimi okolji na območju JV Slovenije in Posavja. Predlagano je bilo, da centri za socialno delo (v nadaljevanju: CSD) ne bi več izplačevali denarne pomoči (DP) in otroškega dodatka (OD) po lastni presoji, ampak bi ju morali izplačevati v obdobju treh mesecev, če bi jih Inšpektorat za šolstvo in šport po uradni dolžnosti obvestil o pravnomočni odločbi v prekrškovnem postopku zoper starše učenca, ki iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole (v primeru izplačila DP in OD), ali (v primeru izplačila DP) če bi pri upravičencu obstajal dolg do izvajalcev gospodarske javne službe, vzgojno-izobraževalnih zavodov, Finančne uprave Republike Slovenije ali lokalne skupnosti. V tem času bi lahko CSD upravičencu ponudil socialnovarstvene storitve in poiskal izhod iz ekonomske stiske. Ukrep izplačevanja DP in OD v naravi bi se avtomatično podaljšal še za tri mesece, če upravičenec ne bi dostavil potrdila pristojnega organa o prenehanju razlogov za izplačilo DP v naravi oz. če se učenec še vedno ne bi udeleževal pouka in obšolskih dejavnosti. Predlagano je bilo tudi, da so starši otrok, ki po koncu osnovnošolskega izobraževanja ne nadaljujejo izobraževanja v srednješolskih programih, upravičeni do OD, ki je znižan za 33 %, medtem ko se za učence s posebnimi potrebami znesek OD izplačuje v celoti. Predloga zakonov sta na skupni seji 25. 9. 2023 obravnavali tudi zainteresirana Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interesna skupina lokalnih interesov, ki sta predlog zakona podprli in komisiji posredovali skupno poročilo.

Komisija je predloga zakonov podprla in svoji mnenji poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki na 19. seji 4. 10. 2023 ni sprejel nobenega člana ne enega ne drugega predloga zakona, s čimer je bila obravnava predlogov zakonov na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 13. seji 17. 10. 2023 ugotovil, da sta zakonodajna postopka v zvezi s predlogoma zakonov končana.

PODROČJE DELOVNIH RAZMERIJ IN PRAVIC IZ DELA

Komisija je na 3. seji 22. 2. 2023 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti (ZEPDSV-A) – druga obravnava, EPA 553-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije. Predlagatelj se je z rešitvami odzval na težave pri izvajanju veljavnega ZEPDSV, ki so bile ugotovljene v praksi, in sledil pobudi Inšpektorata Republike Slovenije za delo za zagotovitev učinkovitejšega nadzora nad določbami, ki urejajo delovni čas, odmore in počitke. Predlog zakona je bil usklajen znotraj ESS.

Komisija je predlog zakona podprla in bila pri tem seznanjena s predlogi reprezentativnih delodajalskih organizacij, ki jih predlagatelj ni upošteval, saj je bila večina pripomb že obravnavanih znotraj ESS, pri čemer niso dobile podpore vseh treh strani ESS. Ravno zaradi zelo različnih stališč socialnih partnerjev glede določenih vprašanj ureditve področja evidenc delovnega časa, so bili med pripravo predloga zakona sprejeti številni kompromisi oziroma se je v predlog zakona zapisalo zgolj minimalne standarde pri urejanju posameznih odprtih vprašanj. Komisija je kljub vsemu izrazila zadovoljstvo, da se s predlogom zakona vsaj delno rešuje problematiko, ki je aktualna že nekaj let. Poudarila pa je, da je na tem področju ključnega pomena predvsem intenziven in učinkovit nadzor, kar pa je težko izvesti brez ustreznega kadra, tako po obsegu kot usposobljenosti. Posledično je podprla pozive IRSD k okrepitvi kadrovske strukture inšpektorata in ocenila, da bilo treba predlog zakona čim prej sprejeti in uveljaviti, o vseh odprtih vprašanjih, na katere opozarjajo IRSD in socialni partnerji, po *nadaljevali usklajevanja znotraj ESS*.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je zasedal na svoji 10. seji 2. 3. 202 in na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Med drugim je bila sprejeta izjema za področje visokošolske in znanstvenoraziskovalne dejavnosti glede neuporabe 8., 9., 10., 11. in 12. točke prvega odstavka 18. člena predloga zakona na podlagi kolektivne pogodbe, vse do ureditve teh vprašanj v Zakonu o visokem šolstvu in Zakonu o znanstvenoraziskovalni dejavnosti. Državni zbor je zakon sprejel na 8. seji 22. 3. 2023.

Komisija je na 15. seji 19. 10. 2023 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2S) - druga obravnava, EPA 841-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije. Poglavitne rešitve predloga zakona so se nanašale na spremembo načina izračuna pokojninske osnove pri upokojitvi, kadar je zavarovanec prejemal delno invalidsko nadomestilo zaradi dela s krajšim delovnim časom po določbah ZPIZ-2 ali delno invalidsko pokojnino po določbah ZPIZ-1, k ureditvi česar je pozval že Državni svet v VI. mandatu, ko je na 50. seji 13. 4. 2022 (na pobudo državnega svetnika Danijela Kastelica) sprejel Predlog zakona o spremembi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (EPA 2690-VIII)). Z ZPIZ-2S se je želelo vpeljati tudi institut zagotovljene vdovske pokojnine ter vzpostaviti pravne podlage za zagotavljanje različnih podatkov Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za minimalno potrebno financiranje Inštituta za ekonomska raziskovanja (IER) za vzdrževanje in posodabljanje mikrosimulacijskih modelov, namenjenih načrtovanju in oblikovanju politik na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, trga dela in socialnih transferjev. Predvidena je bila tudi uskladitev ureditve v poglavju o pokojninskih družbah z novimi mednarodnimi računovodskimi standardi MSRP 17, pri pokojninskih skladih pa se je določilo dodaten pogoj glede dovoljenega obsega rezervacij za nedoseganje zajamčenega donosa.

Komisija je predlaganih zakonskim rešitvam izrekla podporo, z namenom celovite ureditve in po zgledu ureditve za uveljavitev zagotovljene vdovske pokojnine iz 21. člena predloga zakona pa je kvalificiranim predlagateljem amandmajev v posvojitve predlagala dva amandmaja – za novi 21.a člen in k 23. členu predloga zakona. Predloga amandmajev sta podprla tudi Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije in Svet za invalide Republike Slovenije. S predlogom amandmaja za novi 21.a člen je komisija želela omogočiti, da bi lahko uživalec pokojnine, ki je kot delovni invalid imel pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, vložil zahtevo za ponovno odmero

pokojnine. S tem bi se doseglo, da bodo enako obravnavane vse osebe v primerljivem položaju. S predlaganim amandmajem k 23. členu predloga zakona pa se je želelo zagotoviti, da se postopki, ki do začetka uporabe spremenjene druge alineje prvega odstavka in novega petega odstavka 32. člena zakona niso končani, nadaljujejo in dokončajo po določbah tega zakona. Predlog zakona namreč ni urejal položaja oseb, ki so že vložile zahtevo za odmero pokojnine, pa o tej pred začetkom uporabe že prej omenjenih določb tega zakona še ni bilo dokončno odločeno. Komisija je razpravljala tudi o vplivu demografskih sprememb in značilnostih delovno aktivne populacije v Sloveniji na pokojninski sistem in podprla vse ukrepe, ki na kakršenkoli način predstavljajo motivacijo za posameznika, da čim dlje ostaja delovno aktiven. Komisija je predlogu zakona izrazila podporo tudi z vidika skrbi za tiste starejše, ki so v večji meri izpostavljeni tveganju revščine (pogosto so to starejše samske ženske oz. vdove), zato je podprla predlagano ponovno vpeljavo instituta zagotovljene vdovske pokojnine.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je na 20. seji 7. 11. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev, med katerimi pripravil dopolnjen predlog zakona, pri čemer pa ni upošteval predloženih amandmajev komisije za novi 21.a člen in dopolnitev 23. člena predloga zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 15. seji 14. 12. 2023.

Komisija je na 5. izredni seji 24. 10. 2023, skupaj z zainteresirano Komisijo za gospodarstvo, obrt, turizem in finance (6. izredna seja), obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1D) – nujni postopek, EPA 1122-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije. S predlogom zakona se je v nacionalno zakonodajo želelo prenesti vsebino dveh evropskih direktiv - Direktive 2019/1152/EU o preglednih in predvidljivih delovnih pogojih v Evropski uniji ter Direktive 2019/1158/EU o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU. Zagotovi se je želelo tudi večjo pravno varnost delavcev v okviru nadgraditve instituta postopka redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in učinkovitejše varstvo predstavnikov delavcev pred odpovedjo. Uvedlo se je tudi t. i. pravice do odklopa ter zagotovilo posebno delovnopravno varstvo delavcev, ki so žrtve nasilja v družini. Za zagotavljanje potreb usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja se je nadgradilo ukrepe, vezane na krajši delovni čas, delo na domu in možnost drugačne razporeditve delovnega časa, ob tem se je kot nov institut uvedlo t. i. oskrbovalski dopust, vključno z dopolnitvijo obsega neutemeljenih odpovednih razlogov. Odpravilo se je tudi neskladje s pravom EU zaradi nepravilne implementacije Direktive 2003/88/ES. Komisija je predlog zakona podprla, večji del razprave članov zainteresirane in pristojne komisije pa je bil namenjen vprašanju delovanja ESS in ustreznosti postopka priprave in usklajevanja tokratnih predloženih zakonskih rešitev, pri čemer so člani komisij, tudi do izstopa delodajalske strani iz pogajanj o vsebini predloga zakona, zavzeli različna stališča. Večkrat je bilo pozvano k nadaljevanju socialnega dialoga, pri čemer je bila vloga Vlade prepoznana kot ključna. Pozvano je bilo tudi h krepitvi socialnega dialoga na ravni podjetij, ne zgolj na ravni države, tako delodajalska kot delojemalska stran pa sta predstavili odprta vprašanja, o katerih bi bilo treba čim prej nadaljevati pogajanja (npr. božičnica, fleksibilnejše zaposlovanje in odpovedi delovnega razmerja, ureditev odmora delavcev, več kot 30 dodatnih predlogov delojemalske strani za spremembe zakonodaje ...) Komisija je bila seznanjena tudi s predlogi amandmajev reprezentativnih delodajalskih organizacij (Trgovinske zbornice Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, Združenja delodajalcev Slovenije,

Združenja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije) za črtanje 6., 7., 10., 12., 15., 19., 20., 25. in 31. člena predloga zakona, hkrati s smiselnim črtanjem drugega, tretjega, četrtega in petega odstavka 38. člena predloga zakona, ki ureja dokončanje postopkov in uporabo zakona. Delodajalske organizacije so predlagale tudi spremembo 39. člena predloga zakona na način, da bi zakon začel veljati šele devetdeseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in ne že naslednji dan po objavi, kot je predlagal predlagatelj. Komisija predlogov amandmajev ni podprla, jim je pa podporo izrekla zainteresirana komisija. Komisija se je seznanila tudi s Stališčem interesne skupine delojemalcev, ki je na 1. izredni seji 24. 10. 2023 predlogu zakona izrekla podporo. *Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je na 25. nujni seji 25. 10. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 50. izredni seji 26. 10. 2023. Interesna skupina delodajalcev je 27. 10. 2023 vložila pobudo, da Državni svet na zakon sprejme odločilni veto. Komisija predloga odločilnega veta na 6. izredni seji 2. 11. 2023 ni podprla, Državni svet pa je na 9. izredni seji 2. 11. 2023 predlog odločilnega veta sprejel. Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide je na 26. nujni seji 6. 11. 2023 sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je zakon ob ponovnem odločanju na 52. izredni seji 7. 11. 2023 ponovno sprejel (za več glej b) Predlogi odločilnih vetov).*

PODROČJE TRGA DELA IN ZAPOSLOVANJA

Komisija je na 2. seji 31. 1. 2023 obravnavala Predlog zakona o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmIS-1) – druga obravnava, EPA 532-IX, katerega predlagatelj je bila Vlada Republike Slovenije. Predlagatelj je v novi različici zakonske ureditve čezmejnega izvajanja storitev želel uskladiti nacionalno zakonodajo z direktivami in uredbami Evropske unije z vidika reguliranja in urejanja delovnopравниh statusa vseh napoteni delavcev, med drugim v zvezi z napotitvami voznikov v sektorju cestnega prometa. V predloženih zakonskih rešitvah je bila upoštevana tudi večina pripomb socialnih partnerjev, ki so jih slednji v zvezi z veljavno zakonodajo podali v zadnjih treh letih. Komisija je predlog zakona podprla in ugotovila, da se s predlogom zakona država odziva na večkratne pozive EK, da naj se na tem področju ustrezno uskladi nacionalno zakonodajo z evropsko. Predstavniki interesov delodajalcev in interesov delojemalcev v Državnem svetu so potrdili, da so v zvezi s predlogom zakona potekala intenzivna usklajevanja, tudi v okviru ESS, ki je predlogu zakona izrekel soglasno podporo. Kljub temu so predstavniki delodajalcev opozorili na morebitne negativne posledice predlaganega črtanja drugega odstavka 144. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) in s tem povezanim zvišanjem stroškov in nižjo stopnjo konkurenčnosti slovenskih podjetij, ki bodo od 1. 1. 2024 storitve izvajala čezmejno. Izpostavili so poseben dogovor znotraj ESS, v skladu s katerim naj bi se vsa odprta vprašanja v zvezi s tem razrešilo do začetka uporabe navedene določbe. Predstavniki interesov delojemalcev pa so opozorili, da bi morali v prihodnje rešiti tudi problematiko velikega števila navideznih napotitev na izvajanje storitev v tujino, ki v resnici predstavljajo posredovanje zaposlitve oz. t. i. agencijsko delo. Komisija je pozvala tudi k intenzivnemu informiranju javnosti glede novih zakonskih določb. *Komisija je svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki je predlog zakona obravnaval na 3. seji 15. 2. 2023. Državni svet je svoje mnenje, v katerem je bila povzeta vsebina*

poročila komisije, posredoval Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je na 10. seji 2. 3. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 8. seji 22. 3. 2023.

Komisija je na 17. seji 23. 11. 2023, kot pristojna komisija, skupaj z zainteresirano Komisijo za gospodarstvo, obrt, turizem in finance, obravnavala Predlog zakona o spremembi Zakona o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmIS-1A) - skrajšani postopek, EPA 1067-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Janezom Ciglerjem Kraljem. Osnovni cilj predloga zakona je bil zagotoviti dodaten čas socialnim partnerjem, da oblikujejo rešitev, ki bo sprejemljiva za vse in ne bo nižala konkurenčnosti storitveno-izvoznega dela slovenskega gospodarstva. Navedeni cilj je predlagatelj zasledoval s spremembo 35. člena ZČmIS-1 na način, da bi se za eno leto podaljšalo prehodno obdobje, v katerem bi se za izplačila plač napotnim delavcem še vedno uporabljal drugi odstavek 144. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2). Slednji določa, da se kot osnova za plačilo prispevkov napotnih delavcev uporablja plača, ki bi bila prejeta za enako delo v Republiki Sloveniji.

Iz razprave članov obeh komisij je bilo razvidno, da se s predlogom zakona ureja vprašanje, ki se prvenstveno dotika socialnega dialoga, saj so se v razpravi izmenjevala diametralno nasprotujoča si stališča predstavnikov delodajalcev in delojemalcev. So se pa vsi strinjali, da so bile zakonske določbe novega ZČmIS-1 usklajene med socialnimi partnerji, in da jim v osnovi nihče ne nasprotuje, in da je bil na podlagi dogovora na ESS ustanovljen poseben Strokovni odbor ESS, ki naj bi najkasneje do začetka uporabe 35. člena ZČmIS-1, to je do 1. 1. 2024, razrešil ostala odprta vprašanja, povezana s prenehanjem veljave 144. člena ZPIZ-2. Ravno glede navedenega vprašanja so se stališča interesov delodajalcev in delojemalcev bistveno razlikovala. Predstavniki interesov delodajalcev v Državnem svetu so opozorili, da država ni izpolnila danih obljub in da bodo zato podjetja, ki svoje storitve izvajajo čezmejno, resno razmislila o selitvi sedežev podjetij v tujino, s čimer bi država lahko izgubila tudi do 500 milijonov evrov prihodkov od davkov in prispevkov na letni ravni. Opozorili so tudi na nujnost razrešitve problematike neenake davčne obravnave dohodkov, ki izhaja iz 42. člena Zakona o dohodnini, med delavci, napotnimi v tujino, namreč obstajajo razlike v obdavčitvi njihovih dohodkov, glede na to, ali so na delo v tujino napoteni iz javnega sektorja (npr. diplomati in vojaki) ali zasebnega sektorja. Po drugi strani pa so predstavniki interesov delojemalcev izpostavili opozorila Evropske komisije, da ureditev, ki je veljala pred sprejemom ZČmIS-1, predstavlja eno od oblik nedovoljene državne pomoči podjetjem, ki poslujejo čezmejno, in da se na takšen način izvaja socialni damping. Opozorili so tudi, da je bila ureditev iz 144. člena ZPIZ-2 sprejeta pred več kot 30 leti in to v specifičnih okoliščinah (kot spodbuda za takratne čezmejne delavce), ki so se zdaj spremenile, in da takšna ureditev predstavlja unikum v EU, njene negativne posledice za državo oziroma njene državne blagajne pa se ocenjuje v višini 50, po nekaterih ocenah pa celo 100 milijonov evrov letno. Izpostavili so tudi, da gre v prvi vrsti za vprašanje pravic zaposlenih delavcev ter vprašanje enakosti delavcev, ki delajo v Sloveniji, in tistih, ki svoje delo opravljajo v tujini.

Komisija kot pristojna predlogu zakona v okviru glasovanj ni izrazila podpore, zainteresirana Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance pa je predlog zakona podprla. Komisija je svoje mnenje kot pristojna komisija poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki na 22. seji 30. 11. 2023 ni sprejel nobenega člena predloga zakona, s čimer je bila obravnava predloga zakona na seji

matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 15. seji 19. 12. 2023 ugotovil, da je zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.

Komisija je na 4. seji 21. 3. 2023 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o štipendiranju (ZŠtip-1C) – skrajšani postopek, EPA 658-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Andrejem Hoivikom. Cilj predloga zakona je bil mladim zagotoviti pravico do hkratnega prejemanja državne štipendije, ki je socialne narave, kot tudi Zoisove štipendije, ki se jo podeljuje na podlagi nadarjenosti in trdega dela dijaka oziroma študenta. Predlagano je bilo tudi zvišanje nominalne vrednosti štipendije za deficitarne poklice z obstoječih 100 evrov na 150 evrov. Predlog zakona naj bi se začel uporabljati z začetkom novega šolskega leta 1. 9. 2023. Komisija je predlog zakona podprla, saj je v njem prepoznala pozitivne spremembe na področju štipendijske politike. Tako kot združenja mladih (Študentska organizacija Slovenije, Dijaška organizacija Slovenije, Mladinski svet Slovenije) je pozvala, naj se predlog zakona čim prej sprejme in za neutemeljene označila pomisleke Vlade Republike Slovenije in Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije, da zakonske spremembe v predvidenem času niso izvedljive, saj slednjega naj ne bi dopuščal informacijski sistem, ki bi ga bilo predhodno treba ustrezno prilagoditi. Komisija je ob tem napovedala, da bo na eni izmed sej podrobneje obravnavala tematiko štipendiranja, če predlog zakona v Državnem zboru ne bo prejel podpore oz. če pripombe združenj mladih ne bodo upoštevane.

Komisija je svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki je predlog zakona obravnaval na 5. seji 12. 4. 2023 in predlogu zakona izrekel podporo. Državni svet je svoje mnenje, v katerem je bila povzeta vsebina poročila komisije, posredoval Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki na 12. seji 9. 5. 2023 ni sprejel nobenega od členov predloga zakona, s čimer je bila obravnava predloga zakona na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 10. seji 23. 5. 2023 ugotovil, da je zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.

Komisija je Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o štipendiranju (ZŠtip-1D) - skrajšani postopek, EPA 790-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim dr. Matejem T. Vatovcem, v njegovi osnovni različici obravnavala na 12. seji 31. 8. 2023, nato pa še v novi različici na 15. seji 19. 10. 2023. Poleg že predloženih rešitev iz osnovnega besedila (možnost istočasnega prejemanja državne štipendije in Zoisove štipendije), so bile v novem besedilu predloga zakona dodane še rešitve v zvezi s prenosom pristojnosti in financiranja štipendijske politike Ad futura na Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije. Predlagana je bila tudi uskladitev višine državnih štipendij glede na posamezen dohodkovni razred, kar bi preprečilo, da bi se državne štipendije v skladu z Zakonom o urejanju položaja študentov s 1. 1. 2024 znižale. Predvideno je bilo, da bi se prej navedeni ukrep, povezan z državnimi štipendijami, začel uporabljati že s 1. 1. 2024, ostale predložene zakonske spremembe pa šele s študijskim letom 2024/25. V novem besedilu predloga zakona so bile upoštevane tudi pripombe zainteresirane Komisije Državnega sveta za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino, ki jih je slednja podala ob obravnavi osnovne različice predloga zakona v zvezi s sistemom organiziranja in financiranja različnih tekmovanj ter priznavanja dosežkov s teh tekmovanj oz. pridobivanja potrdil, ki veljajo kot pogoj za pridobitev Zoisove štipendije. Komisija je obe različici predloga zakona podprla,

predlagatelja in kvalificirane predlagatelje amandmajev pa je na predlog državnega svetnika Draga Žure pozvala, da vložijo amandma k 13. členu predloga zakona v novem besedilu (primerljiv amandma je državni svetnik predlagal že ob obravnavi osnovnega besedila predloga zakona), s katerim bi se omogočilo prejemnikom Zoisovih štipendij, ki se jih podeljuje za šolsko oz. študijsko leto, da že s 1. 3. 2024 zaprosijo za državno štipendijo, za katero se lahko po veljavni zakonodaji zaprosi kadarkoli in se jo podeli od takrat dalje.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je na 20. seji 7. 11. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona, pri čemer ni upošteval predloženega amandmaja komisije k 13. členu. Državni zbor je zakon sprejel na 14. seji 24. 11. 2023.

Komisija je Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (ZZSDT-D) – nujni postopek, EPA 682-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, obravnavala na 4. seji 21. 3. 2023. S predlogom zakona se je želelo odpraviti nepotrebne administrativne ovire in pospešiti reševanje upravnih zadev na upravnih enotah, na podlagi spremenjenega koncepta odločanja o zamenjavi delovnega mesta pri istem delodajalcu, zamenjavi delodajalca ali zaposlitvi pri dveh ali več delodajalcih. Predlagan je bil tudi nov rok za nastop dela za tujca, ki v času veljavnosti enotnega dovoljenja zamenja delodajalca ali se zaposli pri dveh ali več delodajalcih na podlagi novega soglasja Zavoda RS za zaposlovanje. Uvedena je bila tudi dodatna kategorija tujcev, pri zaposlovanju katere se zakonodaja na tem področju ne bo uporabljala - za tujce, ki se bodo zaposlovali v državnem oziroma javnem sektorju, predvsem na področjih zdravstva in socialnih storitev, na katerih se beleži veliko pomanjkanje ustreznih kadrovskih profilov. Predlog zakona je prav tako predvidel, da bodo prosilci za azil, ki imajo na podlagi zakona, ki ureja mednarodno zaščito, pravico do dostopa na trg dela, lahko pravico do prostega dostopa na slovenski trg dela uveljavljali že po treh mesecih po pridobitvi statusa prosilca za azil in ne šele po devetih mesecih, kot je veljalo do tedaj.

Komisija je predlog zakona podprla, saj je ocenila, da bo vodil do poenostavitve postopkov in do hkratne razbremenitve upravnih enot. V razpravi se je dotaknila tudi težav s pomanjkanjem kadrov, predvsem na področju zdravstva in socialnega varstva, pri tem pa poudarila nujnost skrbi za ohranitev znanja slovenskega jezika kot enega od osnovnih pogojev za zaposlovanje tujcev. Predlagala je tudi razmislek o tem, da bi se kadre za deficitarna področja, predvsem v zdravstvu in socialnem varstvu, pridobilo iz držav izven Evropske unije, ki so nam vsaj približno sorodne po kulturi in vrednotah. Pri tem je pozvala k okrepitvi diplomatske mreže na določenih področjih sveta (npr. na afriški celini in v Aziji) in večji aktivaciji Ministrstva za zunanje in evropske zadeve na tem področju.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je na 15. nujni seji 24. 3. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 34. izredni seji 28. 3. 2023.

Komisija je Predlog zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o postopku priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev (ZPPPK-C) - skrajšani postopek, EPA 722-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, obravnavala na 7. seji 25. 5. 2023. Predlagatelj je s predloženo zakonsko

novelo želel odpraviti vse neskladnosti, ki jih je ugotovila Evropska komisija pri prenosu Direktive (EU) 2018/958 o preskusu sorazmernosti pred sprejetjem nove regulacije poklicev in Sloveniji decembra 2021 poslala opomin. S predlogom zakona se je želelo zagotoviti večjo jasnost, objektivnost, preglednost in primerljivost reguliranja dostopa do in opravljanja poklicev, z uvedbo enotnih meril za oceno sorazmernosti, da bi se preprečilo nadaljnjo obremenitev in razdrobljenost notranjega trga. Ključni cilj predloga zakona je bil preprečevanje sprejetja nesorazmernih ukrepov, ki bi povzročili regulativna in upravna bremena. Uvedena je bila tudi izjema od zahteve za oceno sorazmernosti v primeru, ko se posebne zahteve v zvezi z regulacijo zadevnega poklica določi v ločenem aktu Evropske unije, ki državam članicam ne prepušča izbire glede točno določenega načina prenosa v nacionalno zakonodajo. Komisija k predlogu zakona, na podlagi seznanitve s pozitivnim mnenjem Evropske komisije v zvezi s predloženimi rešitvami, ni imela pripomb in ga je podprla.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je na 15. seji 6. 6. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev odbora pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 11. seji 28. 6. 2023.

Komisija je na 14. seji 27. 9. 2023 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-H) – druga obravnava, EPA 959–IX, ki ga je v zakonodajno proceduro predložilo več kot 5000 volivk in volivcev s prvopodpisanim mag. Gregorjem Macedonijem. Namen predloga zakona je bil zmanjšati brezposelnost, zagotoviti hitrejšo aktivacijo brezposelnih oseb in spodbuditi delovno aktivnost dolgotrajno brezposelnih oseb oziroma ranljivih skupin brezposelnih oseb, in sicer tako, da se Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje omogoči, da brezposelno osebo napoti na delovno mesto, za katero je zahtevana največ dve stopnji nižja izobrazba osebe glede na ustrezno zaposlitev, pri čemer pa ni treba, da zaposlitev ustreza vrsti pridobljene izobrazbe brezposelne osebe. Pri tem bi bilo lahko delovno mesto oddaljeno največ tri ure vožnje z javnim prevozom ali organiziranim prevozom delodajalca od kraja bivanja do delovnega mesta in nazaj). Predlagano je bilo tudi podaljšanje obdobja vključenosti dolgotrajno brezposelnih oseb v programe javnih del na skupno največ štiri leta ter ukinitve dvostopenjskega sankcioniranja kršitev obveznosti iz naslova aktivnega iskanja zaposlitve. Prav tako pritožba zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb in odločbo o prenehanju vodenja v evidenci oseb, vključenih v programe aktivne politike zaposlovanja (APZ), ne bi zadržala izvršitve navedenih odločb. Predlog zakona sta na skupni seji 25. 9. 2023 obravnavali zainteresirana Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interesna skupina lokalnih interesov, ki sta predlog zakona podprli in komisiji posredovali skupno poročilo.

Komisija je predlog zakona podprla in svoje mnenje poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki na 19. seji 4. 10. 2023 ni sprejel nobenega člena predloga zakona, s čimer je bila obravnava predloga zakona na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 13. seji 17. 10. 2023 ugotovil, da je zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.

Komisija je na 17. seji 23. 11. 2023 kot pristojna komisija, skupaj z zainteresirano Komisijo za gospodarstvo, obrt, turizem in finance, obravnavala Predlog zakona o spremembah Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti (ZEPDSV-B) – skrajšani postopek, EPA 1171-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisano Jelko Godec. Cilj predloga zakona je bil

črtanje določb, ki so bile uveljavljene z Zakonom o spremembah in dopolnitvah o evidencah na področju dela in socialne varnosti (Uradni list RS, št. 50/23; v nadaljevanj: ZEPDSV-A) in ki jih je predlagatelj ocenil kot sporne. S predloženo novelo je predlagatelj želel omogočiti gospodarstvu – tako delodajalcem kot delojemalcem, da svoje delo opravljajo brez dodatnih birokratskih ovir, ki jih po njegovi oceni prinašajo določbe ZEPDSV-A, povezane z evidentiranjem delovnega časa.

Iz razprave članov obeh komisij je bilo jasno razbrati vesplošno razumevanje obveze po ustreznem evidentiranju delovnega časa, odmora in počitkov, saj iz tega izhajajo pravice zaposlenih in plačilo za delo. So pa bila do predloga zakona izražena različna stališča, med drugim popolnoma nasprotujoča si stališča predstavnikov interesov delodajalcev in interesov delojemalcev glede posameznih elementov obravnavane tematike – predstavniki interesov delojemalcev so sprejetim rešitvam v ZEPDSV-A ponovno izrazili podporo, predstavniki interesov delodajalcev pa so jim nasprotovali, saj gre po njihovi oceni za neprimeren pristop k reševanju vprašanj, ki bi se jih moralo reševati s kaznovanjem kršiteljev in strožjim nadzorom nad vodenjem evidenc delovnega časa. Opozorili so tudi na to, da je bilo v okviru ESS dogovorjeno, da se bo vsa odprta vprašanja reševalo s podzakonskimi akti, do česar še ni prišlo. Komisiji sta bili seznanjeni tudi s primeri konkretnih težav v praksi, kjer se delodajalci soočajo z dilemami, saj so nove zakonske določbe v določenem delu precej nejasne, predvsem pa neživljenjske. Ocenjeno je bilo, da predstavljajo predvsem dodatno, nepotrebno birokratsko obremenitev tako za delodajalce kot delavce, pri čemer se ne bo doseglo ključnega namena sprejete zakonske novele, to je odpravo kršitev na področju evidenc delovnega časa pri tistih delodajalcih, ki resnično kršijo pravice zaposlenih.

Komisiji sta predlog zakona podprli in pripravili skupno poročilo, ki ga nista posredovali v Državni zbor, saj je slednji na zahtevo skupine poslank in poslancev koalicije na 57. izredni seji 7. 12. 2023 o predlogu zakona opravil splošno razpravo, pri čemer ni sprejel predlaganega sklepa, da je predlog zakona primeren za nadaljnjo obravnavo. S tem je bil zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.

PODROČJE DOLGOTRAJNE OSKRBE

Predlog zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1) – nujni postopek, EPA 902-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, je komisija obravnavala na 2. izredni seji 3. 7. 2023. Predlagatelj je kot podlago za predlagane spremembe navedel dva sklopa razlogov: aktualne družbene spremembe, povezane z dolgoživo družbo (dostopnost storitev dolgotrajne oskrbe (DO), s poudarkom na dovolj široki, dobro organizirani in cenovno dostopni mreži storitev (vzpostavitev novega stebra socialnih pravic iz naslova DO, pri čemer bi se na daljši rok razmerje med izdatki za DO iz javnih sredstev in iz zasebnih sredstev («iz žepa») spremenilo iz trenutnega 70 % : 30 % na 80 % : 20 %) ter vprašanje prenove storitev DO (želja po približanju DO uporabniku v domačem okolju). V okviru drugega sklopa razlogov za pripravo aktualne zakonske novele pa je predlagatelj izpostavil iztek roka, v katerem bi se moral začeti uporabljati ZDOsk, za katerega pa se ocenjuje, da zaradi številnih pomanjkljivosti v praksi ni izvedljiv.

V razpravi komisije je bilo kot najbolj pereče področje prepoznano financiranje DO, ki bi moralo že od vsega začetka zagotavljati vzdržnost sistema in omogočati neoviran dostop do zelenih storitev. Predstavniki interesov delodajalcev v Državnem svetu so ocenili, da bi bilo glede na vsa odprta vprašanja v zvezi s financiranjem DO navedeno področje morebiti bolj primerno urejati ločeno od ostalih rešitev, dokler se ne doseže

ustreznega konsenza v družbi, med posameznimi interesnimi skupinami in v okviru pospešenega socialnega dialoga, ki je bil v primeru tega predloga zakona popolnoma prezrt. Predstavniki interesov delojemalcev pa so opozorili, da se vprašanje virov financiranja DO lahko rešuje tudi na druge načine, ne zgolj z reševanjem vprašanja dodatnih obremenitev dela. Pri tem so omenili možnost obdavčitve kapitala. V zvezi z vprašanjem financiranja DO je bil v razpravi članov komisije izpostavljen tudi poziv Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, da naj se razmisli o uvedbi trajne proračunske varovalke v primeru pomanjkanja sredstev v novo predvideni blagajni zavarovanja za DO. Komisija je ocenila, da področje DO terja poglobljeno usklajevanje s čim širšim krogom deležnikov in da je zakonodajo na tem področju treba čim prej uveljaviti, obenem pa podvomila v rešitev, da se centre za socialno delo določi za vstopne točke v sistem DO, saj bo za izvajanje te naloge težko pridobiti dodatne kadre. Komisija je predlagatelja in ostale kvalificirane predlagatelje amandmajev pozvala k sprejemu amandmaja k 57. členu predloga zakona, ki se je nanašal na lastni prispevek posameznika k storitvam DO in dodatnim storitvam DO. Predlagala je oprostitev obveze plačila lastnega dela sredstev za tiste uporabnike, ki nimajo zadostnih sredstev za plačilo storitev DO ali dodatnih storitev DO. V nasprotnem primeru teh ne bodo mogli koristiti. Kot pogoj za oprostitev plačila je bilo navedeno prejemanje denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka ali upravičenost do teh pravic, četudi se jih iz različnih razlogov ne koristi.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je na 22. nujni seji 12. 7. 2023 med drugim sprejel amandma k 57. členu, v katerem je upošteval pripombe komisije v zvezi z lastnim prispevkom posameznika k DO. Državni svet se do predloga zakona v fazi druge obravnave ni opredelil. Državni zbor je zakon sprejel na 42. izredni seji 17. 7. 2023. Interesna skupina delodajalcev, Interesna skupina kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev in Interesna skupina lokalnih interesov so 19. 7. 2023 vložile pobudo za sprejem odločilnega veta na zakon. Komisija je predlog odločilnega veta obravnavala na 4. izredni seji 20. 7. 2023 in ga podprla, prav tako je predlog odločilnega veta podprl Državni svet na 5. izredni seji 20. 7. 2023. Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide je o zakonu ponovno odločal na 23. nujni seji 21. 7. 2023 in pri tem sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je ob ponovnem odločanju na 43. izredni seji 21. 7. 2023 zakon sprejel (za več glej b) Predlogi odločilnih vetov).

PODROČJE ZDRAVSTVENE DEJAVNOSTI, ZDRAVSTVENEGA VARSTVA IN ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA TER DIGITALIZACIJE ZDRAVSTVA

Komisija je na 9. seji 20. 6. 2023 obravnavala Predlog zakona o spremembi Zakona o nujnih ukrepih za zagotovitev stabilnosti zdravstvenega sistema (ZNUZSZS-A) – nujni postopek, EPA 867-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije. S predloženo zakonsko novelo se je spremenilo zakonsko podlago za skrajševanje čakalnih dob, predvsem tistih najdaljših. Predlagatelj je želel na ta način zagotoviti smotrnejšo, bolj učinkovito ter ciljno usmerjeno porabo sredstev, ki so namenjena realizaciji zdravstvenih storitev s čakalnimi dobami, s tem pa večjo dostopnost do zdravstvenih storitev za paciente.

Komisija je predlog zakona podprla in pozdravila odločitev predlagatelja, da predlaga spremembe interventnega zakona, če dotedanja ureditev ni bila dovolj učinkovita, pa tudi odločitev o ciljnem usmerjanju sredstev za skrajševanje čakalnih dob. Pozvala je tudi k prečiščenju vseh baz podatkov v zvezi s čakalnimi dobami, da se bo lahko realno

ocenilo stanje, pri čemer jo je presenetil podatek o cca 3 milijone t. i. plavajočih napotnic, ki so izdane, a niso nikoli uveljavljene. Menila je tudi, da bi bilo treba nujno izboljšati organizacijo dela v javnem zdravstvu, tako na primarni kakor tudi na sekundarni in terciarni ravni, ter oblikovati še kakšne druge ukrepe za skrajševanje čakalnih dob (npr. zmanjšanje administrativnih obremenitev zdravstvenega kadra in zagotavljanje bolj predvidljivih procesov znotraj sistema). Glede vprašanja vključevanja t. i. čistih zasebnih izvajalcev v skrajševanje čakalnih dob pa so člani komisije zavzeli diametralno različna stališča. Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje koncesij v zdravstvu z vidika odvisnosti lokalnih skupnosti od storitev koncesionarjev, zato je bilo pozvano k tehtnemu razmisleku pred morebitnimi posegi v ta segment izvajanja zdravstvenih storitev. Komisija je pozvala tudi k aktivnejšemu predhodnemu usklajevanju vsebine zakonskih predlogov s področja zdravstva s ključnimi deležniki v zdravstvenem sistemu, zato da bodo zakonske določbe dejansko izvedljive in učinkovite tudi v praksi.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za zdravstvo, ki je na 19. nujni seji 21. 6. 2023 pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 11. seji 30. 6. 2023.

Komisija je Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-T) – druga obravnava, EPA 741-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim mag. Borutom Sajovicem, obravnavala na 1. izredni seji 12. 6. 2023. Predlagatelj je predlagal ukinitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja (DZZ) in njegov prenos v obvezno zdravstveno zavarovanje (OZZ) v obliki plačil obveznega zdravstvenega prispevka (OZP) v enotnem fiksnem znesku, to je 35 evrov, z možnostjo valorizacije enkrat letno. Prvič bi se jo po predlogu predlagatelja izvedlo v letu 2025. Komisija je predlog zakona podprla, pri tem pa ugotovila, da je vprašanje ukinitve DZZ v prvi vrsti politično vprašanje. Obenem je izrazila skrb, da ne bi v prihodnje prišlo do krčenja košarice zdravstvenih pravic, da se višina OZP ne bi drastično zvišala in da bo poskrbljeno za več sto zaposlenih v zavarovalnicah, ki so izvajale DZZ, saj lahko slednji zaradi ukinitve DZZ postanejo presežni delavci. Predstavniki interesov delodajalcev so nasprotovali dodatnim obremenitvam gospodarstva iz naslova OZP, predstavniki interesov delojemalcev pa so izrazili željo, da bi bila višina OZP odraz prejetih dohodkov in ne enotna za vse zavezance za plačilo tega prispevka. Komisija je razpravljala tudi o morebitnih zahtevkih zavarovalnic za povzročeno izgubo iz poslovanja zaradi zamejitve premije DZZ z Uredbo Vlade RS o določitvi najvišje cene premije dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 44/23), opozorjeno je bilo tudi na morebitni primanjkljaj sredstev do katerega bi lahko prišlo zaradi neplačnikov OPZ, ob upoštevanju podatka o trenutno cca 150.000 osebah, ki niso vključene v DZZ.

Komisija je svoje mnenje poslala Odboru Državnega zbora za zdravstvo, ki je na 17. nujni seji 14. 6. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni svet je predlog zakona obravnaval na 7. seji 21. 6. 2023 in svoje mnenje poslal Državnemu zboru, ki je zakon sprejel na 41. izredni seji 6. 7. 2023.

Komisija je o Predlogu zakona o digitalizaciji zdravstva (ZDigZ) – druga obravnava, EPA 872-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, razpravo opravila na 3. izredni seji 11. 7. 2023, odločanje o predlogu zakona pa na 12. seji 31. 8. 2023. S predloženimi zakonskimi rešitvami se je želelo fizičnim osebam (pacientom) omogočiti boljši digitalni dostop do lastnih elektronskih osebnih zdravstvenih podatkov, nadzor nad njimi ter podporo njihovem prostemu pretoku. Ob

tem se je določilo zahteve in obveznosti upravljavcev in uporabnikov zdravstvenih podatkov, ki so specifični za sisteme za vodenje elektronskih zdravstvenih zapisov. Vse navedeno naj bi zagotovilo interoperabilnost sistemov in njihovo varnost, obenem pa spoštovalo pravice fizičnih oseb v zvezi z njihovimi zdravstvenimi podatki. Z novim načinom zbiranja zdravstvenih podatkov se je želelo zagotoviti tudi dosleden in učinkovit okvir za njihovo nadaljnjo uporabo - fizičnih oseb za raziskave, inovacije, oblikovanje politik, uradno statistiko, varnost pacientov ali regulativne dejavnosti.

Komisija je predlog zakona, navkljub številnim pripombam, ki so jih na seji podali različni deležniki, podprla, saj je digitalizacijo zdravstva prepoznala kot dober pristop k optimizaciji procesov v zdravstvu, ki bi lahko prinesel koristi tako za paciente kot celoten zdravstveni sistem, med drugim tudi z vidika znižanja stroškov zdravstvenih storitev in možnega pozitivnega vpliva na skrajševanje čakalnih vrst. Opozorila je na nujnost zagotavljanja visoke stopnje varstva zbranih podatkov v novem sistemu, večji del razprave pa je namenila predvidenemu izvajalcu centralne digitalizacije v obliki družbe z omejeno odgovornostjo DigiZdravje. Spraševala se je tudi, zakaj se je predlagatelj odločil ravno za takšno obliko delovanja in zakaj se ni raje odločil širiti pristojnosti Ministrstva za zdravje ali pa ZZS, ki ima na tem področju dolgoletne izkušnje. Komisija je med drugim skrbelo, kje bo ta družba dobila ustrezne kadre, ki jih na tem področju že tako primanjkuje, in izrazila zaskrbljenost, da se bo na tak način slabilo kadrovska podpora na področju IKT pri izvajalcih.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za zdravstvo, ki na 7. seji 4. 10. 2023 ni sprejel nobenega od členov predloga zakona, s čimer je bila obravnava predloga zakona na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora končana. Državni zbor je na 13. seji 17. 10. 2023 ugotovil, da je zakonodajni postopek v zvezi s predlogom zakona končan.

Komisija je na 18. seji 30. 11. 2023 obravnavala Predlog zakona o dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-U) - druga obravnava, EPA 842-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Janezom Ciglerjem Kraljem. S predlogom zakona se zasleduje cilj enake obravnave vseh zavarovanih oseb pri uveljavljanju njihove z zakonom opredeljene pravice do zdravstvene storitve znotraj najdaljše dopustne čakalne dobe. Posledično se predlaga dopolnitev 80. člena ZZVZZ na način, da če je pri uveljavljanju pravic iz zdravstvenega zavarovanja presežena najdaljša dopustna čakalna doba, ima zavarovana oseba pravico do izbire zdravnika in izvajalca zdravstvene dejavnosti, ki ni del javne zdravstvene mreže in izpolnjuje pogoje za opravljanje zdravstvene dejavnosti, določene v zakonu, ki ureja zdravstveno dejavnost. Po predlogu predlagatelja bi plačilo opravljene zdravstvene storitve Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije izvršil neposredno izvajalcu zdravstvene dejavnosti v višini cene storitve, kot je določena v javni zdravstveni mreži. Predlog zakona predvideva tudi uskladitev Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja v enem mesecu od dneva uveljavitve zakona, ki je predvidena petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Komisija je menila, da bi bilo treba akutno stanje s čakalnimi dobami v zdravstvu odpraviti čim prej, saj se ne glede na sredstva, vložena v rešitev te problematike (v zadnjih treh letih več kot 1 milijon evrov), slednja zgolj še poslabšuje. Razprava, v kateri so člani komisije do predlaganih zakonskih rešitev zavzeli različna stališča, je bila v večjem delu namenjena odzivu na stališča Vlade in ZZS ter njuni skrbi, da se s predlaganimi rešitvami ruši javno zdravstveno mrežo in dodatno finančno obremenjuje sistem. Predložene zakonske rešitve so bile po eni strani prepoznane kot eden od

možnih odzivov na kritično situacijo s čakalnimi dobami, po drugi pa kot premalo domišljena rešitev, ki bi lahko povzročila veliko težav, tudi dolgoročnega značaja. Poudarjeno je bilo, da je vprašanje čakalnih dob kompleksno, zato bi se moralo pred oblikovanjem ukrepov opraviti podrobnejše analize sistema. Kot možen dodaten ukrep za sprejemanje boljših odločitev, povezanih s skrajševanjem čakalnih dob, je bila prepoznana tudi analiza upravljanja javnih zdravstvenih zavodov, predvsem zdravstvenih domov, s poudarkom na analizi velike fluktuacije kadra, s katero se trenutno sooča predvsem primarna zdravstvena raven. Kot eno od ključnih odprtih vprašanj, povezanih z dostopnostjo zdravstvenega sistema, je bila izpostavljena tudi problematika absentizma, ki postaja rak rana tako za delodajalce kot zdravstveni sistem. Predlagana rešitev vključevanja čistih zasebnih izvajalcev zdravstvenih storitev v skrajševanje čakalnih dob je bila v razpravi dela članov komisije prepoznana tudi kot način za zagotovitev, da se bodo sredstva iz zdravstvene blagajne, ki so zbrana z namenom zagotavljanja zdravstvene oskrbe v Sloveniji, tu tudi porabila, saj se zdaj kar nekaj sredstev iz blagajne OZZ namenja za kritje storitev, ki so izvedene v tujini. *Komisija je svoje mnenje poslala Odboru za zdravstvo, ki bo predlog zakona obravnaval 17. 1. 2024.*

Komisija je na 19. seji 7. 12. 2023 obravnavala Predlog zakona o nujnih ukrepih na področju zdravstvenega varstva (ZNUPZV) – nujni postopek, EPA 1193-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije. Kot glavni cilji predloga zakona si bili navedeni: zagotavljanje stabilnosti delovanja zdravstvene blagajne, virov za izvajanje zdravstvenega varstva, primernih, kakovostnih in varnih zdravstvenih storitev ter dostopa do zdravstvene obravnave v razumnem času; zmanjšanje posledic absentizma; povečanje dostopnosti do zdravstvenih storitev na primarni ravni z zagotavljanjem pogojev za izvajanje zdravstvene dejavnosti (zlasti z vidika kadrovskega zmogljivosti), vključno s prožnejšimi oblikami pridobivanja jezikovnih znanj za delo v zdravstveni dejavnosti, ter ustreznega nagrajevanja za več opravljenega dela (zdravstvenih storitev); prožnost zdravstvenega sistema in pripravljenost na odzivanje ter s tem stabilno delovanje zdravstvenega sistema v času povečanih potreb po zdravstveni pomoči v času aktivacije načrta zaščite in reševanja v skladu s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami; podrobnejše opredelitve postopkov pobiranja obveznega zdravstvenega prispevka za posamezne kategorije zavarovancev; zagotovitev stimulativnih pogojev za delo in privabljanje zdravstvenih delavcev za delo pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti v mreži javne zdravstvene službe ter zadrževanje oziroma preprečevanje nadaljnjih odhodov zdravstvenih delavcev iz mreže javne zdravstvene službe in učinkovitejše izvajanje nadzora (upravnega, systemskega in inšpekcijskega) s spremembo nadzornih pristojnosti.

Komisija se je seznanila s pripombami Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), Zbornice zdravstvene in babiške zveze Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in pripombami Zveze svobodnih sindikatov Slovenije ter pozvala predlagatelja in kvalificirane predlagatelje amandmajev, da jih podrobneje proučijo in v nadaljevanju zakonodajnega postopka upoštevajo v čim večji možni meri. Komisija se je v razpravi dotaknila nekaj ključnih vprašanj, ki so jih povečini izpostavili tudi že na sejo komisije vabljeni deležniki, npr. znižanja nadomestil zaradi odsotnosti z dela zaradi bolezni, kar je ocenila za nesprejemljivo, saj gre za sistem, ki temelji na plačilu prispevkov s specifičnim namenom in ne za socialni transfer, ki ga zagotavlja država. Menila je tudi, da bi se ukrepov, povezanih z absentizmom, morali lotiti drugače, predvsem pa na

podlagi jasnih podatkov in podrobnejših študij, k čemur je Ministrstvo za zdravje pozvalo tudi Računsko sodišče v svojem revizijskem poročilu o obvladovanju dolgotrajnega bolniškega staleža, objavljenem 6. 12. 2023. V razpravi je bila večkrat izrečena podpora predlogu ZZZS, da se mu v primeru prevzema vloge izvajalca agentskih poslov v zvezi z izvajanjem nenujnih reševalnih prevozov, za izvajanje navedenih nalog zagotovi akontacijo sredstev iz državnega proračuna, saj so sredstva obveznega zdravstvenega zavarovanja zbrana iz prispevkov delodajalcev in delavcev, njihov namen pa je strogo vezan na uresničevanje pravic iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja, pa tudi predlogu ZZZS, da vlogo nosilca naloge pobiranja obveznega zdravstvenega prispevka iz 63. člena predloga zakona prevzame FURS in ne ZZZS. Komisija se je v razpravi dotaknila tudi predlaganega ponovnega podaljšanja obdobja izplačila bolniškega nadomestila v breme delodajalca z 20 na 30 dni. Kot neprimerna je bila ocenjena obrazložitev predlagatelja, ki temelji na pavšalni oceni, da so delodajalci zaradi krajšega obdobja obveze plačevanja nadomestila za bolniško odsotnost manj skrbeli za varnost in zdravje zaposlenih. Zavod invalidskih podjetij Slovenije pa je opozoril, da bo ponovna obremenitev delodajalcev iz navedenega naslova najbolj prizadela prav invalidska podjetja, v katerih imajo praviloma zaradi kadrovske sestave več primerov bolniških odsotnosti. Komisija je razpravljala tudi o implementaciji določil glede obveznega zdravstvenega prispevka in ocenila, da so predlogi rešitev na navedenem področju v zakonodajni postopek prišli precej pozno, kar spravlja v stresno situacijo številne deležnike. Menila je tudi, da se rešitve za morebitne slabe odločitve in posledično pomanjkanje sredstev v sistemu ne bi smelo iskati predvsem na podlagi dodatnih finančnih obremenitev delavcev in delodajalcev. Opozorila je tudi na to, da še vedno ni znano, kako bodo novi obvezni prispevek plačevali tisti, ki delajo v tujini. V svojem mnenju je izpostavila tudi neprimernost podaljšanja roka za pripravo pravilnika, povezanega z izvajanjem skupinskih zdravstvenih programov, še za eno leto, saj bodo tako za udeležbo v navedenih programih prikrajšani vsi tisti, ki jim je bila ta pravica na novo dodeljena z zadnjo spremembo 23. člena ZZVZZ. Spraševala se je tudi o kadrovskih, informacijskih in finančnih podlagah Zdravstvenega inšpektorata za predvideno izvajanje nadzora nad čakalnimi dobami v zdravstvu. Skrbelo jo je tudi, da se ne glede na to, koliko dodatnih sredstev se vložijo v reševanje problematike dolgih čakalnih vrst, slednja zgolj poslabšuje. Komisija je razpravljala tudi o ustreznosti 13. člena predloga zakona, ki se je nanašal na prenos kompetenc v zvezi s predpisovanjem medicinskih pripomočkov z osebnih zdravnikov na diplomirane medicinske sestre, pri čemer bi po njeni oceni moral pristojnost predpisovanja zahtevnejših medicinskih pripomočkov, od katerih so nekateri prejemniki lahko tudi življenjsko odvisni, nujno ohraniti zgolj specializiran zdravstveni kader na terciarni ravni.

Komisija je svoje mnenje poslala Odboru Državnega zbora za zdravstvo, ki je na 25. nujni seji 11. 12. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona, pri tem pa upošteval večino pripomb ZZZS (npr. glede financiranja nenujnih prevozov na podlagi akontacije iz državnega proračuna) in predlog Zbornice–Zveze, da se v tim družinske medicine vključi tudi diplomirano medicinsko sestro v referenčni ambulanti, pri čemer je bil zvišan dodatek za povečan obseg dela. Državni zbor je zakon (s spremenjenim naslovom: *Zakon o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin*) sprejel na 15. seji 14. 12. 2023. Interesna skupina delodajalcev je 18. 12. 2023 vložila pobudo, da Državni svet na zakon sprejeme odločilni veto. Komisija je na 8. izredni seji 19. 12. 2023 predlogu odločilnega veta izrazila podporo, tudi Državni svet je na 10. izredni seji 19. 12. 2023 predlog odločilnega veta sprejel. Odbor Državnega zbora za zdravstvo je na 26. nujni seji 21. 12. 2023

sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je zakon ob ponovnem odločanju na 59. izredni seji 22. 12. 2023 ponovno sprejel (za več glej b) Predlogi odložitnih vetov).

PODROČJE VAROVANJA ZDRAVJA, ZDRAVIL IN MEDICINSKIH PRIPOMOČKOV

Komisija je Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o duševnem zdravju (ZDZdr-A) – druga obravnava, EPA 819-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, obravnaval na 10. seji 29. 6. 2023. Ključni cilj predloga zakona je bil prenos vsebine dveh odločb Ustavnega sodišča (št. U-I-294/12-20 z dne 10. 6. 2015 in št. U-I-477/18-19 z dne 23. 5. 2019), v katerih je slednje ugotovilo neskladnost nekaterih zakonskih določb z Ustavo Republike Slovenije, v zakonodajo. Neskladje se je nanašalo na ureditev postopka sprejema osebe, ki ji je bila odvzeta poslovna sposobnost, v varovani oddelek socialno varstvenega zavoda ter na zagotavljanje terapevtskega cilja ukrepov zakona v varovanih oddelkih socialno varstvenega zavoda. Komisija je predlogu zakona izrekla podporo, pri tem pa pozvala, da se v prihodnje sistem iz pretežno institucionalnega usmeri v t. i. skupnostno obravnavo in s tem zagotovi bolj človeški pristop k obravnavi oseb s težavami v duševnem zdravju. Slednjim bi se moralo ob upoštevanju specifičnih okoliščin in diagnoze zdravstvenega stanja posameznika omogoči čim bolj normalno življenje. Komisija se je spraševala tudi o realnih možnostih za izpolnitev predvidenih kadrovskega normativov iz 5.b člena predloga zakona, glede na znano pomanjkanje kadrov s področja zdravstva, pa tudi o finančnih posledicah predloga zakona, saj je bilo opozorjeno, da bodo slednje veliko večje, kot je ocenil predlagatelj. Opozorjeno je bilo tudi na to, da se v pripravo zakonskih rešitev ni dovolj vključevalo nevladne organizacije, ki delujejo na področju duševnega zdravja. Komisija je predlagatelja in ostale kvalificirane predlagatelje amandmajev pozvala, da podrobneje proučijo predloge in pripombe Združenja zdravstvenih zavodov Slovenije, Psihiatrične bolnišnice Idrija, Skupnosti socialnih zavodov Slovenije ter ŠENT – Slovenskega združenja za duševno zdravje.

Komisija je svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki je predlog zakona obravnaval na 8. seji 5. 7. 2023. Državni svet je svoje mnenje k predlogu zakona, v katerem je povzel vsebino poročila pristojne komisije, poslal Odboru Državnega zbora za zdravstvo, ki je na 6. seji 5. 9. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona, pri čemer pa ni upošteval pripomb prej navedenih deležnikov. Državni zbor je zakon sprejel na 13. seji 18. 10. 2023.

Komisija je Predlog zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje nemotene preskrbe z zdravili (ZNUZNPZ) – nujni postopek, EPA 915-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, obravnavala na 3. izredni seji 11. 7. 2023. Glavna cilja predloga zakona sta bila zagotovitev nemotene trajne, varne in kakovostne preskrbe prebivalstva z zdravili in drugimi izdelki za zdravljenje in ohranjanje zdravja ter zagotovitev nemotene in stalne razpoložljivosti zdravil. Predlagano je bilo, da se začasno (do konca leta 2024) odpravi težavo, povezano z obvezo naročnikov (javnih lekarniških zavodov), da hkrati spoštujejo določbe področnih predpisov in predpisov s področja javnega naročanja. Obenem je bilo zagotovljeno spoštovanje temeljnih načel porabe javnih sredstev.

Komisija je predlog zakona podprla, ker se je predlagatelj z njim odzval na problematiko preskrbe z zdravili, k ureditvi katere je komisija, skupaj z zainteresirano Komisijo za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, opozorila že na 5. seji 13. 4. 2023 *(za več glej*

f) *Ostale obravnavane zadeve*). S predlogom zakona se je prisluhnilo javnim lekarniškim zavodom in tudi opozorilom Javne agencije za zdravila in medicinske pripomočke in našlo vsaj začasno rešitev, to je odstop od zahtev, ki izhajajo iz zakonodaje s področja javnega naročanja. Komisija je predlog zakona prepoznala kot prvi korak k pripravi dolgoročnejših in bolj sistemskih rešitev, pri čemer nujni element predstavlja medresorsko sodelovanje. Pozvano je bilo tudi k razmisleku, da bi se rok veljavnosti predloženega interventnega zakona podaljšal do zagotovitve prej navedenih sistemskih rešitev.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za zdravstvo, ki je na 21. nujni seji 13. 7. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona, pri čemer ni upošteval predloga, da se veljavnost zakonskih določb, ki se nanašajo na opustitev obveze upoštevanja pravil javnega naročanja, podaljša do sprejema sistemskih ukrepov. Državni zbor je zakon sprejel na 42. izredni seji 17. 7. 2023.

b) Predlogi odložilnih vetov

Komisija je Predlog odločilnega veta Interesne skupine delodajalcev, Interesne skupine kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev in Interesne skupine lokalnih interesov na Zakon o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1), EPA 902-IX (predlagatelj Vlada Republike Slovenije), obravnavala na 4. izredni seji 20. 7. 2023 in ga podprla.

Interesne skupine so svojo pobudo utemeljile z več razlogi, med drugim s prehitrim postopkom sprejema zakona (javni razpravi je bilo namenjenih zgolj 5 dni) in nepremišljenim ter neusklajenim sprejemanjem rešitev. Opozorile so na skorajda v celoti zanemarjen socialni dialog, neupoštevane so ostale tudi pripombe širše zainteresirane javnosti. Kot ključno problematično področje je bilo izpostavljeno financiranje DO, s poudarkom na nevdržnosti sistema na dolgi rok in nepotrebnih obremenitvah posameznikov, kmetov, upokojujencev in gospodarstva. Ocenjeno je bilo, da bi bilo zaradi številnih odprtih vprašanj financiranje DO bolj smiselno reševati ločeno od vsebinskih vprašanj DO in pri tem iskati čim širši družbeni konsenz. Rešitve bi bilo dobro uskladiti tudi s pokojninsko, zdravstveno in davčno reformo. Izraženo je bilo tudi nasprotovanje t. i. lastni udeležbi (plačilo iz žepa), ki je predvidena z letom 2028, saj bi se na tak način zelo ne-solidarno obremenilo ravno najbolj ranljive skupine prebivalstva in tiste, ki bodo dolgotrajno oskrbo najbolj potrebovali. Na neustreznost predlaganih rešitev so opozorile tudi lokalne skupnosti, saj je za občine ključno, da bodo njihove obveznosti iz naslova dolgotrajne oskrbe jasne - tako z vsebinskega kot finančnega vidika. Opozorjeno je bilo tudi na vstopne točke v sistem DO, ki bodo po novem centri za socialno delo. Ti so že zdaj preobremenjeni in kadrovske podhranjeni, zato so slednji izrazito nasprotovali tej rešitvi, a predlagatelj njihovih pomislekov ni upošteval. Izpostavljene so bile tudi pripombe Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora o neskladnosti nekaterih rešitev z Ustavo RS.

Državni svet je predlog odločilnega veta obravnaval na 5. izredni seji 20. 7. 2023 in ga podprl. Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide je o zakonu ponovno odločal na 23. nujni seji 21. 7. 2023 in pri tem sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je ob ponovnem odločanju na 43. izredni seji 21. 7. 2023 zakon sprejel.

Komisija je Predlog odločilnega veta Interesna skupine delodajalcev na Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1D), EPA 1122-IX,

obravnavala na 6. Izredni seji 2. 11. 2023. Državni zbor je zakon sprejel na 50. izredni seji 26. 10. 2023. Interesna skupina delodajalcev je v predlogu odločilnega veta ocenila, da obravnava predloga zakona po nujnem postopku ni bila utemeljena in opozorila, da je med pogajanja o predlogu zakona kontinuirano prihajalo do kršenja pravil ESS in izrazito neenakopravne obravnave delodajalske strani v tripartitnem dialogu z Vlado in sindikati. Kljub temu so bili predstavniki delodajalcev pripravljeni sprejeti rešitve, povezane z direktivama EU. Tudi glede tako imenovanega oskrbovalskega dopusta, ne glede na dodatno obremenitev gospodarstva v višini 23 milijonov evrov. Podporo so izrazili tudi trinajstim dodatnim členom, vključno z agencijskim delom ter postopkom opomina pred odpovedjo. Pripravljeni so se bili pogajati tudi v zvezi z ureditvijo t. i. pravice do odklopa, pod pogojem, da bi podjetja, za katera ne velja kolektivna pogodba, navedena vprašanja lahko reševala z internimi akti. V odločilnem vetu so predstavniki interesov delodajalcev opozorili tudi na neenako obravnavo varovanih kategorij delavcev, ki bi jo povzročilo podaljšanje zadržanja učinkovanja odpovedi zgolj sindikalnim zaupnikom, pri čemer bodo celotno breme te ureditve nosili delodajalci. Kot problematičen so izpostavili tudi nov 168.a člen zakona v zvezi z možno odsotnostjo z dela za žrtve nasilja v družini. Ta je bil v predlog zakona uvrščen naknadno, v okviru vladnih procedur in izven socialnega dialoga. Tudi sprejeta ureditev odsotnosti z namenom oskrbe družinskih članov je bila za Interesno skupino delodajalcev sporna z več vidikov, med drugim z vidika varovanja osebnih podatkov. Opozorili so tudi na to, da je bilo gospodarstvo v 2023 deležno že mnogih obremenitev, med drugim 120 milijonov evrov za dan solidarnosti 14. avgust 2023, napovedujejo se še dodatne davčne obremenitve v zvezi z obnovo po poplavih in pokojninsko reformo. Obenem pa ni bilo na vidiku še nobenih ukrepov, ki bi gospodarstvo vsaj deloma razbremenili.

Komisija predloga odločilnega veta na 6. izredni seji 2. 11. 2023 ni podprla, Državni svet pa ga je na 9. izredni seji 2. 11. 2023 sprejel. Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide je na 26. nujni seji 6. 11. 2023 sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je zakon ob ponovnem odločanju na 52. izredni seji 7. 11. 2023 ponovno sprejel.

Komisija je Predlog odločilnega veta na Zakon o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin (ZIUZDS), EPA 1193-IX, obravnavala na 8. izredni seji 19. 12. 2023. Pobudo za sprejem odločilnega veta na zakon, ki je bil v obravnavo predložen z naslovom: Predlog zakona o nujnih ukrepih na področju zdravstvenega varstva (ZNUPZV), ki je bil nato spremenjen med zakonodajnim postopkom, je 18. 12. 2023 podala Interesna skupina delodajalcev. Slednja je opozorila, da je bilo v postopku obravnave predloga zakona sicer res vloženi in tudi sprejeti več amandmajev, v katerih pa se ni upoštevalo pomislekov in pripomb reprezentativnih delodajalskih organizacij, ki so nasprotovale predvsem dvema predlaganima rešitvama, ki sta nato postali del končne verzije sprejetega zakona. Prva se je nanašala na ponovno podaljšanje obdobja, v katerem nadomestilo za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, ki ni povezana z delom, bremeni delodajalca, z 20 na vključno 30 dni zadržanosti od dela. Predstavniki interesov delodajalcev so opozorili, da bi to pomenilo še dodatno, veliko povečanje stroškov in obremenitev gospodarstva, ki je trenutno izpostavljeno visoki ravni tveganj in negotovosti, gospodarskemu ohlajanju, visoki inflaciji, visokim cenam energije in posledicam avgustovskih poplav. Ocenili so, da bi ta ukrep delodajalcem povzročil dodatnih 80 milijonov evrov stroškov na leto, pri čemer so izpostavili, da se je v zadnjem času slovenska podjetja že obremenilo s številnimi novimi oziroma višjimi dajatvami. Nadaljujejo se tudi nenehne napovedi o

uvedbi dodatnih finančnih in administrativnih bremen, na primer dvig davka od dohodkov pravnih oseb, negativna sprememba dohodninske zakonodaje itd. Izpostavili so tudi negativen vpliv nove ureditve na delovne pogoje in skrb za zdravje obrtnikov, samostojnih podjetnikov ter vseh drugih, ki dela ne opravljajo kot zaposleni v delovnem razmerju. Za slednje namreč podaljšanje obdobja obremenitve s stroški zaradi bolniških nadomestil pomeni, da se bodo na delo vračali, še preden bodo ozdraveli. Ker si drugega ne bodo mogli privoščiti. Izpostavili so tudi nepravilno valjenje krivde za visoko stopnjo absentizma in domnevno znižano stopnjo varnosti in zdravja pri delu izključno na delodajalce, ki so v skladu s področno zakonodajo za delavce dolžni skrbeti ne glede na dolžino kritja bolniškega nadomestila. Kot drugo problematično rešitev pa so izpostavili določilo, da višina nadomestila med začasno zadržanostjo od dela ne sme biti višja od dvainpolkratnika zadnje znane povprečne mesečne bruto plače v Republiki Sloveniji. S tem bi se po oceni predstavnikov interesov delodajalcev med prejemnike nadomestila vneslo neenakost z vidika razmerja med vplačanimi prispevki za socialno varnost in višino izplačanega nadomestila. Opozorili so tudi na to, da se o nobeni od navedenih rešitev predlagatelj prehodno ni ne posvetoval, še manj pa uskladi s predstavniki gospodarstva, ki ga bodo sprejete rešitve prizadele v bistveni meri, zato so jima ostro nasprotovali.

Komisija je predlogu odločilnega veta izrazila podporo, tudi Državni svet je na 10. izredni seji 19. 12. 2023 predlog odločilnega veta sprejel. Odbor Državnega zbora za zdravstvo je na 26. nujni seji 21. 12. 2023 sprejel mnenje, da je zakon ustrezen. Državni zbor je zakon ob ponovnem odločanju na 59. izredni seji 22. 12. 2023 ponovno sprejel.

c) Drugi akti, predloženi v obravnavo Državnemu zboru

PODROČJE TRGA DELA, ZAPOSLOVANJA, DELOVNIH RAZMERIJ IN PRAVIC IZ DELA

Komisija se je na 6. seji 4. 5.2023 seznanila z Letnim poročilom Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za leto 2022, EPA 748-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, pripravil pa ga je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (Zavod). Komisija je poročilo Zavoda ocenila kot transparentno, kakovostno in informativno. Kot optimistične je prepoznala predvsem podatke o pozitivnih trendih v sistemu (npr. izboljšanje razmerja med številom zavarovancev in uživalcev pravic iz naslova obveznega pokojninskega zavarovanja), ki kažejo na to, da dosednji ukrepi učinkujejo. Pozvala je tudi k intenzivnejšemu informiranju ljudi o teh pozitivnih trendih in ne zgolj o negativnih platih upokojevanja in vzdržnosti pokojninske blagajne glede na starajočo se družbo. V razpravi so se člani komisije spraševali tudi o tem, ali je reforma sistema pokojninskega sistema res tako zelo nujna, kot to prikazujejo mednarodne institucije, med drugim OECD. Ocenjeno je bilo, da bi pred večjimi posegi v sistem morali sami opraviti temeljito analizo dejanskih potreb po spremembah. Nujen bi bil tudi predhoden družbeni konsenz, vključno s soglasjem socialnih partnerjev. Komisija je obenem izpostavila nujno po reformi invalidskega zavarovanja, ki že dolga leta ni doživelo nobenih sistemskih posegov, četudi bi bili ti več kot nujni. Na to vsakokratna sestava komisije opozarja že nekaj mandatov Državnega sveta.

Komisija je svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki se je s poročilom Zavoda seznanil na 6. seji 15. 7. 2023. Državni svet je svoje mnenje, v katerem je povzel vsebino poročila komisije, poslal Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne

zadeve in invalide (21. seja 14. 11. 2023). Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora.

Komisija se je na 11. seji 28. 8. 2023 seznanila s Poročilom o delu Inšpektorata Republike Slovenije za delo za leto 2022, EPA 894-IX, ki ga je v obravnavo Državnem zboru predložila Vlada Republike Slovenije, pripravil pa ga je Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD).

Komisija je poročilo IRSD ponovno ocenila kot kakovostno in zelo informativno, saj komisiji omogoča redno spremljanje napredka pri delu IRSD ter trende zaznanih kršitev na posameznih področjih iz njegove pristojnosti. Komisija se je na podlagi opozoril IRSD o njegovih obremenitvah ponovno dotaknila vprašanja njegove kadrovske sestave in podprla njegove napore, da se slednje še okrepi. Se pa komisija zaveda, da bo težko zagotoviti kader, ki bo že takoj ob zaposlitvi enako kakovostno opravljal delo kot tisti inšpektorji, ki na tem področju delajo že leta in so velik del znanja pridobili tudi iz izkušenj na terenu. Komisija je bila seznanjena tudi z dobrim sodelovanjem IRSD z združenji delodajalcev in sindikati, ki poročajo o hitri obravnavi vprašanj, ki jih naslovijo na inšpektorat, in s pripravljenostjo inšpektorata na aktivno iskanje rešitev. Kot izredno pomembno nalogo IRSD je komisija prepoznala tudi ozaveščanje posameznikov o njihovih pravicah in spodbujanje k prijavi zaznanih kršitev, saj slednje omogoči IRSD, da lahko ukrepa. Del razprave je bil namenjen tudi zakonski ureditvi na področju evidentiranja delovnega časa, ki bi zaradi kompleksnosti terjalo poglobljene akcije IRSD. Komisija je razpravljala tudi o vprašanju ustreznosti ureditve dodatkov, opredeljenih v delovni zakonodaji, in ugotovila, da se večina kršitev na področju delovnih razmerij, navkljub naporom inšpektorata na tem področju, še vedno nanaša na plačilo za delo in druge dodatke oziroma izplačilo regresa. Je pa bilo moč opaziti napredek na področju obračuna minimalne plače, kjer se je število zaznanih kršitev zmanjšalo, prav tako upada število primerov glede neizplačila plač, kar je zelo verjetno povezano tudi z ugodno gospodarsko sliko Slovenije v preteklih letih in z višjo stopnjo likvidnosti delodajalcev. Komisija je razpravljala tudi o vprašanju neizplačanih regresov in predlagala, da naj izterjavo neizplačanih regresov (npr. prek mandatnih kazni) izvaja FURS, ki vodi evidenco neizplačanih regresov, s čimer bi se lahko deloma razbremenilo IRSD. Komisija je podprla nadaljevanje ciljanih akcij IRSD na temo regresa, saj so se slednje že izkazale za zelo učinkovite. Komisija je izrekla podporo ideji aktualnega vodstva IRSD, da se namesto v statistiko števila obravnavanih zadev rajši fokusira v reševanje bolj zahtevnih in kompleksnih vprašanj, in opozorila na nujnost zagotavljanja višje stopnje učinkovitost reševanja posameznih primerov, saj nekateri ostajajo nerešeni tudi par let, številni pa prej dobijo svoj epilog celo po sodni poti, ki je praviloma že sama po sebi dolgotrajnejša. Pozvala je tudi k dodatni okrepitvi nadzorstvene funkcije na področju delovnih razmerij in varnosti ter zdravja pri delu, ki je še vedno nujna, ne glede na stopnjo urejenosti zakonodaje na tem področju.

Komisija je svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki se je s poročilom IRSD seznanil na 10. seji 11. 10. 2023. Svoje mnenje, v katerem je povzel vsebino poročila komisije, je poslal Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (21. seja 14. 11. 2023). Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora.

PODROČJE VARSTVA ČLOVEKOVIH PRAVIC IN ENAKIH MOŽNOSTI

Komisija se je s Posebnim poročilom Varuha človekovih pravic "Dostopnost Centrov za socialno delo za gibalno in senzorno ovirane invalide", EPA 481-IX, seznanila na 1. seji 26. 1. 2023. Posebno poročilo, ki predstavlja prvo tovrstno poročilo Varuha v aktualnem mandatu, je slednji pripravil na podlagi številnih anonimnih pobud, ki jih je prejel v zvezi z dostopnostjo centrov za socialno delo (v nadaljevanju: CSD) za gibalno in senzorno ovirane invalide. V posebnem poročilu je izpostavil več ugotovljenih primerov kršitev pravic invalidov s strani CSD (npr. sedež CSD v tretjem nadstropju stavbe brez dvigala; izvajanje storitev za uporabnika na vhodu v stavbo zaradi onemogočenega dostopa do prostorov CSD itd.).

Komisija je ugotovila, da se v marsikaterem segmentu naše družbe zavež iz zakonodaje, Ustave RS in Konvencije o pravicah invalidov (Konvencija) glede dostopnosti invalidov do vseh segmentov družbe, med drugim tudi do objektov v javni rabi, še vedno ne spoštuje, še več – rezultati analiz na posameznih področjih so resnično zaskrbljujoči. Od sprejema Konvencije je minilo že več kot 15 let, od sprejema Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI) pa 23 let. Rok za implementacijo določb 9. člena ZIMI, ki napotuje na prilagoditev objektov v javni rabi in zagotovitev njihove dostopnosti za invalide, se bo iztekel 2025, a nič ne kaže, da bo državi do takrat uspelo izpolniti dane zaveze. Ker je dobila občutek, da pristojne institucije v državi obveze zgolj prelagajo ena na drugo, je komisija sprejela sklep, v katerem je pozvala Vlado Republike Slovenije in v njenem okviru predvsem Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, da v roku 30 dni pripravijo poročilo o vseh že izvedenih aktivnostih v zvezi z obravnavano problematiko in akcijski načrt odprave ugotovljenih ovir za dostopnost centrov za socialno delo za gibalno in senzorno ovirane invalide, ki jih v svojem posebnem poročilu izpostavlja Varuh človekovih pravic Republike Slovenije. Napovedala je tudi, da bo komisija poročilo in akcijski načrt po njunem prejemu obravnavala na eni izmed prihodnjih sej. S tem je želela ključne akterje spodbuditi k večji aktivnosti. Komisija je bila seznanjena tudi z dobrimi praksami nekaterih lokalnih skupnosti in ocenila, da bi rešitve za nujne prilagoditve grajenega okolja oziroma stavb odgovorni v državi morali iskati skupaj z reprezentativnimi invalidskimi organizacijami, ki imajo na voljo specializirane kadre za delo s senzorno in gibalno oviranimi invalidi ter arhitekta, ki dobro poznajo problematiko in različne možnosti odprave arhitekturnih ovir. Z ovirami grajenega okolja se namreč ne soočajo samo invalidi, ampak tudi starejši v naši družbi, ki se zaradi posledic staranja prav tako soočajo z gibalnimi in senzornimi ovirami. Glede na številna področja, na katerih kot družba še nismo uspeli zagotoviti ustrezne dostopnosti do objektov v javni rabi, je komisija sprejela še en sklep, s katerim je pozvala Vlado Republike Slovenije, da naj v sodelovanju z vsemi ključnimi deležniki pripravi celovito strategijo za odpravo ovir za dostop do vseh objektov v javni rabi za vse družbene skupine, pri čemer naj se posebno pozornost nameni implementaciji zastavljenih ciljev in spoštovanju že sprejetih rokov iz obstoječe zakonodaje. Pozvala je tudi, da naj se v pripravo konkretnih rešitev aktivno vključi vse ključne deležnike - npr. reprezentativne invalidske organizacije, društva upokojencev in lokalne skupnosti. V zvezi z morebitnimi finančnimi preprekami za implementacijo ukrepov pa je komisija ocenila, da bi se dalo za to pridobiti tudi ustrezna evropska sredstva, glede na to, da se s podobnimi izzivi soočajo vse evropske države.

Komisija je svoje mnenje poslala Komisiji Državnega zbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti, ki se je s poročilom seznanila na 3. seji 2. 2. 2023 in sprejela

sklepa, ki ju je povzela po sklepih komisije, pri čemer je podaljšala rok za odziv pristojnih institucij na 90 dni. Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora. Komisija je 4. 12. 2023 prejela poizvedbo Varuha o (ne)odzivnosti organov, ki jih je komisija v svojem mnenju pozvala k ukrepanju. Komisija je Varuhu sporočila, da se Vlada Republike Slovenije in v njenem okviru Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti do konca 2023 nista odzvala na poziv komisije. Komisija je v vednost prejela zgolj Poziv Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije (SCSD) za sklic delovne skupine za pripravo akcijskega načrta za ureditev dostopnosti centrov za socialno delo, ki ga je SCSD naslovila na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. O nadaljnjih aktivnostih na tem področju nismo bili obveščeni. Posledično je komisija navedenim organom poslala urgenco za odziv.

Komisija se je na 7. seji 25. 5. 2023 seznanila z Rednim letnim poročilom Zagovornika načela enakosti za leto 2022, EPA 773-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložil Zagovornik načela enakosti. Komisija je poročilo ocenila kot kakovostno, pregledno in informativno. Ocenila je, da Zagovornik s svojim delom dokazuje, da država nujno potrebuje organ za varstvo pred diskriminacijo, ki družbi kaže ogledalo njene strpnosti, ob tem pa izrazila skrb zaradi še vedno velikega odstotka zagovornikovih priporočil ministrskim resorjem, ki skozi leta ostajajo neuresničena. Komisija je prav tako ocenila, da bi bilo dobro narediti primerjavo pojavnosti diskriminacije na različnih področjih, v različnih delih države in med ruralnim in urbanim okoljem. Stereotipi namreč nakazujejo na to, da naj bi bila urbana okolja veliko bolj odprta do vprašanj enakosti, kar pa ni nujno odraz realnosti. Komisija je kot eno od zagovornikovih ključnih vlog prepoznala priporočila o spremembi že sprejetih predpisov, ki niso skladni z načeli varstva pred diskriminacijo, ter njegova priporočila pri sprejemanju novih predpisov. Seznanjena je bila tudi z aktivnostmi Zagovornika na mednarodnem področju, kjer si je že ustvaril določen renomé. Kot dober ocenjuje tudi njegov princip delovanja, ki temelji na svetovanju, ozaveščanju in preventivnih aktivnostih. Komisija je Zagovorniku predlagala ponovitev raziskave o dostopnosti osebnih zdravnikov, pozvala k bolj podrobnemu spremljanju trendov na področju spolnega nadlegovanja na delovnem mestu in čedalje večji razkorak v ekonomski moči posameznikov prepoznala kot dejavnik, ki lahko ima neposreden ali posreden vpliv na pojav neenakosti in diskriminacije v družbi in vseh njenih segmentih. Izpostavila je tudi priporočilo Zagovornika glede nujnosti spremembe 7. člena Zakona o volitvah v državni zbor, ki je po oceni Zagovornika diskriminatoren do oseb z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. Komisija je izrekla podporo ureditvi navedene problematike, Državni svet pa je na 12. seji 6. 12. 2023 na pobudo državnih svetnikov Marka Lotriča, Matjaža Švagana, Danijela Kastelica in Rajka Fajta sprejel in v zakonodajno proceduro vložil Predlog zakona o spremembah Zakona o volitvah v državni zbor (ZVDZ-F) – skrajšani postopek, EPA 1212-IX.

Komisija je svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki je na 7. seji 21. 6. 2023 na podlagi seznanitve s poročilom pripravil mnenje, v katerem je povzel vsebino poročila komisije in ga poslal Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki se je s poročilom seznanila na 17. seji 15. 9. 2023. Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora.

Komisija se je na 11. seji 28. 8. 2023 seznanila s Posebnim poročilom Zagovornika načela enakosti »Nedostopnost javnega medkrajevnega avtobusnega prevoza za

gibalno ovirane«, EPA 896-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložil Zagovornik načela enakosti. Namen že petega zaporednega posebnega poročila Zagovornika je bil opozoriti na pomen oblikovanja, sprejetja in doslednega izvajanja predpisov, ki preprečujejo diskriminatorno obravnavo ljudi z invalidnostmi, in pospešiti izvajanje ukrepov za uresničevanje njihove pravice do enake dostopnosti do javnega prevoza v cestnem prometu.

Komisija je v svojem mnenju poudarila, da gre za pomembno problematiko, ki se ne dotika zgolj invalidov, ampak tudi vseh ostalih oseb, ki so gibalno ali drugače ovirane in bi potrebovale prilagojen prevoz. Opozorila je tudi na to, da država že tri leta zavestno ali nezavestno krši rok, postavljen v Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov, za kar bi po oceni komisije nekdo moral odgovarjati. Nedopustno je namreč, da se je šele zdaj začelo razmišljati o možnih rešitvah, čeprav je bilo za to na voljo 10 let prehodnega obdobja. Pridružila se je opozorilom Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije, da je trenutni sistem, po katerem večino prevozov za invalide izvajajo invalidske organizacije, odvisen od iger na srečo in prihodkov Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij. Ob tem pa se invalidske organizacije soočajo s pomanjkanjem kadra za izvajanje prevozov, pri čemer država ne dopušča, da bi se voznike lahko zaposlovalo v okviru izvajanja javnih del. Komisija je ob tem Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo pozvala, da čim prej pristopi k pripravi podatkovne baze ponudnikov nizkopodnih avtobusov, ki imajo podeljene koncesije, saj bi to invalidskim organizacijam in njihovim članom lahko bistveno olajšalo organizacijo oz. načrtovanje prevozov v okviru javnega potniškega prometa. Izpostavila je tudi problematiko dostopnosti javnega potniškega prometa za invalide z vidika vprašanja diskriminatorne obravnave ostalih oseb, ki rabijo prilagojena prevozna sredstva (starejši, matere z otroškimi vozički itd.), in z vidika različne stopnje dostopnosti javnega potniškega prometa v mestih in na podeželju. Kot možno rešitev za težavo z dostopnostjo javnega (avtobusnega) potniškega prometa je predlagala, da se v javne razpise za koncesije na področju javnega avtobusnega prometa vključi zahtevo, da mora v določenem obdobju ponudnik prevoza v okviru svojega voznega parka zagotavljati določeno število prilagojenih avtobusov. Eno od možnih poti predstavlja tudi postopno posodabljanje in prilagajanje voznega parka, pri čemer je izpostavila pomembno informacijo, da prilagoditev avtobusa za gibalno ovirane osebe, ki se jo predvidi že ob oddaji naročila avtobusa, za naročnika ne prinaša dodatnih stroškov, medtem ko je naknadna prilagoditev veliko dražja in znaša skoraj ¼ vrednosti avtobusa. Komisija je izpostavila tudi razpis EKO sklada za subvencioniranje nakupa električnih vozil, pri čemer se kot pogoja za subvencijo ni zapisalo zagotavljanje prevoznih sredstev, prilagojenih gibalno oviranim osebam.

Komisija je svoje mnenje posredovala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki se je se poročilom seznanil na 17. seji 15. 9. 2023. Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora.

Komisija je Predlog resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023–2030 (ReNPEMŽM23-30), EPA 897-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, obravnavala na 12. seji 31. 8. 2023. S predlogom resolucije se je predvidelo in želelo uveljaviti ukrepe, ki se dotikajo različnih vladnih resorjev in služb, saj se politika enakosti žensk in moških v Sloveniji izvaja horizontalno. Vsebina predlagane resolucije je bila usklajena z Zakonom o enakih možnostih žensk in moških (Uradni list RS, št. št. 59/02, 61/07 – ZUNEO-A, 33/16 –

ZVarD in 59/19), ukrepi, zapisani v predlogu resolucije, pa so posegli na področja delovnih razmerij, socialnega varstva, izobraževanja, zdravja, nasilja nad ženskami, položaja odločanja in zunanjih zadev.

Komisija je izrekla pohvale predloženemu dokumentu, ki po njeni oceni ustrezno naslavlja ključne izzive na področju enakosti žensk in moških, obenem pa upošteva in med seboj povezuje vse nacionalne in mednarodne dokumente s tega področja. Komisija se je pridružila tudi oceni, da je treba resolucijo čim prej sprejeti in jo uveljaviti, saj je pretekla resolucija prenehala veljati že 2020. Komisija je ocenila, da je vprašanje zagotavljanja enakosti žensk in moških v družbi v prvi vrsti odraz vzgoje in splošne miselnosti v družbi, zato je predlagala, da se v izobraževalne programe vključi več vsebin, povezanih z enakostjo spolov. Ugotavlja tudi, da segregacija na trgu dela po spolu ostaja aktualen družbeni problem na področju javne uprave, socialnega varstva, zdravstva itd. Kot družba bi zato po oceni komisije morali ponovno ovrednotiti nekatere poklice, ki jih bomo v prihodnje zagotovo potrebovali, in poskrbeti za to, da feminizacija določenega poklica ne privede avtomatično do nižje družbene vrednosti navedenega poklica in do nižjega vrednotenja opravljenega dela. Razprava je tekla tudi o še vedno pogosto prisotnem pojavu zasedanja večine odločevalskih mest v javni upravi s strani moških ter o nujnosti preprečevanja nasilja v družini. Komisija je razpravljala tudi o zastopanosti žensk v politiki in pri tem izpostavila napredek pri zastopanosti žensk v Državnem svetu in na ključnih mestih na lokalni ravni (večje število županj). Komisija je podprla tudi načrtovane okrepljene sistematične nadzore spremljanja učinkov načrtovanih ukrepov in programov, saj bo le tako zagotovljeno spremljanje dejanskega napredka na tem področju.

Komisija je svoje mnenje poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je na 16. seji 6. 9. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog resolucije. Državni svet se do predloga resolucije ni opredelil. Državni zbor je resolucijo sprejel na 12. seji 22. 9. 2023.

PODROČJE INVALIDSKEGA IN SOCIALNEGA VARSTVA

Komisija se je na 7. izredni seji 4. 5. 2023 seznanila s Poročilom o delu in finančnem poslovanju FIHO v letu 2022, EPA 953-IX. Komisija je delu in poslanstvu FIHO izrazila podporo, tudi zaradi dejstva, da je FIHO s svojimi sredstvi v letu 2022 pomagal več kot 350.000 najranljivejšim prebivalcem Slovenije. Izpostavila je tudi veliko vlogo FIHO pri financiranju invalidskih in humanitarnih organizacij za lokalne skupnosti, v katerih številna društva lahko pomagajo svojim članom in drugim pomoči potrebnim ravno na podlagi sredstev, prejetih s strani FIHO. Komisija je prav tako ugotovila, da so se pod novim vodstvom notranja nesoglasja, o katerih je FIHO poročal v preteklih letih, očitno uspešno razrešila, in poudarila, da se je ključno osredotočati na pozitivno poslanstvo FIHO. Komisija je bila seznanjena tudi z večanjem potreb invalidskih in humanitarnih organizacij, saj je z razvojem družbe lažje prepoznati potrebe posameznikov, ki so v preteklosti morda ostale skrite. Komisija je posledično podprla vizijo aktualnega vodstva FIHO, da nadaljuje z aktivnostmi za iskanje dodatnih virov sredstev, ki ne bodo vezani zgolj na igre na srečo. Pri tem je bila seznanjena, da FIHO skupaj z Ministrstvom za finance že išče ustrezne rešitve.

Komisija je svoje mnenje poslala Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki se je s poročilom seznanil na 21. seji 14. 11. 2023. Obravnava poročila se je zaključila s seznanitvijo na matičnem delovnem telesu Državnega zbora.

PODROČJE ZDRAVSTVA

Komisija je na 6. seji 4. 5. 2023 obravnavala Predlog resolucije o nacionalnem programu na področju drog za obdobje 2023–2030 (ReNPPD23-30), EPA 736-IX, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada Republike Slovenije. Predlog resolucije je predstavljal vsebinsko nadaljevanje in nadgradnjo predhodne resolucije, ki se je iztekla 2020, in kot odziv na številne nove izzive – hiperprodukcijo novih drog, spremembe v vedenju uporabnikov in nekatere širše družbene procese (npr. v zvezi z uporabo konoplje).

Komisija je predlog resolucije podprla in jo prepoznala kot dobro osnovo za izvajanje ukrepov in aktivnosti na področju drog, ki pa bi jih bilo treba po njeni oceni konkretizirati, vzporedno s postavljanjem strateških ciljev in prednostnih ukrepov. Komisija je zato podala nekaj konkretnih pripomb oziroma predlogov, in sicer k poglavju 7., poglavju 8.1.6., 8.1.3, 8.3., 8.7.8. in 10.2. Pri tem je pozvala, da se v preventivne aktivnosti v vseh segmentih vključi vse poklicne profile, ki delujejo na področju drog, med drugim medicinske sestre, ki so že zdaj intenzivno vključene v vse preventivne procese in pogosto prihajajo tudi v stik z uporabniki drog. Posebej je bil poudarjen tudi pomen ozaveščanja in informiranja celotne družbe z namenom destigmatizacije tega področja in vseh, ki delujejo v njegovem okviru. Izražena je bila tudi podpora sistematičnemu usposabljanju vseh poklicnih profilov strokovnih delavcev, ki delujejo na tem področju, pa tudi odločevalcev. Poseben poudarek bi bilo treba pri strokovnih delavcih dati superviziji, saj je delo z uporabniki drog lahko posebej psihično naporno za tiste, ki jim nudijo pomoč. Z namenom večje inkluzije različni poklicnih profilov v sistem je bila predlagana tudi intenzivnejša vključitev t. i. stanovskih združenj – Zdravniške zbornice Slovenije, Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije ter Lekarniške zbornice Slovenije v različne sklope aktivnosti in ukrepov. Med drugim je bila predlagana vključitev predstavnika medicinskih sester v medresorsko delovno skupino, ki je opredeljena v poglavju 10.2. Opozorjeno je bilo tudi na kadrovske in izobrazbene podhranjenosti zdravstvenih timov v zavodih za prestajanje kazni in na zaznane nevarne prakse razdeljevanja zdravil s strani pravosodnih policistov (npr. v času vikendov in praznikov, ko zdravstveni delavci niso prisotni). Ocenjeno je bilo, da bi se moralo zavodom zagotoviti dodatne kadre oziroma ustrezno dodatno izobraževanje pravosodnih policistov. Izpostavljena je bila tudi problematika uporabe drog na delovnem mestu. Komisija se je strinjala z opozorili, da bi bilo treba o vseh vidikih uporabe konoplje oz. izdelkov iz konoplje z višjo vsebnostjo THC od zakonsko dovoljene širšo javnost intenzivneje informirati in to na podlagi znanstvenih dokazov, predvsem pa mladim na bolj plastičen in razumljiv način predstaviti možne negativne posledice uporabe konoplje v rekreativne namene. Pri tem je bil Državni svet prepoznan kot možen prostor, v katerem bi se lahko odprlo razpravo o tem aktualnem vprašanju. Med sogovornike in pomočnike pri prenosu preverjenih informacij bi bilo nujno vključiti tudi združenja mladih.

Komisija je svoje poročilo predložila Državnemu svetu, ki je predlogu resolucije na 6. seji 17. 5. 2023 prav tako izrekel podporo. Državni svet je svoje mnenje, v katerem je povzel vsebino poročila komisije, predložil Odboru Državnega zbora za zdravstvo, ki je na 5. seji 13. 6. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog resolucije. Pri tem niso bili neposredno upoštevani konkretni predlogi komisije, je pa Ministrstvo za zdravje na seji Državnega sveta podprlo idejo glede informiranja mladih o posledicah rekreativne uporabe konoplje, predlog glede vključevanja Zbornice–Zveze v vse preventivne aktivnosti, vključno z zvišanjem kadrovskega normativov za opravljanje

vzgojne in preventivne dejavnosti, ter ideji o rednih in sistemskih izobraževanjih vseh zaposlenih v zdravstvu in superviziji zanje. Pa tudi ničelni stopnji tolerance do nasilja nad zdravstvenimi delavci. Naslovilo naj bi se tudi problematiko razdeljevanja zdravil v zavodih za prestajanje kazni ob odsotnosti zdravstvenih delavcev in vključevalo vse zbornice na področju zdravstva v vse aktivnosti in v medresorsko skupino, ki jo predvideva resolucija. Državni zbor je resolucijo sprejel na 11. seji 30. 6. 2023.

d) Zadeve, predložene Državnemu zboru, ki jih je komisija obravnavala kot zainteresirano delovno telo

Komisija je Predlog zakona o statusnem preoblikovanju Vzajemne zdravstvene zavarovalnice d. v. z. (ZSPVZZ) – druga obravnava, EPA 932-IX, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, kot zainteresirana komisija obravnavala na 16. seji 26. 10. 2023, skupaj s pristojno Komisijo za gospodarstvo, obrt, turizem in finance, ki je zasedala na svoji 12. seji. Glavni cilj predloga zakona je bil statusno pravno preoblikovanje in transparentna jasna ureditev Vzajemne, d. v. z. (v nadaljevanju Vzajemna) kot družbe za vzajemno zavarovanje, ustanovljene s posebnim zakonom, na način, da se določi postopek statusnega preoblikovanja ter pravice upravičencev in ustanovitelja v povezavi z navedenim postopkom. S preoblikovanjem Vzajemne v delniško družbo naj bi se zagotovilo, da se ustanovitelju Vzajemne, to je Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije povrne njegov vložek ob ustanovitvi Vzajemne - bodisi z denarnim izplačilom bodisi v obliki delnic preoblikovane družbe, in da se doseže pogoje za ureditev razmerij več kot 700.000 zavarovancem Vzajemne z izplačilom njihovih deležev (če je nominalna vrednost nižja od 70 evrov) oziroma s pridobitvijo delnic preoblikovane družbe. Komisiji sta bili seznanjeni s stališčem Vzajemne, ki je preoblikovanju družbe striktno nasprotovala, prav tako tudi Sindikat Vzajemne ter Svet delavcev Vzajemne. Slednji je opozoril, da preoblikovanju Vzajemne s plebiscitarno večino nasprotuje celotna skupščina Vzajemne in tudi strokovna javnost. Opozorjeno je bilo na že začete postopke odpuščanj presežnih 65 delavcev, pri čemer bi ob uresničitvi najbolj črnega scenarija statusnega preoblikovanja Vzajemne delo lahko izgubilo vseh 360 zaposlenih. Na nujnost zaščite zaposlenih v Vzajemni je opozorila tudi Interesna skupina delojemalcev v svojem stališču, oblikovanem na 1. izredni seji 24. 10. 2023. Da preoblikovanje Vzajemne ni primerno, je ocenilo tudi Slovensko zavarovalno združenje, ki obstoječo statusno obliko Vzajemne prepozna kot dodano vrednost za celoten slovenski zavarovalniški sektor, saj v slovenski prostor prinaša že uveljavljene zavarovalniške pristope iz tujine. Vzajemne zavarovalne družbe namreč v EU predstavljajo kar 33 % vseh zavarovalnih družb. Da je smiselno ohraniti Vzajemno kot delujočo družbo na trgu, je ocenila tudi Agencija za zavarovalni nadzor. Komisiji sta z začudenjem ugotovili, da se predlagatelj o predloženih rešitvah ni posvetoval (niti) z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki je predviden kot eden od upravičencev do lastniškega deleža v preoblikovani Vzajemni kot delniški družbi. Ker so bili vsi prisotni na seji, razen predlagatelja, enotnega mnenja, da gre za škodljiv in ustavno sporen predlog zakona, ki močno posega v obstoječe pravice Vzajemne in njenih zavarovancev, komisiji predlogu zakona nista izrekli podpore in sta pozvali odločevalce (predlagatelja in Državni zbor) k ponovnemu temeljitemu premisleku o smotrnosti in utemeljenosti predloga zakona, ki mu nasprotuje tako velik del slovenske družbe in interesnih skupin in za katerega tudi Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora opozarja, da je v nasprotju z Ustavo Republike Slovenije.

Komisiji sta svoje skupno mnenje poslali Odboru Državnega zbora za finance, ki je na 14. seji 8. 11. 2023 na podlagi sprejetih amandmajev pripravil dopolnjen predlog zakona. Državni zbor je zakon sprejel na 15. seji 13. 12. 2023.

Komisija je na 13. seji 20. 9. 2023 kot zainteresirana komisija, skupaj s pristojno Komisijo za državno ureditev, obravnavala Osemindvajseto redno letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2022 s Poročilom Varuha človekovih pravic Republike Slovenije o izvajanju nalog državnega preventivnega mehanizma po Opcijskem protokolu h Konvenciji OZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju za leto 2022, EPA 884-IX.

Komisiji sta poročilo prepoznali kot kakovostno in informativno, Varuhu pa izrekli pohvale za njegovo dosedanje delo in izrazili upanje, da bo vztrajno opozarjal na vse kršitve človekovih pravic tudi še v prihodnje. Po oceni komisij precejšnje število ugotovljenih kršitev človekovih pravic kaže na to, da smo kot država in družba še vedno preveč pasivni in neobčutljivi na zaznane krivice, prav tako državni organi pri iskanju ustreznih rešitev še vedno premalo sodelujejo. Zato sta komisiji podprli varuhovo idejo, da naj se znotraj Vlade ustanovi poseben koordinacijski organ, znotraj katerega bi se lahko bolj intenzivno usklajevalo morebitna različna stališča ministrstev do posameznih varuhovih priporočil. Komisiji sta v razpravi opozorili na kršitve pravic stanovalcev v socialnovarstvenih zavodih zaradi pomanjkanja negovalnega kadra, kar velja tudi za centre za socialno delo. Posledično sta komisiji ocenili, da bi bilo dobro, da bi država na področju kadrov na različnih področjih pripravila posebno strategijo delovanja, saj se bomo zaradi posledic dolgožive družbe s tem izzivom zagotovo soočali na dolgi rok. Komisiji sta izpostavili tudi področje osebne asistencije in izrazili pričakovanje, da se bo z novelo Zakona o osebni asistenci, ki je bila 15. 9. 2023 dana v javno razpravo, zadostilo potrebi po visokem nivoju regulacije in nadzora tega področja, predvsem pa zagotovilo, da bodo vse možne storitve dostopne vsem, ki so do njih upravičeni, in to v enaki meri. Pri tem je bila izpostavljena skrb za vse tiste osebe, ki potrebujejo pomoč drugih, pa so starejše od 65 let in s tem izločene iz možnosti uveljavljanja pravice do osebne asistencije. Zato bi bilo nujno, da čim prej v praksi zaživi tudi nov, nadgrajen sistem dolgotrajne oskrbe. Komisiji kot nujno področje, ki bi se ga moralo zakonsko in sistemsko urediti, izpostavljata tudi paliativno oskrbo, saj gre za sivo liso v skrbi za starejše, ki so neozdravljivo bolni. Komisiji pogrešata tudi konkretne načrte za izvajanje skrbi za starejše. V zvezi s področjem invalidskega varstva sta se komisiji strinjali z ugotovitvami Varuha, da njegova priporočila v zvezi z navedenim področjem predolgo ostajajo neuresničena, posledice navedenega pa nosijo predvsem invalidi kot ena od najbolj ranljivih družbenih skupin, katerih pravice bi bilo treba bolj intenzivno ščiti. Da država na tem področju premalo aktivno deluje, kaže primer še vedno neuresničene zaveze iz 33. člena Konvencije o pravicah invalidov (v nadaljevanju: Konvencija) o ustanovitvi neodvisnega telesa za spodbujanje, varovanje in spremljanje izvajanja te Konvencije, na kar tako invalidske organizacije, kot tudi Državni svet in Varuh opozarjajo že dolgo časa. Zakonski predlog za ureditev področja je pripravil tudi Državni svet, ki je julija 2022 na pobudo državnega svetnika Danijela Kastelica v zakonodajno proceduro vložil Predlog zakona o Svetu za invalide Republike Slovenije, EPA 160-IX, ki pa v Državnem zboru ni prejel podpore. Navkljub zavezi s seje Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide še niso bila izvedena dodatna usklajevanja s ključnimi deležniki z namenom iskanja najbolj optimalne rešitve z namenom, da bi bila v začetku leta 2023 že pripravljena zakonska rešitev. Državni svet je sicer s pristojnim ministrstvom ter Nacionalnim svetom invalidskih organizacij Slovenije 2. decembra 2022

so-organiziral posvet z naslovom Ureditev neodvisnega telesa v skladu s 33. členom Konvencije o pravicah invalidov, nato pa je Ministrstvo za pravosodje 22. 6. 2023 v javno posvetovanje posredovalo Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic, katerega cilj je ohraniti enovitost institucije varuha in okrepiti sistem posebnega, neformalnega varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, tako na splošni ravni kot posebej glede nekaterih ranljivih skupin, kot so invalidi. O tem se ministrstvo ni posvetovalo z invalidskimi organizacijami, ki tega predloga ne podpirajo, saj menijo, da bi moral organ, ki ga predvideva 33. člen Konvencije resnično delovati neodvisno, torej ne pod okriljem neke druge institucije. Komisiji sta, poleg skrbi za uveljavljanje pravic najbolj ranljivih skupin prebivalstva, izpostavili tudi nujnost skrbi za pravice delavcev, saj sta pravici do svobode dela in socialne varnosti velikokrat v tesni povezavi s pravico do pravnega varstva, ki pa mora biti učinkovito, čemur pa ne sledijo mnogi primeri prijavljenih kršitev s področja dela in delovnih razmerij. Postopki, tako v okviru Inšpektorata RS za delo kot tudi na sodiščih, namreč še vedno trajajo tudi leto dni ali več, kar ni sprejemljivo.

Komisiji sta skupno mnenje posredovali Komisiji Državnega zbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti, ki se je s poročilom seznanil na 9. seji 3. 10. 2023. Vsebina skupnega mnenja komisij je bila predhodno predstavljena tudi na 18. seji Odbora Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide 29. 9. 2023. Državni svet se je s poročilom Varuha seznanil na 10. seji 11. 10. 2023 in svoje mnenje posredoval Državnem zboru, ki je poročilo Varuha obravnaval na 13. seji 18. 10. 2023 in pri tem sprejel priporočilo vsem institucijam in funkcionarjem na vseh ravneh, da upoštevajo priporočila Varuha, zapisana v poročilu za leto 2022 in izvedejo vse potrebne ukrepe za uresničevanje priporočil državnega preventivnega mehanizma.

e) Zaključki posvetov

Komisija se je na 10. seji 29. 6. 2023 seznanila z Zaključki Strateškega posveta o sodobnih zdravstvenih politikah (Št. 065-02-8/2023), ki sta ga 12. 5. 2023 so-organizirala Državni svet Republike Slovenije in Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje (SBRA) iz Bruslja.

Glavni namen posveta je bil opozoriti na nekatera strokovna in znanstveno podkrepljena dejstva s področja zdravstva, ob zavedanju, da je zdravstvena reforma ena najpomembnejših sprememb, ki se dotika prav slehernega državljana. Cilj posveta je bil tudi pomagati odločevalcem pri oblikovanju čim boljših rešitev. Posvet sta so-vodila predsednik komisije Danijel Kastelic in doc. dr. Draško Veselinovič, predsednik Upravnega odbora Slovenskega gospodarskega in raziskovalnega združenja iz Bruslja. Udeleženci posveta so se strinjali, da bi morala biti zdravstvena reforma, ki prihaja, zelo temeljita, da bi razrešila vse probleme v zdravstvu, ki so se nakopičili z leti, v veliki meri pa jih je razgalila pandemija kovida-19. Izpostavljeno je bilo povečevanje sredstev, ki se jih iz državne blagajne namenja za zdravstvo, a brez zaznanih učinkov. Javni dolg države se večja (cca. 70% slovenskega BDP), po odhodkih za zdravstvo glede na BDP pa ostajamo v spodnjem delu razvitih držav. Postali smo tudi že dolgoživna družba, kar dodatno poslabšuje situacijo. Ocenjeno je bilo, da bi se lahko dodatna finančna sredstva za področje zdravstva, predvsem nujno potrebno digitalizacijo, lahko pridobilo iz načrta za okrepanje in odpornost, a bi bilo treba ta razvojna sredstva usmeriti v tehnologije, tudi na področju zdravstva, ki povečujejo dodano vrednost in izboljšujejo storilnost, npr. v inovacije. Razprava na posvetu je tekla tudi o možnih posledicah ukinitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, predvsem z vidika skrbi, da ne bi na dolgi rok prišlo do

krčenja košarice pravic in da se ne bi povečala plačila iz žepa. Ugotovljeno je bilo tudi, da ima Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije 30-letno tradicijo in korektno opravlja vse tekoče izzive, žal pa nima pomembnega vpliva na odhodke, ki so mu v veliki meri eksterno določeni, prav tako se ga premalo vključuje v pripravo zdravstvene reforme. Ocenjeno je bilo tudi, da ima slovenski zdravstveni sistem veliko rezerv tako v organizaciji, vodenju kot tudi v racionalnejšem in optimalnejšem trošenju denarja, namenjenega zdravstvu. Pa tudi pri postavljanju normativov, pri čemer so bili izpostavljeni zlasti normativi na primarni zdravstveni ravni. Poseben poudarek je bil na posvetu dan preventivi, ki mora vključevati ne zgolj pri nas zelo uspešne programe SVIT, ZORA in DORA, ampak tudi t. i. primarno raven preventive t. i. »zmanjševanje škode« (harm reduction), pri čemer smo med slabšimi v Evropi. Udeleženci posveta so se zavzeli tudi za t. i. »evidence based« zdravstvo in posledično takšna zdravljenja ter zdravstvene politike. V zvezi z reformami pa so je bilo na posvetu pozvano k doseganju predhodnega družbenega in političnega konsenza na področju zdravstva, v katerega iskanje mora biti vključenih bistveno več deležnikov kot do sedaj. Poudarjeno je bilo tudi, da mora biti primarna raven zdravstva temelj slovenskega zdravstvenega sistema. Opozorjeno je bilo tudi na različne družboslovne vidike zdravstvene reforme, s posebnim poudarkom na zagotavljanju ustreznega kadra in skrbi za zaposlene v zdravstvu.

Komisija je 2. 6. 2023 na Ministrstvo za finance in Nacionalni inštitut za javno zdravje, še pred obravnavo zaključkov posveta, v vednost posredovala kratek povzetek posveta z zaključnimi ugotovitvami, nato pa se je na 10. seji 29. 6. 2023 tudi uradno seznanila z zaključki posveta, pripravila poročilo in jih v seznanitev predložila Državnemu svetu, ki je na predlog komisije na 8. seji 5. 7. 2023 ob seznanitvi z zaključki sprejel sklep, da naj Vlada Republike Slovenije in v njenem okviru Ministrstvo za zdravje na podlagi prvega in drugega odstavka 97. člena Poslovnika Državnega sveta zaključke posveta proučita in se do njih opredelita v roku 30 dni. Državni svet je stališče Vlade Republike Slovenije do zaključkov posveta, ki je vključevalo tudi stališče Ministrstva za zdravje, prejel 12. 10. 2023.

Vlada in pristojno ministrstvo sta v odzivu na zaključke posveta poudarili, da v središče vseh ukrepov, povezanih z reformo zdravstva, postavljata pacienta in njegove potrebe. Intenzivno se izvaja tudi aktivnosti glede promocije zdravja za podaljševanje aktivnih let zdravega življenja, pri čemer se preventivnim aktivnostim (tudi na primarni ravni - z delovanjem referenčnih ambulant in širitvijo mreže zdravstveno vzgojnih centrov v zdravstvenih domovih) daje še poseben poudarek. Vlada je v odgovoru zapisala, da se je treba reforme zdravstvenega sistema lotiti po korakih in temeljito. Pri tem se želi mrežo javne zdravstvene službe prilagoditi tako, da bodo zdravstvene storitve dostopne pacientom čim bližje njihovem domu. Želja je uvesti integrirano multidisciplinarno timsko delo na vseh nivojih zdravstvenega varstva, ki bolj celovito in učinkovito naslavlja tudi potrebe starejše generacije. Vlada je napovedala tudi spremembe na področju vodenja in upravljanja javnih zdravstvenih zavodov, pri čemer je izpostavila potrebo po večji profesionalizaciji upravljanja javnih zdravstvenih zavodov, zlasti bolnišnic, pri čemer pa je zaradi narave poslovanja potrebna sinergija znanj s področja zdravstva, upravljanja, ekonomije in prava. Ministrstvo za zdravje je ob pripravi investicij, financiranih iz Mehanizma za okrevanje in odpornost, zasledovalo cilj razvoja in optimizacije zdravstvenega sistema, usmerjenega v razvoj digitalnih rešitev, zato je največji del sredstev iz navedenega mehanizma namenilo digitalni preobrazbi zdravstva, in sicer kar 83 milijonov evrov (brez DDV). Vlada se je zavzela tudi za nadaljnjo digitalizacijo zdravstva in napovedala temeljit razmislek o obsegu t. i. košarice pravic iz

naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja (predvsem za storitve, pri katerih je bil do sedaj zahtevan visok obseg doplačil), pri čemer se bo slednje naslovalo v okviru celovite reforme zdravstva. ZZZS je Vlada prepoznala kot enega od ključnih deležnikov v sistemu, ki se ga že in se ga bo tudi v prihodnje vključevalo v vse dosedanje procese izvajanja reformnih aktivnosti in pripravo sprememb zakonodaje. Vlada se je prav tako strinjala, da mora biti z dokazi podprta medicina in stalno posodabljanje strokovnih smernic in pristopov temeljna usmeritev delovanja zdravstvenega sistema in vodenja zdravstvene politike. Izrazila je tudi željo po povezanosti in nadgraditvi vseh obstoječih aktivnosti za trajnostno upravljanje razpoložljivosti zdravstvenih delavcev in sodelavcev za delo v okviru mreže javne zdravstvene službe.

Komisija se je na 18. seji 30. 11. 2023 seznanila z Zaključki posveta Zdravje danes za jutri (Št. 065-02-24/2023), ki ga je na pobudo prim. Polonce Truden Dobrin, vodje Programa ZDAJ – Zdravje danes za jutri, 10. 11. 2023 so-organizirala z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje. Namen posveta je bil predstaviti preventivno zdravstveno varstvo v Sloveniji in rezultate na tem področju, predstaviti novosti v Programu ZDAJ – Zdravje danes za jutri ter primere dobrih praks s poudarkom na sodelovanju pediatričnih timov, centrov za krepitev zdravja in lokalnih skupnosti. Na posvetu so aktivno sodelovali priznani strokovnjaki, izvajalci programov in predstavniki lokalnih skupnosti in zdravstva, ki so vsak s svojega vidika osvetlili to izjemno pomembno tematiko. Posvet sta so-vodili podpredsednica komisije Monika Ažman in prim. Polonca Truden Dobrin, vodja programa ZDAJ. Na posvetu je s svojim prispevkom aktivno sodeloval tudi državni svetnik David Klobasa. Uvodoma je udeležence nagovoril tudi predsednik Državnega sveta, dr. Aleš Musar, soproj predsednice Republike Slovenije, pa je predstavnici Ministrstva za zdravje simbolno predal t. i. Zagrebško deklaracijo o vzpostavitvi mreže za preprečevanje debelosti pri otrocih v Evropski regiji pri Svetovni zdravstveni organizaciji. Na posvetu je bilo ugotovljeno, da Program ZDAJ – Zdravje danes za jutri predstavlja nadgradnjo vseh dosedanjih aktivnosti države in institucij na področju preventivnega zdravstvenega varstva otrok, mladostnikov in študentov. Za doseganje še višje stopnje njegove učinkovitosti in uspešnosti pa bi ga bilo treba ustrezno sistemsko in finančno podpreti ter stalno nadgrajevati. Podpirati je treba tudi izvajanje aktivnosti za razumevanje potreb otrok in mladostnikov ter nadaljnji razvoj pristopov in obravnav. Vlado Republike Slovenije in Ministrstvo za zdravje so udeleženci posveta pozvali naj zagotovita finančne vire za upravljanje Programa ZDAJ iz virov Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, na podlagi vključitve programa v Uredbo o programih storitev obveznega zdravstvenega zavarovanja, zmogljivostih, potrebnih za njegovo izvajanje in obsegu sredstev za leto 2024. Torej na enak način, kot je financiranje urejeno za preventivne in presejalne programe za odrasle prebivalce. Zgolj ena obravnava za otroke in mladostnike je namreč bistveno premalo. Krepiti bi bilo treba tudi kadrovske strukture na področju preventivnega zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov ter omogočati dobre pogoje za razvoj strokovnih znanj na tem področju, pri čemer bi bilo treba v razpisih specializacij zagotoviti večje število razpisanih mest za specializacijo iz pediatrije (letno vsaj 40 mest), da bi v prihodnje lahko otrokom in mladostnikom zagotovili dostopnost do kakovostnega zdravstvenega varstva na primarni ravni. Okoli 20.000 mladoletnih prebivalcev Slovenije v 2023 namreč ni imelo izbranega osebnega zdravnika, kar 50 šol v državi pa nima imenovanega zdravnika šole (pediatra), za 40 šol pa postopek imenovanja zdravnika šole še poteka. Ocenjeno je bilo tudi, da bi bilo treba spodbuditi in finančno podpreti aktivnosti za izboljšave in posodobitve komuniciranja Programa ZDAJ s ciljnimi skupinami programa - otroki in mladostniki, njihovimi

starši/starimi starši/skrbniki in drugimi javnostmi. Glede na to, da se pri mladih opaža povečanje duševnih stisk, je bilo pozvano k zagotovitvi izvedbe presejanja za zgodnje odkrivanje težav na področju duševnega zdravja in ustrezno nadaljnjo obravnavo otrok ter mladostnikov. Pa tudi, da se ustvarja varno okolje za pogovor o duševnem zdravju (npr. z izobraževanjem staršev in starih staršev, vključitvijo pogovora s psihologom v izvajanje rednih sistematskih pregledov otrok in mladostnikov ...). Za učinkovito javnozdravstveno delovanje za zdravje in blaginjo ter zmanjševanje neenakosti v zdravju otrok in mladostnikov bi bila nujna tudi krepitev medresorskega in mednarodnega sodelovanja ter vključevanje čim širšega kroga relevantnih deležnikov v izvajanje ukrepov. Področje zdravstva, izobraževalnega sistema in lokalnih skupnosti je nujno povezati med seboj, pri čemer se je Ministrstvo za zdravje že zavezalo, da bo ustanovilo posebno medresorsko delovno skupino za bolj koordinirano delovanje na področju preventivnega zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov ter sprotno razreševanje zaznanih problematik.

Tudi na mednarodnem področju, v okviru Svetovne zdravstvene organizacije, je Slovenija zelo aktivna in med vodilnimi na področju preventive za odrasle, zdaj bi bilo treba to nadgraditi še z intenzivnejšo skrbjo za otroke in mladostnike. Pozvano je bilo tudi h krepitevi sodelovanja v lokalni skupnosti za doseganje boljšega zdravja prebivalcev, sodelovanja s predstavniki uporabnikov in spodbujati prenos dobrih praks v druga lokalna okolja. Predlagano je bilo tudi, da naj se mrežo centrov za krepitev zdravja (trenutno jih je 46) razširi po celotni državi, obenem naj se v Ljubljani ustanovi poseben center za krepitev zdravja za študente z možnostjo prenosa dobrih praks v druga okolja po Sloveniji. Vlado Republike Slovenije in v njenem okviru pristojna ministrstva se je pozvalo tudi k zagotovitvi izvedbe intervencijskih programov za izboljšanje telesne zmogljivosti otrok in mladostnikov znotraj šolskega sistema ter spodbujanju sodelovanja zdravstva in šolstva pri obravnavi otrok s povečanim zdravstvenim tveganjem. Pozvano je bilo tudi k pospešitvi aktivnosti na področju digitalizacije in vpeljave elektronskega zdravstvenega kartona (e-karton) za spremljanje preventivnih aktivnosti in obravnav, začeni s otroki in mladostniki, z možnostjo nadgradnje tudi za druge starostne skupine. Pa tudi, da se zagotovi ustrezne sistemske pogoje za nacionalni program spremljanja telesne zmogljivosti odraslih – SLOfit odrasli. Na takšen način se bo zdravje in napredek pri skrbi za zdravje posameznika lahko spremljalo skozi njihovo celotno življenjsko obdobje. Ocenjeno je bilo tudi, da bi bilo treba več pozornosti nameniti problematiki čezmerne telesne mase in zmanjšane telesne zmogljivosti otrok v okviru preventivnega zdravstvenega varstva. Zagotoviti bi bilo treba dostopno obravnavo otrok in mladostnikov z debelostjo na sekundarni ravni z ustanovitvijo stacionarnega centra za krepitev zdravja debelosti v severovzhodni Sloveniji. Ob koncu posveta je bil sprejet tudi pomemben sklep, da se bo v letu 2024 organiziralo poseben dogodek, v okviru katerega se bo predstavilo aktivnosti v zvezi s t. i. Zagrebško listino in druge aktivnosti v sodelovanju z mednarodnimi organizacijami. Obenem naj bi se ocenilo napredek na področju preventivnega zdravstvenega varstva in razvoja obravnav za zdrav življenjski slog v Sloveniji ter preverilo, ali so bile uveljavljene pobude in predlogi, dani na posvetu.

Komisija se je seznanila z zaključki posveta, pripravila poročilo in jih v seznanitev predložila Državnemu svetu, ki je na predlog komisije na 12. seji 6. 12. 2023 ob seznanitvi z zaključki sprejel sklep, da naj Vlada Republike Slovenije in v njenem okviru Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, na podlagi prvega in drugega odstavka 97. člena

Poslovnika Državnega sveta zaključke posveta proučijo in se do njih opredelijo v roku 30 dni. Državni svet do 31. 12. 2023 odziva pristojnih državnih organov še ni prejel.

f) Ostale obravnavane zadeve

Komisija se je na 1. seji 26. 1. 2023 dogovorila o načinu dela komisije, pri čemer se je seznanila s področji dela v pristojnosti komisije, načinom sklica sej, uvrščanjem točk na dnevni red sej komisije, pogoji za zagotavljanje sklepčnosti komisije in možnem nadomeščanju članov komisije, z načinom odločanja na seji komisije, pristojnostih in obveznostih komisije v odnosu do delovnih teles Državnega zbora in ostalih pristojnostih komisije. V zvezi s časovnico zasedanj komisije je bilo dogovorjeno, da bo komisija praviloma zasedala ob četrkih ali sredah popoldan, ob 13. ali 14. uri, če bo slednje dopuščal terminski program Državnega zbora in ostale okoliščine (prekrivanje s sejami ostalih komisij Državnega sveta, sklici nujnih sej odborov Državnega zbora itd.). Člani komisije so se strinjali tudi z vnaprejšnjim preverjanjem sklepčnosti seje komisije prek SMS sporočil ter se zavezali k zagotovitvi nadomestnih članov v primeru, da se kdo od članov ne more udeležiti seje.

Komisija se je na pobudo državnega svetnika Leopolda Pogačarja na 5. seji 13. 4. 2023, skupaj z zainteresirano Komisijo za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, seznanila s Problematiko zagotavljanja preskrbe z zdravili v Sloveniji zaradi določil Zakona o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US in 100/22 – ZNUZSZS; ZJN-3) in neodzivnosti pristojnih ministrstev. Komisiji sta na podlagi predstavljenih stališč vabljenih na sejo ugotovili, da prihaja do neskladja med zakonodajo s področja javnega naročanja in t. i. področno zakonodajo s področja lekarniške dejavnosti in zdravil. Slednje je javne lekarniške zavode že nekaj časa postavljalo v izredno neugoden položaj. Zaradi številnih razveljavljenih javnih naročil so bili namreč deležni visokih glob in niso mogli opravljati svojega zakonsko določenega poslanstva – ažurne preskrbe pacientov z zdravili. Kot možni rešitvi sta komisiji prepoznali spremembo zakonodaje s področja javnega naročanja, čemur je nasprotovalo Ministrstvo za javno upravo, ali spremembo področne zakonodaje. Kot ena od rešitev je bilo prepoznano tudi širjenje pristojnosti Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, kot plačnika stroškov izdaje zdravil, ki bi hkrati lahko prevzel tudi nabavo zdravil. Komisiji sta ugotovili, da je nujno sprejeti sistemske rešitve, ki pa jih ne bo mogoče oblikovati brez medresorskega sodelovanja, saj gre za vprašanje, ki bi ga morala razreševati Vlada v celoti.

Komisiji sta po opravljeni razpravi sprejeli sklep, da naj Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za javno upravo v sodelovanju s ključnimi deležniki v sistemu preskrbe z zdravili (Lekarniško zbornico Slovenije, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Javno agencijo za zdravila in medicinske pripomočke) nemudoma pristopita k sprejemu ukrepov za zagotovitev nemotene preskrbe z zdravili, med drugim k sprejemu posebnega predpisa glede nabave zdravil, ki bo omogočil učinkovitejšo in predvsem zakonito nabavo zdravil.

Komisiji sta na podlagi razprav in sprejetega sklepa na Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za javno upravo poslali mnenje s pozivom, da naj ga proučita in se nanj odzoveta v roku 30 dni. Ker v roku 30 dni nista prejeli odziva, sta 7. 6. 2023 na ministrstvu ponovno poslali poziv k odgovoru. 13. 7. 2023 sta prejeli odgovor Ministrstva za zdravje, da je bil v medresorsko usklajevanje predložen predlog Zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje nemotene preskrbe z zdravili, ki ga je po vložitvi v zakonodajno

proceduro komisija obravnavala na 3. izredni seji 11. 7. 2023 (za več glej pod a) Predlogi zakonov).

Komisija je na 8. seji 15. 6. 2023 kot pristojna komisija, skupaj s Komisijo Državnega zbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti (8. seja), obravnavala problematiko Financiranja osebne asistencije (Št. 555-02-1/2023). Skupna obravnava tematike s strani dveh delovnih teles iz različnih organov parlamenta – Državnega sveta in Državnega zbora -je po vseh znanih informacijah predstavljala prvi takšen primer v parlamentarni zgodovini. Predsednika komisij sta ocenila, da je treba nujno sklicati skupno sejo komisij z namenom, da se razreši dve pomembni problematiki financiranja osebne asistencije – ceno ure storitve osebne asistencije bi se v skladu s 25. členom Zakona o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17, 31/18 in 172/21; v nadaljevanju: ZOA) moralo določiti tako, da bi slednja pokrila vse stroške, povezane z zaposlovanjem osebnih asistentov, ter stroške, povezane z organizacijo in izvajanjem osebne asistencije. Izvajalci osebne asistencije so opozorili, da trenutno temu ni tako, saj cena ure osebne asistencije (s 1. marcem 2023 je bila s Pravilnikom o osebni asistenci zvišana na 15,00 evrov, čeprav so izračuni Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti kazali, da bi cena morala biti vsaj 15,56 evra), ne sledi več stroškom dela, povezanih z izvajanjem osebne asistencije, kot tudi ne splošnim stroškom poslovanja. Izvajalci osebne asistencije, predvsem tisti, ki skrbijo za težje uporabnike z višjim številom odobrenih ur osebne asistencije, so s trenutno določeno ceno ure storitve osebne asistencije že od 2022 poslovali negativno, 2023 pa se je njihov primanjkljaj vsak mesec še povečeval. Kot druga problematika pa je bila izpostavljena zaveza izvajalcev OA, ki izhaja iz 131. člena ZDR-1, da zaposlenim (pri 107 izvajalcih osebne asistencije je bilo takrat zaposlenih cca 8.000 osebnih asistentov, po podatkih pristojnega ministrstva je imelo pravico do osebne asistencije priznано cca 4.000 oseb) do 1. julija 2023 izplačajo letni regres. Predlagano je bilo, da naj Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti prevzame strošek izplačila regresa, saj ima zakonsko obveznost, da krije vse stroške, povezane z zaposlovanjem osebnih asistentov. S tem namenom naj bi se v Pravilniku o osebni asistenci uredilo predplačilo (akontacijo) izvajalcem osebne asistencije za plačilo regresa zaposlenim osebnim asistentom, pri čemer bi se navedeni znesek moral všteti v plačilo za izvedene storitve, konec posameznega leta pa bi se izvedlo poračun stroškov. Vzporedno s tem bi se morale nadaljevati tudi dejavnosti za prenovo sistema osebne asistencije, ki mora biti za izvajalce osebne asistencije tudi finančno vzdržen, osebnim asistentom pa omogočiti dostojno plačilo za njihovo delo.

Komisija je na podlagi seznanitve s problematiko in odzivom pristojnega ministrstva ter po opravljeni razpravi članov obeh komisij sprejela dva sklepa, komisija Državnega zbora pa jima ob glasovanju ni izrekla podpore. V prvem sklepu je komisija pozvala Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da v skladu z zavezo iz petega odstavka 26. člena Zakona o osebni asistenci dodatno krije tudi strošek izplačila regresa za letni dopust v višini minimalne plače osebnim asistentom iz 13. točke drugega odstavka 28. člena Pravilnika o osebni asistenci. Pa tudi, da se sredstva za kritje stroška izplačila regresa za letni dopust vsem izvajalcem osebne asistencije zagotovi v obliki predplačila na letni ravni in za 2023 izplača najkasneje do 29. junija 2023. Všteje naj se jih v skupni znesek plačila za izvedene storitve osebne asistencije z možnostjo poračuna stroškov konec posameznega koledarskega leta. V drugem sklepu pa je pozvala pristojno ministrstvo, da nadaljuje z aktivnostmi za prenovo sistema osebne asistencije, ki bo finančno vzdržen za izvajalce osebne asistencije in bo

zagotavljal dostojno plačilo za osebne asistente, tako da bo vrednost cene ure osebne asistence znašala najmanj toliko, kot znaša vrednost ure socialnovarstvene storitve pomoči na domu - trenutno najmanj 18,00 evrov.

Na podlagi razprave in sprejetih sklepov je komisija pripravila mnenje, ki ga je poslala v proučitev Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Ministrstvu za finance, ki ju je pozvala, da se na mnenje komisije odzoveta do 30. 6. 2023. Komisija od navedenih ministrstev do 31. 12. 2023 še ni prejela odziva.«

* * *

Komisija je **sprejela** (PRISOTNIH 9, ZA 9, PROTI 0) naslednji dodaten sklep:

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide pooblašča sekretarko komisije, da vsebino poročila komisije po potrebi naknadno dopolni z informacijami o posameznih zadevah.

* * *

Za poročevalca na seji Državnega sveta je bil **določen** (PRISOTNIH 9, ZA 9, PROTI 0) predsednik komisije Danijel Kastelic.

Ad 4.)

Predsednik komisije je članice in člane komisije obvestil, da je Državni svet prejel pobudo, da bi se 16. februarja soorganiziralo posvet z naslovom *Nova odkritja in priložnosti s področja industrijske konoplje*.

Ker se tematika dotika področij iz pristojnosti več komisij Državnega sveta, med drugim tudi Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, je predsednik komisije člane komisije pozval, da naj sporočijo, če bi želeli aktivno sodelovati pri izvedbi posveta. Poudarek na posvetu naj bi bil dan predvsem znanstvenim dosežkom na tem področju, tudi v povezavi z vprašanji, ki se dotikajo področja medicinske konoplje, morebitne dekriminalizacije in hkrati večje regulative področja.

Komisija za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino ter Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so že izrazile podporo so-organizaciji posveta, prva je predlagala, da so-organizacijo prevzame plenum Državnega sveta.

Interes, da bi so-vodil posvet, je, glede na prej omenjeni fokus posveta, že izrazil državni svetnik dr. Radovan Stanislav Pejovnik. Posledično bo vlogo pristojne komisije za obravnavo zaključkov prevzela Komisija za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino, ostale komisije pa bi se obravnavi zaključkov lahko priključile kot zainteresirane.

Predsednik komisije je v skladu s 5. členom Pravilnika o organizaciji posvetov in drugih dogodkov v Državnem svetu ugotovil, da lahko na podlagi posvetovanja s člani komisije predsedniku Državnega sveta sporoči, da komisija morebitni (so)organizaciji posveta ne nasprotuje, saj je komisija že večkrat opozorila na to, da bi se rešitve na tem področju

moralo oblikovati na podlagi znanstvenih dognanj in dognanj stroke. Državni svet prav tako predstavlja prostor za soočanje različnih mnenj.

Mag. Nuša Zupanec
sekretarka komisije

Danijel Kastelic
predsednik komisije